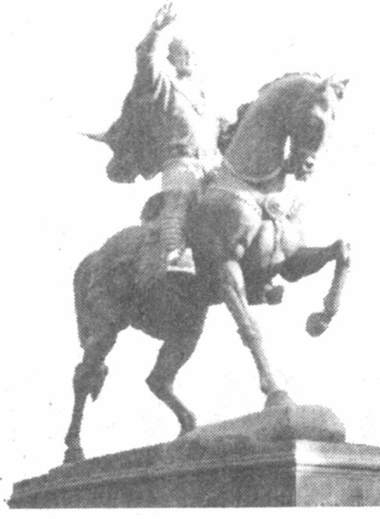

Халқ сўзи

Ўзбекистон – келажаги буюк давлат

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган ● E-mail: halksuzi@sand.uz ● 2002 йил 20 сентябрь, №202-203 (3030-3031) Жума

Олтинкўл тумани пахтакорларига

Қадрли дўстлар!

Барчангизни қўлга киритилган улкан ғалаба — мамлакатимизда биринчи бўлиб йиллик пахта тайёрлаш шартнома режасини бажарганингиз билан чин қалбимдан самимий муборакбод этаман.

Бу муваффақият лафзи ҳалол, танти ва заҳматкаш деҳқонларнинг, бутун туман аҳлининг фидокорона меҳнати, қишлоқда амалга оширилаётган туб ислоҳотлар самараси сифатида ҳаммамизни қувонтиради. Сиз азизларнинг ютуқларингизни «Андижон тажрибаси» деб ном олган, аввало илғор агротехника услубларини, меҳнатда фидойилик билан ишни ташкил қилишни ўзига қамраб олган тажрибанинг яққол намойиши деб қабул қиламан.

Сизларнинг 20 минг 627 тонналик хирмон бунёд этиб, ҳар гектар ердан 31 центнердан ошириб ҳосил олганингиз туманда қишлоқ хўжалигига илғор техника ва технологиялар дадил жорий этилаётгани, одамларда ўз меҳнатидан манфаатдорлик туйғуси ортиб бораётганини яққол тасдиқлаб турибди.

Айниқса, катта меҳнат эвазига етиштирилган пахта ҳосилини тез ва уюшқоқлик билан йиғиб-териб олиш борасидаги тажрибаларингиз таҳсинга сазовордир.

Бугун сиз, олтинкўллик азамат пахтакорларнинг янада юксак марраларни кўзлаган ҳолда, режага қўшимча равишда 12 минг тонна қимматли хомашё топшириш ва ялпи ҳосилдорликни 50 центнерга етказишга азму қарор қилганингиз Ватанимиз пахтачилиги тарихида янги саҳифа очаётган андижонликларга хос ташаббускорлик, изланувчанлик ва омилкорлик фазилатларининг амалий ифодасидир.

Сизларни эришган меҳнат зафарингиз билан яна бир бор қутлар эканман, барчангизга сиҳат-саломатлик, бахт-саодат, ишларингизга ривож, хонадонларингизга файзу барака тилайман.

Заҳматкаш қўлларингиз асло дард кўрмасин, азизларим!

Ислом КАРИМОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти.

Аҳдига вафодорлар

Куни кеча мамлакатимиз бўйлаб бир хушхабар тарқалди: «Олтинкўл тумани пахтакорлари 6574 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 31 центнердан ҳосил йиғиштириб олиб, нафақат Андижон вилоятида, балки республикамизда биринчи бўлиб пахта тайёрлаш бўйича йиллик шартномавий режасини бажардилар. Давлат қабул пунктларига 20.627 тонна саноат хомашёси етказиб берилди».

Бу аслида Олтинкўлнинг олтин хирмони! Бундай дейишимизнинг сабаби шуки, ана шу пахтанинг ҳаммаси фақат юқори навга сотилди. Қолаверса, ўзингиз яхши биласиз, пахтадек инжиқ экин ҳосилини бунчалик барвақт етиштириш, уни ғоят қисқа муддатда саранжомлаб олиш ва аҳдга вафо қилиб, эл-юрт олдида юзи ёруғ бўлиш ҳам олтин қўлли кишиларга хосдир.

Хўш, олтинкўлликлар бу борада вилоятда байроқдор бўлган экан, туманда ана шу шарафга ким сазовор бўлди?

— Жорий йил пахта йиғим-терими мавсумида ҳам улоқ Андижонда 60 центнерчилик ҳаракатини бошлаб берган «Намуна» ширкат хўжалигининг Асалхон Расулова бошлиқ пудратчилар жамоасига насиб этди, — дейишди бизга. — Улар дастлабки теримдаёқ мавжуд 46 гектар ердан 32,2 центнердан, жами 151 тонна «оқ олтин» хирмони уйиб, маррага биринчи бўлиб етиб келдилар.

Асалхон Расуловани Олтинкўлда каттаю кичик танийди. У таниқли пахтакор, ҳалол ва фидокорона меҳнати учун «Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими» унвони билан тақдирланган. Опа етакчи бўлган пудрат жамоаси ўтган йили ҳар гектар майдондан 58 центнердан ҳосил саранжомлаб, туманда карвонбошилик қилган эди.

— Мустақиллигимизнинг 11 йиллиги нишонланган йилда ҳосилдорликни 70 центнерга етказишни мўлжаллаяпмиз, — дейди Асалхон Расулова. — Демак, бу йил пудратчиларимиз янада кўпроқ даромадга эга бўладилар.

Туманда эса унинг сафдошлари кўп. «Андижон» ширкат хўжалиги ҳудудидаги «Баҳодир» фермер хўжалигининг раҳбари Муҳаммаджон Кимсанов — шулардан бири. Бошқарув раиси Қаҳрамонжон Сатторовнинг айтишича, мазкур фермер хўжалиги аъзолари ғўзанинг «С-6524» навини парваришлаб, биринчи теримнинг ўзида давлатга гектар ҳисобига 47,1 центнердан пахта топширибди!

Олтинкўлда биз ким билан учрашмайлик, ким билан суҳбатлашмайлик, шу кеча-кундузда теримчилардан тортиб раҳбарларгача эртанги кун руҳи ва шукуҳи билан яшаб, меҳнат қилаётганига гувоҳ бўлдик. Одатда ўз кучи ва имкониятига, истиқболига ишонган кишилардагина шундай руҳу шукуҳ устувор бўлади. Туманда пахта тайёрлаш юзасидан йиллик шартномавий режа уддаланган бўлса-да, барча хўжаликларда йиғим-терим қизғин давом этаётгани шундан далолат беради. Зеро, пахтакорлар ҳосилдорликни 50 центнерга, ялпи хирмонни эса 32 минг 870 тоннага етказиш мақсадида далаларда ғайрат-шижоат кўрсатмоқдалар. Бу ният ҳам, албатта, рўёбга чиқишига ишонамиз.

Икром ЎТБОСАРОВ,
Одилжон ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбирлари.

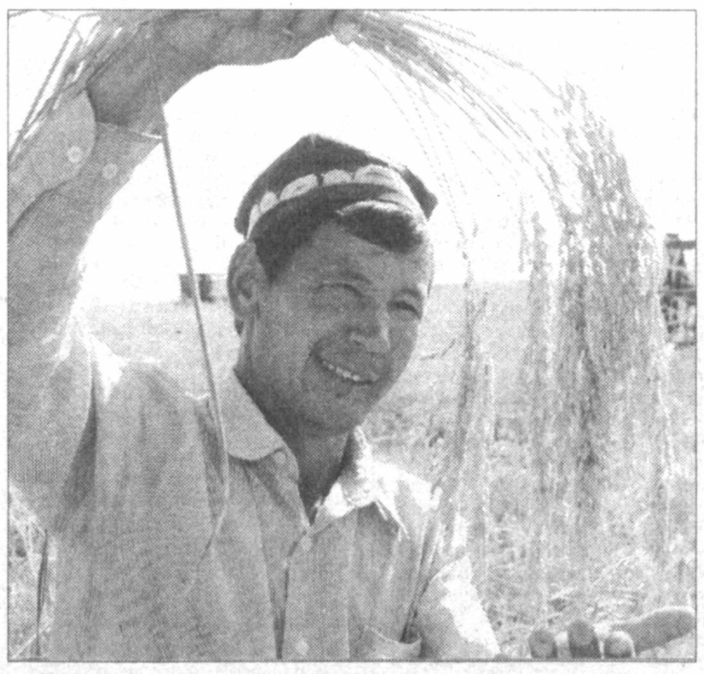

Шоли хирмони юксалмоқда

Сурхондарё замини бугун очил дастурхонга ўхшайди. Бир дастурхонки, ҳар бурчининг ўзига яраша хислат-хосияти, файзу саховати бор. Бойсуннинг оч қирмизи олмаларидан шарбат сачраса, Олтинсой тоғларида етишган узум қанду новвотдан ширин. Хуллас, вилоятнинг қай бир гўшасига борманг, меҳнат муваффақиятидан мамнун деҳқонни учратасиз. Айниқса, музработлик шоликорларнинг қувончлари чексиз. Амударё соҳилига туташ қирмизи рангга кирган далаларда шоли ўрими авжига минди.

Қўлида бир боғлам шоли, қалбида бир олам хуррамлик билан суратга тушган деҳқон — “Бешқўрғон” хўжалиги пудратчиси Эшман Жумаев. У бу йил 13 гектар ерга шоли эккан. Мақсади ҳосилдорликни 60 центнерга етказиш; шоли ўрими авжида.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган суратлар.

Миннатдорлик мактуби

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Жаноби Олийларига

Муҳтарам Президент Жаноблари,

Ўтган бир йил мобайнида Ўзбекистон билан Қўшма Штатлар ўртасидаги ҳамкорлик яна ҳам мустаҳкамланди, чунки биз дунёни терроризмдан халос қилиш йўлида бирга ишламоқдамиз. Кўрсатаётган мададингиз учун мен билан бирга Америка халқи Сизга ва Ўзбекистон халқига ўзимизнинг якдил миннатдорлигимизни изҳор этамиз.

Қўшма Штатлар ўтган йилнинг 11 сентябрида тўғридан-тўғри ҳужумга дучор бўлди, аммо терроризм бутун халқаро ҳамжамиятга хавф солмоқда ва бутун дунё аҳлининг осойишта, эмин-эркин ва фаровон ҳаёт кечиришга бўлган иштиёқига путур етказмоқда. Бизлар ўз мардлигимиз ва сабот-матонатимиз билан ғалабага эришамиз.

Ўзбекистон тинчликдан иборат муҳим йўлни танлаб олди. Биз ўз инсонларининг қадрига етадиган ҳамда уларга эркин истиқболни таъминлаб, комил ишонч бахш этадиган дунёни барпо этмоқ учун биргаликда ҳамкорлик қилаверамиз.

Самимий эҳтиром ила,

Жорж БУШ,
Америка Қўшма Штатлари Президенти.

Тараққиётимизнинг янги босқичи: асосий йўналишлар ва вазифалар

ДАВЛАТ ҚУРИЛИШИНИНГ ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРИ

Биз бугун барпо этаётган янги ҳаёт, янги жамиятни, авваламбор, ўзимиз учун, униб-ўсиб келаётган, бугун бошлаган ишларимизни эртага давом эттиришга қодир бўлган болаларимиз учун қурмоқдамиз.

Ислом КАРИМОВ

Жамият тараққиёти, инсонларнинг муносиб ҳаёт кечириши, тақдири мамлакатда қандай давлат мавжудлигига, Давлатнинг фаолияти эса давлат қурилишига боғлиқдир.

Машҳур немис файласуфи Гегель бу борада: “Ҳар бир давлат қурилиши маълум халқнинг миллий-маънавий маҳсули, ўзлигини намоён этиш ва тафаккури тараққиётининг пиллапоясидир. Бундай тараққиёт зинани қадамбақадам босиб, бир меъёрдаги ҳаракатни, вақтдан ўзиб кетмасликни тақозо этади”, деган эди.

Шу маънода, халқнинг миллий-маънавий маҳсулини, ўзлигини, ғурур-ифтихорини намоён этишида ҳар қандай мамлакатда ҳам давлат раҳбари алоҳида мавқега эга. Жамиятда тараққиётни таъминлайдиган туб ислоҳотларни амалга оширишга ҳар қандай давлат раҳбари ҳам журъат этавермайди. Қайси мамлакатда давлат раҳбари халқ орзу-умидлари, асрий интилишлари ва истагини теран англаган ҳолда ислоҳотларни амалга оширса, ўша мамлакат изчил тараққий этиши, халқ фаровонлиги юксалиши кўп бор исботланган.

Масалан, АҚШнинг 200 йилдан ортиқ тарихида кўплаб Президентлар ўтган бўлса-да, Жорж Вашингтон, Авраам Линкольн, Томас Жефферсон, Франклин Рузвельт каби сиёсий арбоблар давлат раҳбари бўлиш билан бирга мамлакат тараққиётини белгиловчи, ўз халқи манфаатларига мос янгиланишларнинг бошида турган ислоҳотчилар сифатида тарихда қолган.

Ўзбекистон Президенти Ислом Каримов ҳам ўзининг ташаббускорлиги, халқни танлаб олинган йўлдан оғишмай, дадил олға бошлай оладиган ана шундай давлат арбоблари сирасига киради. Фарқ шундаки, АҚШ Президентлари алоҳида-алоҳида жабҳаларда: давлат қурилиши, иқтисодиёт, жамиятни эркинлаштириш ва демократиялаш каби йўналишларда ислоҳотларни амалга оширган бўлса, Юртбошимиз ижтимоий ҳаётнинг барча соҳаларида бирдек кенг қамровли ҳаётбахш ўзгаришларни жорий этишни ўз олдига мақсад қилиб қўйган, узоқни кўриб иш юритадиган собитқадам сиёсатчи сифатида бутун дунёда эътироф этилмоқда.

Президентимизнинг иккинчи чақириқ Олий Мажлис тўққизинчи сессиясидаги “Ўзбекистонда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантиришнинг асосий йўналишлари” мавзуидаги маърузасида мамлакатмизнинг кейинги ўн йилдан кўпроқ вақт мобайнида босиб ўтган йўли чуқур таҳлил этилди, ижтимоий, сиёсий,

(Давоми 2-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВНИНГ ЛИТВАГА РАСМИЙ ТАШРИФИГА ДОИР

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Литва Республикаси Президенти Валдас Адамкус таклифига биноан шу йил 23-25 сентябрь кунлари расмий ташриф билан Литвада меҳмон бўлади.

Ташриф давомида Ўзбекистон — Литва муносабатларининг ҳозирги аҳволи ва ривожланиш истиқболларига оид ҳамда томонларни қизиқтирган бошқа масалаларни муҳокама этиш ҳамда қатор муҳим икки томонлама ҳужжатларни имзолаш режалаштирилмоқда.

Дўстлик масофа билмас

Ривоятларга қараганда, 1009 йили авлиё Брунон ҳозирги Болтиқ денгизининг шарқий соҳилида жойлашган, Шимолда Латвия, Жанубий-шарқда Польша ва Россиянинг Калининград области билан чегарадош Литвани кашф этган.

Мамлакат тўғрисида илк тасаввурга ҳосил бўлиш учун яна бир ҳақиқатга мурожаат этайлик: Франция миллий географик институтининг аниқ маълумотларига кўра, мамлакат пойтахти Вильнюсдан 25 километр шимолда Европанинг географик маркази жойлашган.

Шак-шубҳасиз, 1991 йилнинг август ойида Литва мустақиллигининг расман эълон этилиши унинг дунёдаги кўплаб давлатлар, шу жумладан, Ўзбекистон билан янги ўзаро муносабатлар ривожининг бошланғич нуқтаси бўлди.

Жорий йилда Ўзбекистон ва Литва дипломатик муносабатлар ўрнатилганининг 10 йиллигини нишонлашди.

1995 йилнинг июнь ойида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Литвага амалга оширган давлат ташрифи уларнинг юксалишида муҳим туртки бўлди. Ушбу ташриф нафақат Ўзбекистон ва Литва ўртасидаги алоқаларни янада кенгайтиришда асосий омил бўлди, балки уларни юқори ва сифатли поғонага кўтарган мустаҳкам пойдевор вазифасини ўтади.

Ўз навбатида 1997 йилнинг февраль ойидаги Литва Республикасининг собиқ президенти А.Бразаускаснинг мамлакатимизга ташрифи ҳамда унинг 2002 йилнинг февраль ойидаги Ўзбекистонга Бош вазир сифатидаги сафари давомида мамлакатларимиз ўртасида ўзаро манфаатли ҳамкорликни янада чуқурлаштириш ва мустаҳкамлашга йўналтирилган қатор муҳим шартнома ва битимлар имзоланди.

Дунёдаги барча мамлакатлар учун давлатлараро муносабатлар савиясини белгиловчи савдо-иқтисодий алоқалар доимо устувор йўналиш бўлиб қолмоқда. Йилдан-йилга тобора ривожланаётган ва халқларимиз равнақи йўлида ўзаро манфаатли ҳамкорликни кенгайтиришга қаратилган Ўзбекистон ва Литва ўртасидаги иқтисодий алоқалар ҳам бундан мустасно эмас. Зеро, бу соҳадаги ўзаро алоқалар кўлами кенгдир: мамлакатимиз Литвага пахта толаси,

(Давоми 7-бетда).

БУГУНГИ СОНДА

Олимлар бус-бутун каллани кўчириб ўтказишга қасд қилишди... 3-бет

Бадиий қимматга эга бўлган асарларгина ҳаёт синовидан ўтдилар. 4-бет

«Бўри бўлмасам-да, бўрига ўхшаб ўлжа излаганим излаган эди». 6-бет

«Хоним, мабодо қалъага сиздан бурун етиб борсам, не берасиз?» 8-бет

Қирқиш чизиғи

рида жойлаштирилиши керак.

Қуйидагилар тақиқланади:

қуввати 28 даражадан ортиқ бўлган алкоголли ичимликларни реклама қилиш;

қуввати 28 даражагача бўлган алкоголли ичимликларни телевидение ва радиода эрталаб соат 7 дан кеч соат 22 гача реклама қилиш;

тамаки, тамаки маҳсулотлари ва алкоголли ичимликлар намуналарини реклама мақсадида вояга етмаган шахсларга текин тарқатиш;

асосан вояга етмаганларга мўлжалланган тадбирларга, агар уларда тамаки, тамаки маҳсулотлари ёки алкоголли ичимликларнинг номи, товар белгиси ёхуд тасвиридан фойдаланиладиган бўлса, ҳомийлик қилиш;

вояга етмаганларга тамаки, тамаки маҳсулотлари ва алкоголли ичимликларнинг номи, товар белгиси туширилган товарларни (футбол майкалари, бош кийимлар, ўйинлар ва шу кабиларни) тарқатиш, шу жумладан сотиш;

вояга етмаганларга мўлжалланган босма нашрларда тамаки, тамаки маҳсулотлари ва алкоголли ичимликларни реклама қилиш;

газеталарнинг биринчи ва охирги саҳифалари-

6

Буклаш чизиғи

хизмат кўрсатиш белгиси ва технологиялар тўғрисида ҳар қандай шаклда ва ҳар қандай воситалар ёрдамида қонун ҳужжатларига мувофиқ тарқатиладиган махсус ахборот”;

қуйидаги мазмундаги **тўққизинчи хатбоши** билан тўлдирилсин:

“**аксилреклама** – нотўғри (инсофсиз, била туриб ёлғон) реклама келтириб чиқарган ёки келтириб чиқариши мумкин бўлган оқибатларни бартараф этиш мақсадида тарқатиладиган раддия”;

2) **13-моддасининг учинчи қисмидаги** “ваколатли давлат органи” деган сўзлар “Ўзбекистон Республикаси Монополиядан чиқариш ва рақобатни ривожлантириш давлат қўмитаси ёки унинг ҳудудий органлари (бундан буён матнда ваколатли давлат органи деб юритилади)” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

3) **17-моддаси** қуйидаги мазмундаги **бешинчи** ва **олтинчи қисмлар** билан тўлдирилсин:

“Дастурларнинг реклама қисмлари товушини телерадиодастурнинг товушига нисбатан баландроқ қилиш тақиқланади.

Телекўрсатувлар намойиш этилаётганда реклама мақсадларида ҳаракатланувчи сатрлардан фой-

3

Қирқиш чизиғи

органининг” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

тўртинчи қисмидаги “Монополияга қарши давлат органи ёки реклама тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилиши устидан давлат назоратини амалга оширувчи бошқа органнинг” деган сўзлар “ваколатли давлат органининг” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

7) **29-моддаси иккинчи қисмининг:**

биринчи хатбошисидаги “монополияга қарши давлат органи” деган сўзлар “ваколатли давлат органи” деган сўзлар билан алмаштирилсин;

иккинчи хатбошисидаги “ташқи” сўзи чиқариб ташлансин;

учинчи хатбошисидаги “ушбу Қонуннинг 27-моддасида кўрсатилган давлат органларига” деган сўзлар “ваколатли давлат органига” деган сўзлар билан алмаштирилсин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти

И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
2002 йил 30 август.

8

Буклаш чизиғи

Ўзбекистон Республикасининг
ҚОНУНИ

«Реклама тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида

«Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталари
2002 йил

ДАВЛАТ ҚУРИЛИШИНИНГ ДОЛЗАРБ МАСАЛАЛАРИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

иқтисодий, маданий-маърифий ва бошқа жабҳаларда бундан буёнги тараққиётнинг устувор йўналишлари назарий жиҳатдан асослаб берилди.

Бу устувор йўналишлар бир-бири билан узвий ва мантиқан боғлиқ бўлиб, бири иккинчисини тўлдиради ва бойитади.

Мамлакатимизда изчиллик билан амалга оширилаётган ислоҳотларнинг мақсади эса ҳуқуқий демократик давлат барпо этиш, адолатли фуқаролик жамиятини шакллантиришдан иборат.

Давлатимиз раҳбари сессияда таъкидлаганидек, халқимизнинг асосий орзу-умидлари ва интилишларига жавоб берадиган, мамлакатимизга, эртага ўрнимизга келадиган авлодларга улкан имконият ва истиқболлар эшигини очадиган ҳаётга қадам қўйдик. Бу босқичга мураккаб жараёнлар, курашлар, машаққатли меҳнат, сабр-тоқат ва, энг муҳими, аниқ йўлни белгилаб олиш, умумэътироф этилган қоидаларга миллий хусусиятларни сингдирган ҳолда амал қилиш орқали етиб келдик.

Давлатчиликда умумэътироф этилган қоида ва ғояларни рад этиш ёки эътиборсиз бўлиш, улардан миллий хусусиятларни ҳисобга олиб фойдаланмаслик оғир оқибатларга олиб келишини тарих тажрибаси тасдиқлайди. Буларсиз ҳеч бир давлат узоқ умр кўра олмайди. Буни йўқликка юз тутган собиқ иттифоқ мисолида ҳам кўриш мумкин.

Ўзбекистон давлат қурилиши соҳасида маълум ютуқларга эришган экан, бу биринчидан, давлатчиликни шакллантиришнинг қиёфаси аниқ белгилаб олингани, кучли, амалда исботланган синовдан ўтган назарий асослар яратилгани, иккинчидан, шу белгиланган ғояларни ҳаётга изчил татбиқ этилаётгани ҳозирдаёқ ўзининг амалий самарасини бераётганининг исботидир.

Давлатчиликни шакллантиришда умумэътироф этилган тамойиллардан бири — демократиядир. Истиқлолимизнинг дастлабки йилларидан бошлаб демократияни эътироф этиш, ҳаётга татбиқ қилишни асосий мақсад сифатида белгилаб олиш билан бирга, уни янги мазмун-моҳият билан бойитиш, бунда халқимизнинг неча минг йиллик қадриятлари ва анъаналарини ҳисобга олиш, миллий ва умумбашарий қадриятларни уйғунлаштириш, эркинлик билан қонунга асосланган интизомни мужассамлаштириш ва демократик жараёнларни босқичма-босқич чуқурлаштириб бориш бош вазифа этиб белгилаб олинди.

Буни, айниқса, Юртбошимизнинг биринчи чақириқ Олий Мажлиснинг ўн тўртинчи сессиясидаги маърузасида мамлакатимиз ривожланиш стратегияси, ислоҳотларни чуқурлаштириш ва жамиятни янгилаш борасидаги фаолиятимизнинг устувор йўналишлари аниқлаб олингани мисолида яққол кўриш мумкин.

Иккинчи чақириқ Олий Мажлиснинг биринчи сессиясидаги маърузада давлат қурилиши ва бошқаруви соҳасидаги бош вазифалар, асосий йўналишларни амалга ошириш чора-тадбирлари белгиланган бўлса, иккинчи чақириқ Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессиясида фуқаролик жамиятини шакллантиришнинг муҳим шарти - жамият ҳаётида нодавлат ва жамоат ташкилотларининг ўрни ва аҳамиятини кескин кучайтириш алоҳида устувор йўналиш сифатида таърифланди.

Бунинг мазмун-моҳияти, аҳамияти нимада, деган савол туғилиши табиий.

Бу — аввало мамлакатимизда демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти асосларини шакллантириш янги босқичга кирганини кўрсатади.

Бу — демократик ўзгаришларни янада чуқурлаштириш ва фуқаролик жамияти негизларини шакллантиришнинг кучли назарий асоси сифатида зарур дастурлар, тегишли ҳуқуқий ҳужжатларни ишлаб чиқиш учун шарт-шароит яратади.

Натижада давлат қурилиши ва бошқарув соҳасида белгиланган вазифаларни янада аниқлаштириш, уларни амалга ошириш имконияти юзага келади. Қолаверса, нодавлат ва жамоат ташкилотлари мавқеини юксалтиришга, уларнинг жамиятда ўз муносиб ўрнига эга тузилмаларга, айланишига хизмат қилади.

Маълумки, мамлакатнинг тутган ўрнини белгилашда, мавқеини аниқлашда нафақат унинг давлат тузилмасининг қудрати, балки шу мамлакатда шаклланган жамиятнинг кучи қанчалик экани ҳам ҳал қилувчи роль ўйнайди. Ўзбекистон ўз келажагини кучли, адолатли фуқаролик жамиятида кўрмоқда. Шу маънода, "Кучли давлатдан — кучли жамият сари" ғояси асло давлатни кучсизлантиришни назарда тутмайди. Аксинча, давлатнинг кучли бўлиши, унинг куч-қудратидан тўғри фойдаланиб, кучли жамият қуриш бирдан-бир тўғри йўлдир.

Албатта, бунда давлат ўзининг айрим вазифаларидан, ваколатларидан ихтиёрий воз кечади. Бу икки йўналишда амалга оширилиши мумкин.

Биринчиси — марказий давлат органлари вазифаларини қуйи давлат органларига бериб боради.

Иккинчиси — давлат органлари вазифалари нодавлат ва жамоат ташкилотларига босқичма-босқич ўтказилади.

Биринчисида қуйи органларга ваколатлар ўтказилганда барибир ваколат давлатда қолади, лекин масалалар халққа яқин давлат органларида ҳал қилинади, уларнинг устидан жамоатчилик назорати ўрнатиш қулайроқ, осонроқ бўлади. Иккинчисида эса вазифа ва ваколатлар бутунлай давлат ихтиёридан нодавлат ташкилотларига ўтади.

Кучли жамият — фуқаролик жамиятидир. Бундай жамиятнинг таянчи нодавлат ва жамоат ташкилотлари бўлади. Шунинг учун устувор йўналишнинг асосий шарти уларнинг мавқеини кучайтиришга қаратилган. Бу уларнинг вазифа ва ваколатларини кенгайтириш, фаолиятининг ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлаш ва бу ишларга уларни тайёрлаш демакдир.

Нодавлат ва жамоат ташкилотлари мавқеининг ошиши, давлатни заифлаштирмаган, асосий вазифасига таъсир қилмаган ҳолда, давлатнинг аралашувисиз ҳам ҳал қилиш мумкин бўлган баъзи ишлардан уни озод қилишга олиб келади.

Бу жараёнда аввало давлатнинг иқтисодий соҳага, хўжалик ишларига, хусусий сектор фаолиятига аралашуви чекланади. Бусиз бозор иқтисодиёти тўғрисида гап бўлиши мумкин эмас. Бозор муносабатларига асосланган шароитда давлатнинг роли асосан иқтисодиётни ташкил этиш ва ривожлантиришнинг бош йўналишларини белгилаш, ҳуқуқий асосни яратиш ва такомиллаштириш, мавжуд қонун ва ҳуқуқий нормаларнинг ҳамма томонидан сўзсиз бажарилишини таъминлаш, ташаббус ва тадбиркорликка кенг йўл очиб бериш ва рағбатлантириш, рақобат муҳитини вужудга келтиришдан иборат бўлади.

Жамиятни эркинлаштиришда, фуқаролик жамиятини шакллантиришда қонун устуворлиги масаласи муҳим аҳамият касб этади. Давлат бошқарувида қонун устуворлигига эришиш сиёсий ва ижтимоий зарурат эканлигини ўз вақтида буюк аждодларимиз, жумладан, Абу Наср Форобий ҳам таъкидлаган эди. Бу қонун устуворлигига эришиш миллий давлатчилигимиз анъанаси эканлигини кўрсатади.

Президентимиз маърузасида бу масала янада ривожлантирилди, қонун ижросини таъминлаш билан бирга қонунларни ҳаётга татбиқ этишдаги давлат органлари фаолияти устидан жамоатчилик назоратини кучайтириш масаласи қўйилдики, бу ҳам фуқаролик жамиятига хос хусусиятдир.

Мамлакатимизда энг буюк неъмат — адолат ва олий тамойил — қонун устуворлиги мужассами бўлган "Адолат — қонун устуворлигида" деган ҳаётий тамойил асосида яшаш зарурлиги белгилаб берилгани барча фуқароларнинг туб манфаатларига хизмат қилади.

Президент давлат назоратини камайтириш жамият тараққиётига тўсқинлик қилаётган асосий иллатлардан бири — коррупцияга чек қўйишга олиб келишини кўрсатиб берди. Кўриниб турибдики, эркинлаштириш, давлат назоратини камайтириш орқали бир неча муҳим муаммолар ҳал қилинади. Давлат назорати камайишини жамоатчилик назоратини кучайтириш билан тўлдириш демократия талабларига тўла жавоб беради.

Сессияда жамият ҳаётини эркинлаштиришнинг муҳим ва самарали воситаси марказий давлат идораларининг вазифаларини қуйи давлат идораларига, фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органларига босқичма-босқич ўтказишни амалда таъминлаш эканлигига яна бир бор эътибор қаратилди. Ўзини ўзи бошқариш органлари ҳозирдаёқ фуқаролар энг кўп мурожаат қиладиган, уларнинг турмушига дахлдор ҳар қандай муаммоларни ҳал эта оладиган ишончли тузилмага айланиб бормоқда.

Ҳозирги кунда фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари илгари давлат органлари бажариб келган кўплаб вазифаларни мустақил бажаряпти. Жумладан, улар кам таъминланган оилаларга моддий ёрдам кўрсатиш ва кўп болали камхарж оилаларга нафақалар тайинлаш, икки ёшга тўлмаган болалари бор ишламайдиган оналарга маблағлар тайинлаш ва тўлаш, кичик корхоналар ташкил қилиш ва тугатиш масалаларини ҳал қилади. Ўзини ўзи бошқариш органлари жойларда фуқаролик ҳолати далолатномаларини рўйхатга олиш ҳамда нотариал органларининг кўплаб вазифаларини бажармоқда. Бундан ташқари, атроф-муҳитни ҳимоялаш, ёнғинга қарши кураш чораларини, маиший хизмат, савдо тармоқлари ишларини назорат қилишда ҳам иштирок этиб, шу билан давлатнинг назорат функцияси жамоатчилик тасарруфига ўтишига, жамоатчилик назоратини кучайтиришга замин тайёрланмоқда.

Бу хайрли йўл давом эттирилиши, тадбирлар босқичма-босқич амалга оширилиши ва унга ўзини ўзи бошқариш органлари, аҳолини тайёрлаб бориш ютуқлар гарови бўлади.

Озод ҲУСАНОВ,
Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги давлат ва жамият қурилиши академияси проректори, юридик фанлар доктори (ЎзА).

Ўзбекистон Қаҳрамонлари

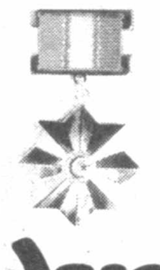

Меҳрдан чақнаган юлдуз

Дилбар опа ҳақида сўз кетса, аёл боши билан унча-мунча эркакнинг ишини дўндириб қўяди, дейишади. Бу фикр вилоятда енгил саноат, хусусан, тўқимачилик ва тикувчилик тармоғини оёққа турғазиш йилларида шаклланган.

Йигирманчи асрнинг сўнгги ўн йили, истиқлол биносини тиклаш даврида у янаям мустаҳкамланди. Ҳар бир кишининг ўзига хос, аммо бошқаларга ёқадиган ёки ёқмайдиган хислати бўлади. Опа сал шарттакироқ. Умум ишга тўсиқ қўядиган, нохолис одамни, айниқса, мутасаддиларни аяб ўтирмайди, камчилигини юзига айтадиқўяди. Ана шу томони баъзан қўл келган бўлса, бошқа сафар панд берган.

— Вилоятнинг гигант корхонаси — шойи газламалар комбинатида ишлардим, — эслайди, опа. — Бир куни цехни айланиб юрсам, иш бошлаганига энди икки ой бўлган қишлоқлик қизни, кўпчилик ўртага олиб гап билан талаяпти. "Тўхтанглар, нима гап", дедим. Маошини йўқотиб қўйган қиз уч-тўрт метр матони олиб чиқиб кетмоқчи бўлган экан. Бечора нима қилишини билмай дағ-дағ титрайди. Секин мастерини чеккага тортдим. "Хом сут эмган банда, бир адашай дебди-да. Шуни бутун жамоа ўртасига олиб чиқиш шартмиди, ахир бундай ўзига тушунтирса бўларди-ку, қолаверса, аввало, тойлаб газлама олиб чиқиб кетаётганларга қаттиқ туриш керакмиди, ахир ёшлар ўшалардан андоза олишмаяптимикин", дедим. Табиийки, бу гап унга ёқмади.

— Ие, сизми ташмачини ёқлайдиган, бу ишингиз учун жавоб берасиз, — мастернинг жаҳли чиқиб маъмурият томонга йўл солди.

У бош раҳбар ҳузурида ҳам ўша гапини такрорлади. Унинг ишчини ҳайдаб юбориш ҳақидаги қарорига қатъий норозилик билдирди.

Дилбархон ёшлар мураббийси сифатида талашди, тортишди, шогирд тўқувчини ишда қолдиришга директорни аранг кўндирди.

Яхшиям, шундай қилган экан. Қишлоқдан келган тўқувчи кейинчалик донгдор ишчи бўлди, вилоят Кенгаши депутатлигига сайланди, қатор орден, медаллар тақди. Агар ўшанда опадан ҳам меҳр ўрнига қаҳр кўрганида мустақил ҳаётга эндигина қадам ташлаган қизнинг келажакдан ҳафсаласи пир бўлмасмиди.

Меҳр ва қаҳр. Кўпчилик билан ишлайдиган одамда унинг иккинчисига мутлақо жой бўлмаслиги керак. Лекин, бу талабчанлик ўз ўрнини ортиқча меҳрибонликка бўшатиб берсин, дегани эмас. Меҳнат фаолиятининг асосий қисмини раҳбарликда ўтказган Дилбар опа ана шу тамойилни маҳкам ушлади. "Атлас" комбинатининг каттагина корхонаси, бадиий буюмлар фабрикасини бошқарганда ҳам, энг аввало, ишчилар манфаатини олдинга сурди.

Дилбар опа билан суҳбатлашган киши унда қатъият, шу билан бирга жасорат борлигини дарров илғаб олади. Ана шу фазилати айниқса, истиқлолимиз атак-чечак қилаётган тўқсонинчи йилларда ўз кучини кўрсатди. Наманганликлар динни ниқоб қилиб олиб, юрт осойишталигини бузган, ур-йиқит, алғов-далғовни кучайтирган кимсаларнинг ғаламисона уринишларига муносиб зарба берганлар орасида бадиий буюмлар фабрикаси директори Д. Акрамова ҳам бўлганлигини яхши эслашади. Бир йиғилишда ўзини "халқ халоскори" дея номлаб ҳуқуқ-тартибот идоралари ваколатини эгаллашга интилган гуруҳ аъзолари фаолиятини қоралагани учун ҳатто уни фабрика ҳовлисидаги чинорга оёғидан осиб қўймоқчи ҳам бўлишди. Бироқ, шаҳар хотин-қизларига жамоатчилик асосида етакчилик қилаётган мард аёл дўқ-пўписалардан чўчимади, аксинча маҳаллаларга юришини давом эттирди, ишлаётган қиз-жувонлар, уй бекаларини ақидапарастлик ғояларига учмасликка даъват этди.

Эндиликда Дилбар опа ёлғиз инсонларга мадад, йиқилганга суянчиқ, бева-бечораларга шафқат улашувчи "Меҳр-шафқат ва саломатлик" жамғармасининг Наманган вилояти бўлими бошқарувига раис. Савоб ишларнинг бошида туриб, одамларни атрофдагиларга эътиборли бўлишга, якка-ёлғиз, ногирон, ижтимоий ҳимояга муҳтож кишиларни қўллаб-қувватлашга даъват этиш билан банд. Фақат тарғибот-ташвиқот билан чекланиб қолмай, жамғарма аҳолининг ана шу қатламига дурустгина моддий ёрдам кўрсатиб келмоқда. Жумладан, ўтган йили 1135 кишига салкам бир миллион сўмлик хайрия қилинди. Саховатга дахлдор бундай юмушлар жорий йилда ҳам изчил давом этяпти. Эътиборлиси шундаки, жамғарма янги-янги имкониятларни излаб топаётир. Бундан икки йил аввал Мингбулоқдан 150 гектар ер олиб, шоли етиштиришни йўлга қўйишди. Ҳосилини гуручга айлантириб, муҳтож кишиларнинг ҳар бирига 50-60 килограммдан тарқатишяпти.

Икки ўғил, бир қизнинг меҳрибон онаси бўлган бу аёл дилбандларини ҳам эл корига ярайдиган кишилар этиб тарбиялади. Кўпчилик ташвиши билан яшашга одатланган файзли оилага шаҳарда ҳавас билан қарашади. "Аснамтекстил"да смена бошлиғи бўлиб ишлаётган Қудратжон ҳам, ички ишлар ходими Шуҳратжон, инглиз тили муаллимаси Дилдора ҳам педагог оталари Абдулла ака ва серғайрат волидаларидан фақатгина фидойиликни мерос қилиб олишган.

Истиқлолимизнинг ўн бир йиллиги арафасида Президент Фармони билан "Ўзбекистон Қаҳрамони" олий мартабасига эришганлар сафида наманганлик оқила ва ташкилотчи аёл Дилбар Акрамова ҳам бор. У мамлакатимиз мустақиллигини мустаҳкамлаш борасидаги хизматлари, ёш авлодни ватанпарварлик ва халқпарварлик руҳида, ҳар томонлама баркамол этиб тарбиялашга қўшган самарали ҳиссаси учун кўксига "Олтин юлдуз" тақадиган бўлди. Қаҳрамон билан бирга ишлаган, уни яқиндан билганларнинг барчаси юксак мукофот ҳақиқий соҳибини топганлигини таъкидлашмоқда.

Қудратилла НАЖМИДДИНОВ,
"Халқ сўзи" мухбири.

Олий Мажлисда

Кичик комиссия йиғилиши

Олий Мажлисда Ижтимоий сиёсат масалалари бўйича кичик комиссия йиғилиши бўлиб ўтди.

Йиғилишда Олий Мажлис депутатлари, Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари Д.Ғуломова, олий ва ўрта махсус таълим вазири С.Ғуломов, соғлиқни сақлаш вазирининг биринчи ўринбосари Д.Асадов, халқ таълими вазирининг ўринбосари У. Мусаев, маданият ишлари вазирининг ўринбосари Э.Эрназаров иштирок этдилар.

Олий Мажлиснинг Ижтимоий масалалар ва бандлик қўмитаси раиси М.Сафаева йиғилишни очиб, Президент И.Каримовнинг Олий Мажлиснинг тўққизинчи сессиясидаги маърузасидан келиб чиқадиган вазифалар ҳақида тўхталди. Кичик комиссия фаолияти демографик ва бошқа миллий хусусиятларни ҳисобга олган ҳолда кучли ижтимоий сиёсат олиб боришнинг ҳуқуқий асосларини яратишга қаратилган.

Йиғилиш иштирокчилари ижтимоий инфратузилмани, таълим ва соғлиқни сақлаш соҳаларини янада ривожлантириш, нафақа билан таъминлаш тизимини такомиллаштириш бўйича қатор қонун лойиҳаларини ишлаб чиқиш, амалдаги қонунларга эса тегишли ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш борасида аниқ таклифлар киритишди.

Шунингдек, фуқаролик жамияти асосларини барпо этишнинг энг муҳим таркибий қисми бўлган маънавият ва маърифат соҳасида, фарзандларимизни баркамол инсонлар қилиб тарбиялаш борасида ҳам қатор ташаббуслар билдирилди.

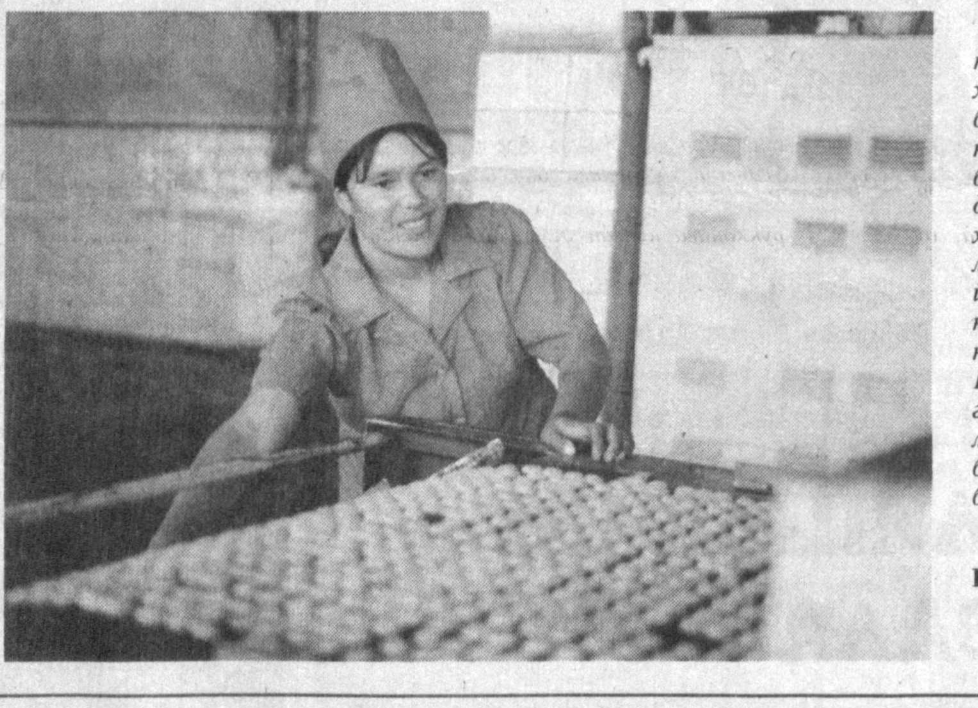

Анору олмалари, келинчакнинг нозик бармоқлари янглиғ хусайни узумлари билан машҳур бўлган Қува, бугунги кунда қандолатчилик маҳсулотлари билан нафақат республикамизда, балки қўшни давлатларда ҳам ном чиқарган. Қува қандолатчилик корхонаси йилдан йилга ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтириб, маҳсулот сифатини оширишга эришаётир. Корхонада ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар "Қува қандолатчилик фабрикаси" тамғаси билан харидорларга етказиб берилмоқда.

СУРАТДА: цех ишчиси Нигора Тожибоева иш устида.
Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Вазифалар белгиланди

Миллий матбуот марказида "Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати марказий кенгашининг навбатдаги йиғилиши бўлиб ўтди. Унда ташкилотнинг жорий йилдаги фаолияти ва галдаги вазифалари муҳокама этилди.

"Камолот" ёшлар ижтимоий ҳаракати марказий кенгаши раиси Б.Убайдуллаев ёшларни соғлом турмуш талаблари асосида тарбиялаш, уларнинг жамиятда муносиб ўрин эгаллаши, ўз ақл-заковати, куч-ғайратини тўла намоён этишига кўмаклашиш борасида муайян ишлар амалга оширилаётганини таъкидлади. Ҳозирги кунда ҳаракатнинг аъзолари сони 4,4 миллион нафарга етди.

Улғайиб келаётган авлодни жисмоний тарбия ва спортга жалб этишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Бу борада ҳар бир маҳалла ва мактабда спорт майдончалари яратиш ташаббуси илгари сурилди. Шу кунгача 102 шундай янги иншоот қурилди, 161 таси таъмирдан чиқарилди.

Йил бошидан буён ҳаракат бўлимлари ёрдамида саккиз минг олти юздан зиёд ишсиз йигит-қиз доимий ва мавсумий иш билан таъминланди. Икки юз ўттиздан зиёдига эса кичик ва ўрта бизнес корхоналари очиш ёки фаолиятини ривожлантириш учун банклардан кредит олишда кўмаклашилди.

Йиғилишда ташкилот тизимлари фаолиятидаги мавжуд камчилик ва нуқсонлар ҳам атрофлича таҳлил этилди, уларни бартараф этиш чора-тадбирлари белгиланди.

Баҳор ХИДИРОВА,
ЎзА мухбири.

Конституция боғи барпо этилди

Конституция — ҳаётимизнинг Асосий Қонуни. Унда илк бор мустақил мамлакатимиз фуқароларининг асосий ҳуқуқ ва бурчлари теран баён этилган. Президентимиз Ислом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Конституциясини ўрганиш борасидаги Фармойишига биноан жойларда Асосий Қонунимиз ҳар бир бандининг мазмун-моҳияти ва аҳамиятини ўрганишга жиддий эътибор берилаётир, турли тадбирлар, учрашув ва суҳбатлар ўтказилаётир.

Тошкент Давлат техника университети биносига кираверишидаги сўлим хиёбонда Конституция боғи барпо этилди.

Боғда Бош қомусимиз моддалари ўзбек, рус ва инглиз тилларида безаклар билан уйғун ҳолда стендларда ўз аксини топган.

(ЎзА).

Ҳамкорлик қирралари

Ўзбекистоннинг янги генофонди

Хабарингиз бор, шу йил баҳорида мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг АҚШга расмий сафари чоғида икки давлат раҳбарлари ўртасида ўзаро ҳамкорликка оид кўплаб ҳужжатлар имзоланганди. Жумладан, республикамиз қишлоқ хўжалиги соҳасидаги алоқаларни АҚШ вазирлик ва идораларининг имтиёзли грант лойиҳалари доирасида мустаҳкамлаб боришга келишиб олинган эди. Орадан кўп вақт ўтмай, АҚШ Қишлоқ хўжалик департаменти билан республикамиз Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги ўртасида PL-480 грант дастури ишлаб чиқилди. Бу дастурга биноан, АҚШ ҳукумати республикамизда озиқ-овқат базасини ривожлантириш, қишлоқ хўжалиги соҳасидаги илмий-тадқиқот ишларига грант маблағлари ажратишни кўзда тутганди. Ҳозир ушбу дастур доирасида 30 та лойиҳа ва илмий-тадқиқот ишлари АҚШнинг нуфузли университетлари олимлари билан ҳамкорликда амалга оширилмоқда.

Таъкидлаш лозимки, ана шу грант лойиҳаларига кўра, Ўсимликшунослик илмий-тадқиқот институти қошидаги «Уруғчилик генофондини сақлаш» биноси таъмирланиб, янги технологиялар билан таъминланиши лозим эди. Кеча мазкур илмий даргоҳда ушбу генофонднинг ишга туширилиши муносабати билан маросим бўлиб ўтди. Унда Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги, Қибрай тумани ҳокимлиги, қурғоқчил минтақаларда қишлоқ хўжалигини тадқиқот қилиш халқаро «ИКАРДА» марказининг Марказий Осиё ва Кавказорти ҳудудлари бўйича вакиллари, олимлар ва журналистлар иштирок этди. Маросимда сўзга чиққанлар янги генофонднинг мамлакатимиз иқтисодиётидаги ўрни хусусида фикр- мулоҳазалар билдирди.

— Шу пайтга қадар республикамизда экин турларининг навларини сақлаш ва янгилаб туриш учун ҳар икки-уч йилда қайта экиб, улардан янги уруғ олишга тўғри келарди, — дейди «Агроилмдунё» илмий-ишлаб чиқариш корхонаси директори, қишлоқ хўжалиги фанлари доктори Аббосхон Маърупов.— Бу эса катта миқдорда сарф-харажатни талаб этарди. Ҳамдўстлик давлатларида биринчи бўлиб юртимизда ишга туширилган янги генофонд эса Ўзбекистон — АҚШ ҳамкорлигини янада юқори поғонага олиб чиқиш билан бир қаторда Марказий Осиёдаги қишлоқ хўжалиги экинлари уруғини сақлаб берувчи ягона генетик банк бўлиб қолади. Негаки, мазкур генетик банк жаҳоннинг турли минтақаларидан келтирилган 120 хил ўсимликнинг 50 мингдан зиёд нусхаларини ортиқча харажатларсиз яна 10-12 йилгача сақлаш имконини беради. Шу билан бирга, у мамлакатимиз аҳолисини экологик жиҳатдан соф озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш ва ноёб ўсимлик навларини сақлаб келажак авлодга етказишда муҳим ўрин тутади.

Баҳодир ОСТОНАҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Қирқиш чизиғи

Ўзбекистон Республикасининг

ҚОНУНИ

"Реклама тўғрисида"ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси **ҚАРОР ҚИЛАДИ**:

Ўзбекистон Республикасининг 1998 йил 25 декабрда қабул қилинган "**Реклама тўғрисида**"ги Қонунига (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1999 йил, №1, 14-модда) қуйидаги ўзгартишлар ва қўшимчалар киритилсин:

1) **4-моддаси:**

иккинчи хатбошиси қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

"**реклама** – бевосита ёки билвосита фойда (даромад) олиш мақсадида юридик ёки жисмоний шахслар, маҳсулот, шу жумладан товар белгиси,

2

Буклаш чизиғи

да, журналларнинг ва бошқа даврий нашрларнинг муқоваларида, шунингдек бундай нашрларнинг телерадиодастурлар эълон қилинаётган саҳифаларида алкоголли ичимликларни реклама қилиш;

оммавий ахборот воситаларида, тиббий, спорт, мактабгача тарбия, таълим муассасаларида, транспорт воситаларида (тамакини ва тамаки маҳсулотларини ташишга ихтисослаштирилганларидан ташқари), шу жумладан умумий фойдаланишдаги йўловчилар транспорт воситаларининг салонларида, шунингдек ташқи реклама ёрдамида тамакини ва тамаки маҳсулотларини реклама қилиш";

6) **27-моддасининг:**

биринчи қисмидаги "ўз зиммасига реклама тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилиши устидан назорат олиб бориш юклатилган давлат органларининг талабига кўра улар белгилаган" деган сўзлар "ваколатли давлат органининг талабига кўра у белгилаган" деган сўзлар билан алмаштирилсин;

иккинчи қисмидаги "монополияга қарши давлат органининг" деган сўзлар "ваколатли давлат

7

Қирқиш чизиғи

даланиш тақиқланади, реклама берилаётган пайтдаги ҳаракатланувчи сатрлар бундан мустасно";

бешинчи ва **олтинчи қисмлари** тегишинча **еттинчи** ва **саккизинчи қисмлар** деб ҳисоблансин;

4) **20-моддасининг:**

биринчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

"Ташқи рекламага алоҳида махсус конструкцияларда, тахталавҳаларда, экранларда, биноларда, иншоотларда, йўл чеккаларида, кўча ёритгичларининг таянчлари ва ҳоказоларда жойлаштириладиган реклама киради";

тўртинчи қисмидаги "ва кўрсаткич белгилар" деган сўзлар чиқариб ташлансин;

олтинчи қисми қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

"Ташқи рекламани маданий мерос объектларида, йўл белгиларида ва светофорларда, уларнинг тиргакларида ёки ҳаракатни тартибга солиб турувчи бошқа ҳар қандай қурилмаларда, шунингдек дов-дарахтларни пайҳон қилиш ва туташ ҳудуддаги ободонлаштириш воситаларини бузиш йўли билан жойлаштириш тақиқланади";

5) **23-моддаси** қуйидаги таҳрирда баён этилсин:

4

Буклаш чизиғи

"23-модда. Тамаки, тамаки маҳсулотлари ва алкоголли ичимликлар рекламаси

Тамаки, тамаки маҳсулотлари ва алкоголли ичимликлар рекламаси тамаки чекиш ва алкоголли ичимликни истеъмол қилишнинг зарари ҳақида огоҳлантириш билан қўшиб олиб борилиши керак. Тамаки, тамаки маҳсулотлари ва алкоголли ичимликлар жами рекламаси майдонининг камида 5 фоизи ҳамда телевидение ва радиодаги алкоголли ичимликлар реклама ролиги эфир вақтининг камида 5 секунди ана шундай огоҳлантириш учун ажратилиши лозим.

Тамаки, тамаки маҳсулотлари ва алкоголли ичимликлар рекламаси чекиш ва алкоголли ичимликларни истеъмол қилиш жараёнларини намойиш этишдан иборат бўлмаслиги, бу жараёнлар ижтимоий ва спорт ютуғига эришиш учун ёки истеъмолчиларнинг жисмоний ва руҳий ҳолати яхшиланиши учун муҳим аҳамиятга эга, деган тассурот туғдирмаслиги керак.

Алкоголли ичимликлар рекламаси тиббий, спорт, мактабгача тарбия муассасалари, шунингдек умумий ўрта, ўрта махсус, касб-ҳунар ва олий таълим муассасаларидан камида беш юз метр на-

5

«...соғлом одам соғлом фикрлайди, соғлом фикрлайдиган одамгина Худога иймон келтиради, эътиқоди соғлом бўлади.»

Ислом КАРИМОВ.

Ҳаким Абу Али ибн Сино айтадики...

Кўзни даволаш ҳақида

Билгинки, кўз касалликларининг барчаси кўп уйқусизлик, кўп йиғлаш, кўп оғриқ, кўп иситмалашдан, жазирамада кўп оёқ яланг юриш ва совуқ сувни бошдан кўп қуйишдан вужудга келади. Агар шафтолининг мағзини куйдириб сурма билан янчилса ва кўзга қўйилса, кўз ҳароратини кетказади. Агар арпабодиён сувини сурмага қўшиб кўзга тортилса ҳам кўз ҳароратини кетказади ва шабкўрликни йўқотади. Агар кашнич сувини ёки гулобни кўзга тортилса, кўзга тушган оқни йўқотади. Агар хурмо уруғини куйдириб ва асал билан аралаштириб кўзга қўйилса, кўз оқидаги қизил томирни ва кўзга тушган оқни йўқотади. Гунафшани янчиб ва гулоб билан аралаштириб кўзга қўйиб боғланса, кўздаги шиш ва оғриқни кетказади. Агар кўп аксириш кўзни шиширса, бошга сирка ва ёғ суртиш билан қайтарилади. Тўтиёни кўзга суртилса, кўздан сув келишини тўхтатади ва кўришни кучайтиради. Кўзга олтин мил ишлатилганда кўз нури ортади. Агар пашшани қуритиб янчилса ва сурмага қўшиб кўзга суртилса киприкларни ўстиради. Аёл сутини қирқ кун кўк кўзли гўдакнинг кўзига қуйилса, у қора кўз бўлади...

"Жудия" рисоласидан.

Китоблар оламида

Ирсият нима?

Ирсият тўғрисидаги дастлабки тушунчалар антик даврдаги қадимги юнон файласуфларининг асарларида учрайди. Айниқса, Гиппократ, Анаксагор, Аристотелнинг ирсият ва жинснинг шаклланиши тўғрисидаги дунёқарашлари диққатга сазовордир. Марказий

Осиё олимлари, жумладан, Абу Али ибн Сино ўзининг ирсият соҳасидаги илмий кузатишлари асосида, агар одам бақувват ва соғлом бўлса, унинг авлоди ҳам шундай бақувват ва соғлом бўлади, дея хулоса чиқарган ўз даврида. У биринчи бўлиб айрим касалликларнинг наслдан-наслга суриши, хасталикларнинг намоён бўлиши мижозга боғлиқ экани ҳақидаги фикрларини баён этиб қолдирган.

Ҳозирги даврда генетиканинг селекция, молекуляр генетика, одам генетикаси сингари бир қанча тармоқлари ривожланиб бормоқда. 70-йиллардан бошлаб Ўзбекистонда генетика фанининг ривожланиши Ё.Тўрақулов, Ж.Ҳамидов, Ж.Мусаев, А.Оқилов сингари олимларнинг номлари, илмий ишлари билан боғлиқ. Эндиликда олий ўқув юртларида, коллежларда тиббий генетика алоҳида фан сифатида ўқитилмоқда. «Тиббиёт генетикаси» тиббиёт коллежларининг талабалари учун тавсия этилган. Унда турли ирсий хасталикларнинг келиб чиқиш сабаблари ва даволаш, қон-қариндош никоҳларнинг оқибатлари ҳақидаги маълумотлар бор. Шунингдек, қўлланманинг яна бир муҳим жиҳати унда тиббиётга тааллуқли сўзларнинг изоҳли луғати берилганида. П.Олимхўжаева ва Д.Иноғомоваларнинг мазкур китоби Абу Али ибн Сино номидаги Тиббиёт нашриётида чоп этилган.

У.ФАЙЗИЕВА.

70 йил ва 100 минг

Самарқанд шаҳри Боғишамол туманидаги 2-туғруқхона қурилганига ва фаолият кўрсатаётганига 70 йил тўлди. Ана шу тантана арафасида, бу ерда 100 мингинчи чақалоқ дунёга келди.

— Касалхонамиз нафақат туманимиз аёллари, балки қўшни вилоятлардан келган аёллар учун ҳам хизмат кўрсатади, — дейди касалхона бош шифокори, тиббиёт фанлари номзоди Алиасқар Сафаров. — Бу ерда оналик бахтига муяссар бўлган аёллар, шунингдек, жинсий хасталиги бор ва фарзандсиз бемор аёллар келиб даволанадилар. Туғруқхонага келган беморларга малакали мутахассис-шифокорлар ва ширинсухан ҳамширалар алоҳида меҳр ва эътибор билан қарайдилар.

СУРАТДА: шифокорлар Матлуба Рашидова ва Динора Ҳасанова.

Т.НОРҚУЛОВ (ЎзА) олган сурат.

Шифокор маслаҳат беради

Саломатлик кушандаси

Гижжалар, бошқача айтганда, гельминтлар паразит ҳолда ҳаёт кечирувчи куртлар бўлиб, одам организмида яшаб, унга механик, токсик ва аллергик таъсир кўрсатади. У гижжаси бор бемордан соғлом одамга ифлос қўллар, гижжа куртлари тутган чанг заррачалари, ташқи муҳит объектлари, сув, тупроқ, мева ва сабзавотлар, кўкатлар орқали юқади. Биогельминтлар эса одамга гижжа куртлари тушган ҳайвонларнинг гўшти, балиқ ва бошқалардан ўтади. Гельминтлар одам организмида бир неча ҳафтадан тортиб, 40 йилгача ва бундан ҳам узоқ яшайди. Уларнинг даҳшатли томони шундаки, масалан, мияда, қон томирлари, лимфа, мушаклардан тортиб, меъда-ичак йўлларида, жигар, ўт халтаси, ўпка ва бошқа жойларда бўлиши мумкин.

Гижжалар одам организмида ўзи яшаб турган жойдаги нарсаларни еб кун кўради. Витаминларни, оқсилларни ютади, углеводларни, микроэлементларни севади. Уларнинг кўпчилиги қонни сўради, шунинг учун гижжаси бор одамлар рангпар, қувватсиз бўлиб юрадилар. Кальцийни, йодни кўплаб йўқотиш натижасида бола яхши ўсмайди. Умуртқа поғонаси қийшаяди, бу боланинг ақлий ривожланишдан орқада қолишига сабаб бўлади, бўқоқ бези катталашади. Иммунитетнинг сусайиб кетиши эса кўпинча СПИД юқиши хавфини келтириб чиқаради. Терига оқ доғлар тушиши — пес, сочнинг тўкилиб кетиши, дерматит, аллергия, эпилепсия, анемия, холецистит, энтероколит, гастритга ҳам гижжалар сабаб бўлади.

Мутахассислар беморларни даволашдан олдин, аввало, уларда гижжа бор-йўқлигини аниқлаб оладилар. Чунки одамнинг ичида гижжаси бўлса, ҳар қандай касалликни даволаш қийин бўлади. Масалан, И. исмли бемор оёқларига оқ доғлар тушганидан тери касалликлари шифокорига мурожаат қилади. Иштаҳаси йўқ, киндиги атрофи оғриб, қийналади, кўнгли айнаб туради, ҳоли йўқ, ухлаб ётганда тишларини ғижирлатади. Салга тутоқиб кетади, орқа чиқарув тешиги атрофи қичиб, азоб беради. Текширилганда унда гижжанинг острица хили борлиги аниқланди. Бемор гижжасини туширадиган дорилар буюрдик, дерматологнинг кузатуви натижасида оқ доғлар йўқ бўлиб кетди.

Одам организмида паразитлик қиладиган гижжаларнинг 250 дан ортиқ хили аниқланган. Республикамизда энтеробиоз, гименолепидоз, аскаридиоз, тениаринхоз, эхинококклар ҳаммадан кўп учрайди.

Энтеробиоз — гельминтоз бўлиб, қўзғатувчи юмалоқ гельминий — острицалар ҳисобланади. Майда ичакда паразитлик қилади. Бор-йўғи бир ой яшагандан сўнг 12000 тухум қўяди-да, ўзи ўлади. Гименолепидозни пакана гижжалар пайдо қилади. У кўпинча мактаб ёшидаги болаларда учрайди. Пакана гижжа одамнинг қонини, йодини, кальцийни еб кун кўради. Шунинг учун бемор камқон бўлади, бўқоқ безлари катталашади. Гижжа умуртқа поғонасининг қийшайиши — скалиоз ривожланишига сабаб бўлади.

Тениаринхоз — қорамол тизмаси пайдо қиладиган касаллик. Бу узунлиги 6 дан 10 метргача етадиган энг йирик гижжалардан бири. У одам организмида ичакнинг ингичка бўлимида 30 йилгача яшайди.

Эхинококкни майда лентасимон гижжалар пайдо қилади. Касаллик асосан итдан юқади. Эхинококкоз пуфакчалари ҳар қандай аъзода, тўқималарда, ҳатто бош мияда бўлиши мумкин.

Гижжа касалликларининг нақадар аянчли эканини кўриб турибсиз. Унга қарши жамоатчилик ва давлат миқёсида кураш олиб бориш керак. Ўз вақтида мутахассисга бориб, текширтириб турсангиз ва унинг маслаҳатларига амал қилсангиз, доим кўнгил хотиржам, соғ-саломат бўласиз.

Мамлакат ИРГАШЕВА, тиббиёт фанлари номзоди, II ТошМИ қошидаги хирургия клиникаси паразитология бўлими доценти.

Муштарий илтимосига кўра

Қизлар қўли, қалдирғоч кўзи, илон ақли, лочин парвози...

Операция кетяпти!.. «Янги меҳмон» — ўзга буйраги танада «ётсирамай», яшаб кетиши учун нимаики зарур бўлса, барча-барчаси ишга солиняпти. Беш дақиқадан сўнг қон айланиш йўлга қўйилди!.. Буйракнинг ҳаётчанлиги бошланди. Операция кутилганидан аъло тугалланди. Орадан кўп ўтмай бемор аста кўзларини очди. Уни юқори шаффофланган махсус хонага олиб ўтишди.

Қизиқ, аъзо ва тўқималарни кўчириб ўтказиш на масофани ва на чегарани билади. Бельгиядан олинган буйрак франциялик беморга келтириб ўтказилди, АҚШда эса бир беморга Лондондан олиб келинган буйрак кўчирилди.

Навбат — буйракка

Эҳтимол биларсиз, эҳтимол йўқ! Турли аъзолар турли вақтда ажал топар экан: дастлабки беш дақиқа ичида мия ҳалок бўларкан, сўнгра навбат жигарга, ана ундан кейин эса юракка ва, ниҳоят, сўнгги гал буйракка келаркан! Демак, аъзоларни тиклаш муддатлари ҳам ҳар хил. Тадқиқотчиларнинг мақсади — ана шу заҳира имкониятларини аниқлаш, кўчириб ўтказиш учун уларнинг ҳаётчанлигини самарали тиклашдан иборат.

Маълумки, одам «эҳтиёт қисм»лари — аъзолар ва тўқималарни кўчириб ўтказиш узоқ тарихга эга. Айтишларича, Америкадаги заводлардан бирининг деворига: «Огоҳ бўлинглар! Оллоҳ одамни яратишга яратган-у, лекин унинг учун «эҳтиёт қисм»лар тайёрлашни унутган», — деган ёзув осиғлиқ турармиш. Бу ҳазиломуз гап, албатта! Бироқ одам учун «эҳтиёт» аъзолар яратиш масаласи ҳақиқатан ҳам қадим-қадимдан алломалар эътиборини ўзига жалб этиб келяпти.

«Сицилиялик шифокор Бранка 1503 йилда бир оқсуякнинг бурнини «гўзаллаштириш» учун унга малайининг терисидан олиб ёпиштирган, аммо бу уриниш беҳуда кетган.

Академик Ўктам Орипов (марҳум) билан бўлган бир мулоқотимизда у шундай ҳикоя қилиб берганди:

— 1967 йилнинг 3 декабрида жанубий африкалик жарроҳ Кристиан Бернард одам юрагини кўчириб ўтказганини айрим Ғарб журналистлари «Аъзоларни кўчириб ўтказиш асрининг бошланиши» деб, юксак баҳо бергандилар. Аслида эса тўқима ва аъзоларни кўчириб ўтказишни ўрганувчи фан — трансплантология XIX асрнинг биринчи ярмига тааллуқли бўлиб, рус жарроҳи Н. Пирогов, француз Оллье ва Ревердан, немис Тирш ва Краузе, рус шифокорлари К.Сапежко, М.Григорьев ва бошқаларнинг номи билан боғлиқ.

Атоқли француз жарроҳи ва патофизиологи Алексис Каррель XX аср бошларида итлар устида олиб борган тажрибаларида аъзоларни кўчириб ўтказиш мумкинлигини амалиётда исботлаган эди. Лекин у тўқималарнинг мос келиш-келмаслигини ҳисобга олмаган. Шунга қарамай унинг кашфиёти тиббиётда буюк бурилиш ясади ва у ҳақли равишда Нобель мукофотига сазовор бўлди.

Ўтган асрнинг йигирманчи йилларига келиб, чет эл мутахассислари кексаларни «ёшартириш» мақсадида уларга ёшларнинг, кўпроқ маймунларнинг айрим аъзоларини кўчириб ўтказа бошлаганлар. Аммо кўп ўтмай бу аъзолар баданга «сўрилиб» кетиб, тез орада «иш» қобилиятини йўқотиши бундай операциялардан воз кечиш кераклигини кўрсатди.

1933 йилнинг 3 апрелида украиналик ёш жарроҳ Ю.Вороной оғир буйрак касаллиги туфайли ўлим бўсағасида турган 26 яшар аёлга автомобиль ҳалокатида оламдан ўтган 60 ёшли эркакнинг ўлимидан олти соатдан кейин олинган буйрагини кўчириб ўтказди. Лекин аёл операциядан кейин икки кунгина яшади. Дунёда биринчи бўлиб беморга буйрак кўчириб ўтказиш (гарчанд яхши натижа билан тугамаган бўлса-да) трансплантологиянинг қайта ривож топишига туртки бўлганди.

— Кўчириб ўтказиш аъзони қаердандир олиб, кимгадир улаш демакдир. Бинобарин, қанчалик кўнгилсиз бўлмасин, зарур аъзо асосан бирон фалокат ёки бахтсиз ҳодисада қурбон бўлган марҳум танасидан олинади. Шундай қилиб, кимнингдир ҳаёти кимнингдир ўлимига боғлиқ, — деган эди машҳур жарроҳ Г.Соловьев.

Дарвоқе, фақат буйрак ёки юракнигина эмас, балки илик, тери, суяк, томир, тоғай, кўз шох пардаси ҳам кўчириб ўтказилгани ва ўтказилаётганига нима дейсиз?! 1958 йилнинг 18 октябрь куни Югославиянинг Винче шаҳрида фавқулодда фалокат юз берди. Ядро реакторида ишлаётган беш нафар олим кучли нурланишга учради. Турли муолажалар бефойда кетди. Шундан кейин уларни Парижга, машҳур профессор Матэ шифохонасига келтиришди. Бу ерда беморларга соғлом кишилардан олинган иликни кўчириб ўтказиб, беш кишидан тўрт нафарининг ҳаётини сақлаб қолишганди. Шундай қилиб, тиббиёт тарихида илк марта ҳалокатли нур дардига учраган одамларга шифо ато этишга муяссар бўлинган.

Касал иликни даволаш, уни кўчириб ўтказиш масалалари билан Тошкентдаги гемотология ва қон қуйиш илмий-тадқиқот институти олимлари ҳам шуғулланишмоқда. Умуман, ҳозирги пайтда эгизакларда илик ва буйрак кўчириб ўтказиш бўйича операциялар муваффақиятли ўтмоқда. Лекин ўпкани кўчиришдаги натижалар айтарли қувонарлимас.

Узилган қўл ва суяк уланди

Эндиликда айрим кишиларнинг бировларнинг суяги, бўғимлари ва бошқа аъзолари билан яшаётгани тиббиёт илмининг нақадар илдамлаб кетганлигидан далолат беради. Бундан бир неча йил аввал жаҳон бўйлаб бир хабар тарқалганди: Санкт-Петербургдаги И.Павлов номли 1-тиббиёт институтининг жарроҳлик факультети клиникасида узилган қўлни улаш операцияси муваффақиятли ўтказилди. Бу операция ўн соат давом этди. Тажрибали жарроҳлар микроскоп ёрдамида қайси жойни қаерга улаш лозимлигини аниқлаб, белгилаб олишди. Кейин қон томирларни улашга тайёрладилар. Сўнгра елкадан узилган мускул ипларини, асаб толаларини топиб, улашга киришдилар, узилган қон томирларни улаб, тикилгач, синган суяклар бир-бирига ёпиштирилди. Бир неча ойдан сўнг бемор аввал бармоқларини қимирлатишни, сўнгра қўлини букишни, ва, ниҳоят, ҳаракатга келтиришни ўрганиб олди.

Дарвоқе, улуғ алломамиз Ибн Сино тиб илми билан банд бўлганларга шундай шарт қўйган эди: «Шифокор — қизлар қўлига, қалдирғоч кўзига, илон ақлига, лочин парвозига эга бўлгандагина ҳақиқий шифокор бўла олади».

Тўғри, бугунги кунда шифокорлар шикастланган аъзоларнинг айримларини сунъийси билан алмаштиришга эришишди. Лекин шикастланган суяк ўрнига бошқа суяк ўтказиш юзасидан қилинган уринишлар доим ҳам муваффақиятли чиқавермаган. Чунки бегона танада битиб кетиши учун тўқималар ҳам бир-бирига мос келиши керак эди.

Ниҳоят, бугунги кунда тиббиёт хазинаси бузилмайдиган қилиб сақланган — «консерваланган» суяк билан бойиди. Москвалик олим О.Имомалиев суякларни бўғимлари билан яхлит қилиб кўчириш устида жиддий иш олиб борди.

Маълум бўлишича, суяк минус етмиш даражагача совутилса, тўқималардаги суюқлик узоқ вақт бузилмай туравераркан. Олимга бу жуда қўл келди. Унинг машаққатли меҳнати зое кетмади.

Қон томирлар ва ҳатто, калланиям...

Қон томирларини кўчириб ўтказиш борасидаги илмий изланишлар ва тажрибалар ҳам тилга олган кашфиётлардан сира-сира қолишмайди. Қон томирларни кесиб ўтказиш учун беморнинг лат еган томири ўрнига унинг бошқа еридан кесиб олинган томирини уласа бўларкан. Буни машҳур жарроҳ Б.Петровский ўз ҳамкасблари билан исботлаб берганди. Беморнинг шикастланган томири ўрнига соғлом артерия ва вена қон томиридан бир бўлагини кесиб, ўзига улаш маъқул экан!

Олимлар бус-бутун каллани кўчириб ўтказишга қасд қилишди.

— Биринчи марта итнинг жигари, қорин бўшлиғи аъзоларининг ҳаммаси, олдинги оёғи билан бирга бошини кўчириб ўтказишдек фавқулодда қийин операция бизнинг лабораторияда бажарилган, — деган эди профессор В.Демихов. — Буни қарангки, итнинг бегона танага уланган боши бамайлихотир овқат ерди, лақабини айтиб чақирса, бурилиб қарарди, жиғига тегса, ҳатто тишларди ҳам!

Кечагина хаёлий саналган бу ғаройиботлар бугун чинга айланса, ажабланмай бўладими?! Буларнинг бари узоқ келажакка нигоҳ ташлаётган тиббиёт илми билимдонларининг мўъжизакор изланишлари, машаққатли меҳнати маҳсули эмасми?

Мана, бунисига нима дейсиз? Жарроҳ Демихов ва унинг шерикларига икки бошли итни яратишнинг нима ҳожати бор эди? Бу тажриба шуни кўрсатдики, ҳатто энг сезгир ва энг мураккаб тузилган аъзо бош мия ҳам, калла танадан жудо қилиниб, бошқа танага уланганда ўзининг нозик фаолиятини сақлаб қоларкан. Катта итнинг бошига уланган кичик ит боши учун керакли моддалар ва кислород катта итнинг томирларидан келаркан. Ҳаммадан қизиғи, агар катта ит бошига кучук бола боши уланса, у тез ўсаркан.

Албатта, бу каби турли-туман тажрибалар дунёда энг азиз зот — инсон ҳаёти учун беминнат хизмат қилиши, табиий.

Бироқ минг афсуски... «Буйрагимни икки юз миллион лирага сотаман. Пул жудаям зарур». Кишиларни ларзага солувчи бу сатрлар Римда чиқадиган «Гадзетта» рўзномаси саҳифасида пайдо бўлганига бир неча йил бўлди. Икки фарзанднинг онаси ўттиз тўрт ёшли аёл квартира ҳақи тўлашга пули йўқлигидан матбуотда ана шундай эълон беришга мажбур бўлган эди. Чунки икки фарзанди-ю, қариб қолган ота-онаси билан кўчада қолмаслик учун ўз соғлиғини қурбон қилишга рози бўлган.

Ана шундай кўнгилсиз воқеаларга қарамай эндиликда оғир дард азобини тортаётган беморлар соғлиғини муҳофаза қилувчи йўл — одамлар учун «эҳтиёт қисм»лар ҳисобланмиш аъзо ва тўқималарни кўчириб ўтказиш бўлиб қолганлигини инкор этолмаймиз.

Айтадилар-ку, ишқилиб тўрт мучаси соғ бўлсин, деб. Тиббиёт илмида мўъжиза яратаётган қўли енгил, қалби мусаффо осмондай кенг алломалар изланишлари ҳамиша бароридан келаверсин, деймиз.

Миршароф МУҲСИМОВ, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган журналист.

Шифобахш гиёҳлар

Бўтакўз

Бўтакўзнинг шифобахш хусусияти азалдан маълум. Халқ табобатида ўсимликнинг тилсимон гулбаргларидан тайёрланган дамлама безгак хуружига қарши, шамоллаш, йўтал, кўкйўтал, ичбуруғ, чиллашир, қорин оғриғи, буйрак ва асаб хасталикларида тавсия этилиши билан бирга терлатувчи, пешоб ҳайдовчи сифатида қўлланилади.

Халқ табобатида бўтакўз истисқо, сариқ касаллигида, буйрак ва пешоб халтаси яллиғланишида, ўт, тер ва пешоб ҳайдовчи омил сифатида ҳамда шапкўрлик асорати натижасида келиб чиққан баъзи бир хасталикларни даволаши мумкин. Бироқ бунда албатта парҳезга амал қилиш керак, иложи борича жигар ва балиқ мойидан истеъмол этиб туриш лозим.

Бўтакўзнинг бу қадар серхосиятлилиги унинг таркибида мавжуд бўлган шифобахш моддаларнинг мажмуаси билан тушунтирилади. Чунончи, унинг гуллари таркибида флаваноидлар, антоцианлар, центаурин, кницин, цикорин, минерал тузлар, органик кислоталар, витамин С, яна бир қанча ҳали яхши аниқланмаган моддалар бор.

Бўтакўз асаларилар учун жуда хушхўр озуқа бўлиб, ундан таркиб топган асал ўзининг шифобахшлиги ва татимлилиги билан ажралиб туради.

Маннон НАБИЕВ.

ХХ асрда ўзбек ёзувчилари, санъаткорлари кўпгина асарлар яратгани маълум. Биламизки, бу асрнинг асосий қисми шўролар даврига тўғри келади. Шу муносабат билан катта-кичик йиғилишларда ёхуд матбуот саҳифаларида «бу асар шўролар даврида яратилган», «шўролар даври маҳсули» деган ибораларни эшитамиз, ўқиймиз. Бу табиий, албатта. Бундай қарашларда ҳақиқат бор. Бироқ шу асосда адабиёт ва санъатга нисбатан ўта railписандликка йўл қўйиш ҳам адолатга тўғри келавермайди. Бу ҳам, табиий. Зотан, мустақиллик даврига келиб қатағон қилинган кўпгина ёзувчиларнинг қайта тикланиши ва уларнинг асарлари кўплаб нусхада чоп этилиши фикримизнинг далилидир.

Адабиёт ва санъат асарларининг қимматини тиклашда бошқа бир мезоннинг борлигини ҳам унутмаслигимиз лозим. Ҳақиқий санъат асари қимматбаҳо олмосга ўхшайди. Қайси томондан қараманг, у табиат мўъжизаси билан яратилган олмосдай жило беради. Санъат музейларида осиғлик улуғ рассомлар ижодига мансуб портретларни кўрганмисиз? Исталган томондан — тўғриданми, ўнгданми, ё чапданми назар ташламанг, улар ҳам сизга юзма-юз қараб тургандек бўлаверади. Бу рассом маҳоратининг натижасидир. Шу маънода, ҳар бир асарнинг асл қийматини белгилаб олиш муҳимдир.

Матёқуб ҚЎШЖОНОВ,
академик

Бадииятнинг олмос жилолари

Мустақиллик ва адабиётнинг баъзи муаммолари

Бу ерда бошқа бир хислатни ҳам ҳисобга олиш керак. Ҳақиқий бадиий асардан ҳар бир давр ўзига мос ва ўзига зарур маъно топади. Шу туфайли асар қадрланади.

20-30-йилларда Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар»и беҳад қўлма-қўл бўлган. Бунинг сабабларидан бири — рус истилочиларининг зулмига дуч келиб қолган халқда миллий руҳ баландлиги эди. Миллатнинг ҳақ-ҳуқуқлари ўз ихтиёрида бўлиши, унинг ўзига хос урф-одатларининг сақланиши ниҳоятда қимматли эди. Шулар туфайли «Ўтган кунлар» севиб ўқилган. Ҳатто бутун романни ёд олган китобхонлар ҳам бўлган. Бу Қодирий асарларининг олмоссифат бир жилоси эди. Ана шу хислатлари учун ҳам Қодирий қатағонга учради.

1950-йилларнинг ўрталарида Абдулла Қодирий мероси қайта тикланди. Энди «Ўтган кунлар» қимматини белгилаш учун олмосни айлантириб кўргандек бошқа томонлардан ҳам назар ташлаш керак бўлади. Шундай томон топилди, бу — асарда акс этган муҳаббат фожиалари эди. А.Қодирий романларини тарғиб қилиш, уни сақлаб қолиш учун адабиётшунос ва тадқиқотчилар асосан шу масалага урғу бердилар.

Узоқ йиллар кутилган мустақиллик қўлга киритилди. Эндиликда А.Қодирий романларининг бошқа томонларига ҳам, хусусан, яратилган пайтларида унга қадр-қиммат бағишлаган миллий руҳни ҳам бемалол тарғиб қилиш имконияти туғилди. Шу маънода, асарларнинг асл маъноси билан баробар бадиий хислатлари ҳам тўла очиладиган замон келди.

Маълумки, «Ўтган кунлар»нинг марказида Кумуш фожиаси, Отабек қисмати турган бўлса-да, асарнинг бошқа олмос қирралари ҳам бор эди. Бу масаланинг энг йириги — Юсуфбек ҳожи тимсоли билан боғлиқ. Юсуфбек ҳожи фақат мамлакатнинг ичида қадрланадиган тинчлик тарафдоригина эмас, балки у, унинг ўз ибораси билан айтганда, «Тошкент дарвозасини қоқиб турган» истилочиларнинг хуружига қарши кураш эълон қилиш тарафдори ҳам эди. Романнинг кўпгина саҳифаларида Юсуфбек ҳожининг шу хусусдаги ўй-фикрлари, ният ва орзулари тасвирланади. Табиийки, шўролар даврида Юсуфбек ҳожи сингари шахсларга хос бу хислат ҳақида бирор нарса дейиш қатъиян мумкин эмас эди. Асосан шу саҳифалар туфайли шовинистлар романга нисбатан қаттиқ танқидий муносабатни бошлаб бердилар. Кейинчалик ўзбек адабиётшунослари ҳам бу мафкуравий хуружларни давом эттиришдан ўзларини тия олмадилар. («Қизил Ўзбекистон» газетаси, 1938 йил 3 июль сони). Шу саҳифалар туфайли А.Қодирий шўролар ҳукуматига қарши, ўта миллатчи, халқлар дўстлигига путур етказадиган ёзувчи сифатида қораланди. Кейинчалик қамоққа олиниб отиб юборилди.

Энди ўйлаб кўрсак, адибни қатағон қилишга олиб келган бош сабаб — романнинг алоҳида жило берадиган олмос қирралари экан. Бу қирралар мустақиллик даврига келибгина муносиб қадрланмоқда.

Маълумки, «Ўтган кунлар»нинг 1958 йил ва кейинги баъзи нашрларида олмос қирралар тамом тарашланиб, жилосиз бир ҳолатга келтириб қўйилган эди. Мустақиллик шарофати билан асарнинг олмос қирралари янгича маъно берадиган, ўзгача жило таратадиган бўлди.

Юсуфбек ҳожи образининг маъноси шу билангина тугалланмайди. Унинг бошқа қирралари ҳам бор. Масалан, у миллат орасидаги ўзаро ички зиддиятларга, қарама-қаршиликларга жон-жаҳди билан қарши бўлган. Давлат арбоби сифатида ўзаро қирғинларга қарши ўзининг бор сиёсий иқтидорини ишга солган. Бироқ ҳаёт шу даражада мураккаб эдики, Юсуфбек ҳожи истибдодга қарши курашда қай даражада ёлғиз ва ожиз бўлса, ўзаро қирғинларга қарши курашда ҳам у шу даражада ёлғиз ва ожиз эди.

Юсуфбек ҳожи образи туфайли асарга жило бериб турган қирралардан яна бири — миллат тараққиётини орқага тортадиган кераксиз урф-одатларга қарши кураш эди. Китобхон эслаcа керак, Юсуфбек ҳожи Кумуш фожеасида кўпроқ ўзини айбдор ҳисоблайди. Буни биз унинг очиқдан-очиқ дил изҳорларидан эмас, балки хатти-ҳаракатларидан, портрет чизгиларидан, ҳолат тасвирларидан англаб оламиз. Ҳатто иккинчи келин танлаганини Отабекка билдираётиб, Ўзбек ойим билан биргаликда «айб бир иш» қилиб қўйганликларини, яъни унга севикли хотинининг устига иккинчи хотин олиб бермоқчи бўлаётганликларини имлана-имлана билдиради. Демак, Юсуфбек ҳожи бу ишнинг айб эканлигини, оиласи, ўғлининг ҳаёти учун қай даражада зарарли эканлигини англаган ҳолда иш кўрган. Бироқ китобхонга яна шу нарса ҳам маълумки, Юсуфбек ҳожи вазмин, атрофидагиларнинг фикр ва мулоҳазалари билан обдон ҳисоблашадиган шахс. Ўзбек ойим эса унинг акси. Қатъиятли, улай-булай ҳолларда ўз қароридан қайтабермайдиган, ўта шиддатли аёл. Юсуфбек ҳожи ҳаётнинг кўп икир-чикирларини, унинг бор эгри-бугриларини тўғри англай олса ҳам Отабекни иккинчи марта уйлантириш ҳақидаги Ўзбек ойимнинг қарорига қатъият ила қарши туролмайди. Ўша пайтлардаги урф-одатлар, ҳаёт тарзи, оила қуриш тамойилларидаги қолоқ тушунчалар Юсуфбек ҳожининг олдини тўсиб қўйган эди.

Масаланинг бу томонлари ҳам «Ўтган кунлар» романининг алоҳида жило берадиган олмос қирраларидир. Оила масаласи, унинг мустаҳкам бўлиши, умумжамиятнинг бир қалъасига айланиши бугун ҳам нақадар муҳим экани маълум. Матбуот, радио ва телевидениеда арзимаган сабаблар, кўпроқ эскидан сақланиб келаётган кераксиз урф-одатлар туфайли бузилиб кетаётган оилалар қисмати ҳақида ўқиймиз, эшитамиз. Тўғрисини айтганда, бу жиҳатдан бизда ачинарли ҳолатлар кўп учрайди. Назлимда, адабиётимиз, санъатимиз бу мавзуни кенгроқ ва таъсирлироқ ёритадиган «Ўтган кунлар» сирасидаги асарларни яратишга етарли даражада кунт қилмаётгандай.

Абдулла Қодирийнинг «Ўтган кунлар» романи талқинига тааллуқли бошқа яна бир гап. Бу асарга ихлос билан қарайдиган ўқувчилар ундаги барча воқеаларни тарихан рўй берган, деб қабул қиладилар. Яқинда дунёга маълум радиостанцияларнинг мухбирларидан бири бизнинг уйга қўнғироқ қилиб, Отабекнинг ўғли Ёдгорбек ҳаётда бор шахс эмиш, бугун унинг бола-чақаларидан кимлардир ҳаёт бўлиши мумкин. Домлада бу ҳақда бирор маълумот бормикин, деган маънода қизиқиш билдирибди. Бундай қизиқиш юқоридаги фикримизни тасдиқлаб турибди. «Ўтган кунлар», дарҳақиқат, тарихий асар. Бироқ унинг тарихийлигини белгилайдиган воқеалар ва қаҳрамонлар тизмаси бирмунча чекланган. Булар — рус истилочилиги, ёзувчи тили билан айтганда «Тошкент дарвозасини қоқиб турган» ҳодисалар, қипчоқ қирғини, Мусулмонқул ва Азизбек образларига тегишли воқеликлардангина иборат. Асарга киритилган бошқа воқеалар, образларнинг аксарияти ёзувчи тўқимасидан иборатдир. Ҳатто асардаги бош сиймо — Юсуфбек ҳожининг ҳам ҳақиқий тарихий шахс эканлиги хусусида далил йўқ. Отабек, Кумуш, Уста Олим, Ўзбек ойим, Зайнаб сингари образларнинг бадиий тўқима маҳсулоти экани ҳақида шубҳа ҳам бўлиши мумкин эмас. Ёдгорбек ҳақидаги тахминлар эса, асардаги тарихий ва бадиий тўқимадан иборат бўлган воқеаларнинг ўта ишонарли тасвири таъсирида туғилган, деб ўйлаймиз.

Бугун ҳам Саидий сингари тор орзулар билан яшайдиган, у етиша олмаган орзу-истакларни амалга ошираётган «тадбиркорлар»га кўзингиз тушади.

Шу ўринда айтиб ўтиш зарур бўлган бошқа бир ҳақиқат. «Ўтган кунлар» романининг ниҳоясидаги шундай сатрларни эслайлик: «1877 йилнинг куз кезларида бўлса керак, Юсуфбек ҳожи ўз танишидан бир хат олди. Ҳатда шу хабар ёзилган эди: «Ўғлингиз Отабек яна бир киши билан бизнинг қўшинда эди. Олмаота устидаги чор аскарлари билан тўқнашганимизда биринчи сафимизни шу икки йигит олди ва қаҳрамонона урушиб шаҳид бўлди. Мен ўз қўлим билан иккисини дафн этдим»...

Юсуфбек ҳожи хатми қуръон қилиб, юртга ош берди, Ўзбек ойим қора кийиб таъзия очди.»

Хотима фақат шундангина иборат эмас. Унда Отабек ва Кумуш, умуман Юсуфбек ҳожилар оиласида рўй берган фожеага тегишли бошқа баъзи тафсилотлар ҳам бор. Юқорида келтирилган кўчирма эса хотиманинг қаймоғи. Бу асарнинг бадиий жилосига қўшимча маъно бағишлайдиган сатрлардир. Шундай бўлишига қарамасдан то кейинги пайтларгача на бирор тадқиқотчи, на бирор мунаққид бу хулосаловчи хотимага етарли эътибор берган эмас. Тоталитар мафкура бунга йўл беравермасди. Зотан, А.Қодирий бошига кўп кулфатлар келтирган нуқталардан бири ҳам шу хотима бўлиши шубҳасиздир.

Қодирийдан кейин, албатта, Чўлпоннинг «Кеча ва кундуз» романи хусусида гап бўлиши табиийдир. Кейинги йилларда «Кеча ва кундуз» ҳақида анчагина тадқиқот ишлари олиб борилди. Бу хилдаги ишларда тадқиқотчиларнинг диққат марказида Зеби қисмати, унинг қисматига бевосита алоқадор Раззоқ сўфи, элликбоши, Мирёқуб образлари ва уларнинг тасвир-тафсилотлари туради. Бу табиий, албатта. Чунки мазкур образлар романнинг маъно негизини ифодалаганлар. Ёзувчи нияти ҳам шу эди. Бироқ романда шундай олмос қирралар ҳам борки, уларни ҳисобга олмасдан асарни тўла ва объектив баҳолаш мумкин эмас. Аслида «Кеча ва кундуз» кўп жиҳатдан «Ўтган кунлар» билан ҳамоҳангдир. У ерда ҳам «Ўтган кунлар»даги каби, қаҳрамонлар қисматининг ечими кўпроқ қолоқлик, жаҳолат, эркин ҳаётга халал берадиган урф-одатлар билан боғлиқ. Булар — ҳақиқат. Биз бу ерда бошқа ҳақиқатлар хусусида фикр юритишни истардик.

Қодирий «Ўтган кунлар»да қай даражада истилочилар хуружидан безовта бўлган бўлса, Чўлпон ҳам шу даражада истилочилар сиёсатидан безовта.

Асарда Ноиб тўра образи бор. Бу образ бутун бор моҳияти билан истилочиларнинг умумлашма вакилидир. Унинг ҳаёт тарзи Шарқ ҳаёт тарзига зиддир. Оилани бошқариш, бола-чақани тарбиялаш жиҳатдан ўзбекона ҳаётга мутлақо тўғри келмайди. У доим шахсий маишат билан банд. Оила ҳам шунга монанд. Умуман, уларнинг ҳаёт тарзи шу. Бу жиҳатлари билан Ноиб тўра ва унинг оиласи ерли халқ анъаналарига зарарли таъсир ўтказади. Бу жиҳатдан улар ўзларини қай даражада эркин ҳис қилса, уларга яқин турган ерли халқ вакилларига ҳам шу «эркинлик»ни юқтиришга сабаб бўлади.

Шу муносабат билан устоз А.Қаҳҳорнинг такрор-такрор айтадиган қуйидаги сўзлари эсга тушади: «Истилочилар бизга уч нарсани нақд олиб кирдилар, биринчиси — бузуқлик, иккинчиси — ичимлик, учинчиси — қулф-калит». Бу сўзларда катта маъно борлигини «Кеча ва кундуз» исбот қилиб турибди. Ноиб тўра образига тегишли бошқа бир масала бор. Ўзини қай даражада эркин тутмасин, у қатъий режа асосида иш кўради. Ноиб тўра асарда ерли халқларнинг маданий бойликларига қўл чўзиб ҳар хил йўллар билан уларни йиғиб, ўз Ватани марказига ёхуд хорижий мамлакатларга жўнатиб, шу орқали бойлик орттириш билан банд. Ноиб тўра шу хилдаги образларнинг вакили.

Ноиб тўра образи орқали Чўлпон бошқа бир фикрни ҳам уйғотади. Унинг сингари истилочилар ерли халқ қисмати, тараққиёти хусусида мутлақо ўйламайди. Аксинча, ерли халқ қай даражада қолоқ бўлса, жаҳолат ботқоғига чўкса, шу даражада улар ўзларини омадли ҳисоблайдилар. Шу сабабдан ерли халқ раҳбариятига бирор доно, элсевар шахснинг чиқиб қолишидан манфаатдор эмас. Романда тасвирланганидек, одамийлик хислатларидан маҳрум, гўл ва нодон, ҳатто ташқи кўринишидан бадбашара элликбоши ва мингбошиларни қўллаб-қувватлайдилар. Шу хилдаги гўл ва нодон раҳбарликлар натижасида пайдо бўлган фожеий ҳолатларга томошабиндирлар.

Мазкур жилолари туфайли «Кеча ва кундуз» романи ва унинг муаллифи Чўлпоннинг қисмати нима билан якунланганини маълум. Табиий, романнинг бу хислатлари туфайли шўролар даврида фақат сўз очиш эмас, балки ёзувчининг номини тилга олиш ҳам мумкин бўлмай қолди. Бу жиҳатдан ҳам мустақиллик бизга йўл очиб берди.

ХХ аср ўзбек адабиётининг дурдона асарларидан яна бири А.Қаҳҳорнинг «Сароб» романидир. Бу романнинг ҳам баъзи бир бадиий жилолари ҳақида фикр юритиш фойдадан холи эмас. «Сароб» романининг бошига нималар тушмаган дейсиз. У эълон қилинган йиллар «Кеча ва кундуз» сингари мукофотга сазовор бўлган асарлардан бири. Бироқ кўп ўтмасдан бу асар устига ҳам инкор қилувчи танқид сели ёғила бошлади. У асосан, миллатчилик руҳида ёзилган асар сифатида нишонга олинади. Шу асосда, шўролар тузумига зарар етказувчи асар сифатида таъқиқланади. Фақат шахсга сиғиниш оқибатларининг тугатилиши муносабати билан бу асар китобхон қўлига қайта тегади. Ўшандан бери ҳам «Сароб» ҳақида турли-туман фикрлар эълон қилинади. Кимлардир ундан ҳар хил йўсиндаги камчиликлар излайди, кимлардир уни ХХ аср адабиётининг етук намуналаридан бири сифатида тан олади. «Сароб»ни тан олишдаги асосий тамойиллардан бири — асар қаҳрамонининг худбинлиги ва шу асосда асарнинг ечимга келишидир. Эндиликда бу асарнинг бошқа жилолари хусусида ҳам фикр юритиш имконияти туғилди. Асарда Аббосхон ва Муродхўжа сингари миллат ғами билан банд бўлган образлар бор. Замон зайли туфайли бу образлар, ўша давр тили билан атаганда, ўта салбий образлар эди. Бугун эса бу образларнинг тасвирида ҳам давр ҳаётининг нақадар зиддиятли ва нақадар ранг-баранг эканлигини кўрсатадиган реал ҳақиқат борлигини англаймиз. Гап фақат бу образлар тасвирида эмас, асосан худбин шахс сифатида баҳоланган Саидий образи ҳам янгича талқин қилишни талаб қилади. Асарнинг бош қаҳрамони Саидий кўпроқ ўз манфаатини, ҳузур-ҳаловатини ўйлайдиган, борлиқ фаолиятини шу тамойилга йўналтирган шахс. У катта адиб бўлиб, ижоднинг маҳсулидан фойдаланган ҳолда кўркам кошона қуриб, гўзал хиёбонли, фавворалар отилиб турадиган маконга эга бўлишни орзу қилади. Бугунги кун нуқтаи назаридан қарасангиз, бу орзуларнинг айби йўқдек кўринади. Бироқ масалага чуқурроқ ёндошсангиз, бошқача фикрлар ҳам ҳосил бўлади. Бугун ҳам Саидий сингари тор орзулар билан яшайдиган, у етиша олмаган орзу-истакларни амалга ошираётган «тадбиркорлар»га кўзингиз тушади. Улар ичида кенг майдонни эгаллаб, керак бўлса-бўлмаса ўнлаб хоналари бор, башанг иморатларни қуриб, бу билан фахрланадиган «ишбилармонлар»ни кўриш мумкин. Ўйлаб қоласиз, бу ҳам худбинлик эмасми?!

«Сароб» романини ўқир экансиз, шўролар давридаги табиий бўлиб кўринган худбинлик бугунги жамият тараққиётига фойда келтиравермайдиган худбинликнинг ўзи эканига ишонасиз.

Танқид ва адабиётшуносликда А.Қаҳҳорнинг «Синчалак» асари ҳақида ҳам бир-бирига зид фикрлар айтилди. Қиссанинг бош образи Саидани назарда тутиб, уни бугунги мафкурага тўғри келмайдиган асар сифатида кўришди. Бу хилдаги мунаққидлар «Синчалак»нинг бошқа бир олмос жилосини эътибордан соқит қилдилар. Бу жило Қаландаров образи билан боғлиқдир. Маълумки, шўролар тузуми ҳеч қандай ҳақ-ҳуқуқни назар-писанд қилмайдиган, одамийлик шаънига путур етказадиган ўзбошимча шахсларни етиштирди. Қаландаров шу хилдаги шахслардан эди. Шўро даврида мунаққидлар асар маъносини кўпроқ Саидадан изладилар. Ҳолбуки, Саидага тегишли маъно ҳам, умуман, асардан келиб чиқадиган салмоқдор хулоса ҳам Қаландаров образига боғлиқдир. Қаландаров образи орқали асар маъносини изоҳлаш А.Қаҳҳорнинг «Синчалак» қиссасига тегишли олмос қиррадирки, бу ҳақда бугунгина баралла фикр юритиш мумкин.

Ўзининг бадиий жилолари билан Абдулла Ориповнинг «Тилла балиқча» шеъри ҳақида ҳам ўз вақтида кескин танқидий фикрлар айтилди. Асар рамзий йўсинда яратилган. Димиққан, чиринди қўланса билан тўйинган ҳовузни бутун олам шундан иборат деб тушунади, тилла балиқча. Дунёда оқар дарёлар, чексиз уммонлар борлигидан бехабар у.

Демак, бадиий жиҳатдан етук асар бир-бирига зид мафкуравий ўзгаришларда ҳам ўз қимматини йўқотмайди.

Шеър яратилган пайт унга нисбатан айтилган танқидий фикрларга жавоб ўлароқ, Тилла балиқча — димиққан ҳаёт муҳитига кўниккан ва шу билан қаноатланадиган кимсаларнинг рамзий образи сифатида талқин қилинди. Бу талқин ҳам катта эътироз уйғотмайди. Бироқ мустақиллик даврига келиб, «Тилла балиқча» мунаққидлар орасида бошқача талқиннинг туғилишига сабаб бўлди. Бу талқинга кўра, «Тилла балиқча»да ҳеч қандай айб ва нуқс йўқ, балки ҳамма гап ўша қўланса сув билан тўлган ҳовузда, яъни шўролар давридаги ҳаётда. Бу янгича фикр ҳам эътироз уйғотмайди. Демак, бадиий жиҳатдан етук асар бир-бирига зид мафкуравий ўзгаришларда ҳам ўз қимматини йўқотмайди.

Шўролар даврида миллий руҳда асар яратиш энг қалтис ва хатарли иш ҳисобланар эди. Бироқ баъзи ёзувчиларимиз ўз маҳоратларини ишга солиб, бу хатарли ишга қўл уришга журъат қилдилар. Бу хусусда гап кетганда, Эркин Воҳидовнинг иккита асарини тилга олиш зарур кўринади. Улардан бири «Руҳлар исёни», иккинчиси, машҳур «Ўзбегим» шеъри. «Руҳлар исёни» хорижий мавзуга бағишланган бўлиб, даврнинг истилочилик сиёсатига томон отилган катта тош эди. Бу жиҳатдан шоир Абдурауф Фитрат издоши ҳисобланади. Хайриятки, тоталитар мафкура қароқчилари асарнинг асл маъносини англаб улгурмадилар.

Тезкорлик билан кенг тарқалиб шоирга катта шуҳрат келтирган «Ўзбегим» мафкурачилар назарига тушиб қолди. Шеърнинг халқ оммаси орасида катта маъно касб этаётганидан улар хавотирга тушдилар. Шеър «қора рўйхат»га тушди. Бу ҳол фақат шоирни эмас, балки барча шеърият мухлисларини изтиробга солди. Мустақиллик туфайлигина бу иккита беназир асар шоирнинг бошқа лирик ва драматик асарлари қаторида ХХ аср ўзбек адабиётининг энг яхши намуналари қаторидан ўрин олди.

80-йилларда қўзғалган сунъий «пахта иши» дастидан республикада донғи кетган кўпгина олимлар ва ижодкорлар ҳам азият чекдилар. Ҳатто айримлари ҳаёт билан видолашдилар. Ёзувчилар ичида бу тазйиққа дуч келганлардан бири Саъдулла Кароматов бўлди.

Саъдулла Кароматов моҳир журналист эди. Шу билан баробар бадиий ижодкор сифатида ҳам китобхонларга маълум бўлиб қолган эди. Унинг қатор очерклари, ҳикоя ва қиссалари китобхонларга манзур бўлган. Ёзувчининг сўнгги асари — «Сўнгги бархан» 80-йилларнинг бошларида яратилди. Асарнинг бош қаҳрамони вилоят миқёсидаги кўп ишларни бошқарган ишбилармон шахс. «Пахта иши»ни тўқиб чиқарганлар бу ишда айниқса Бухоро вилояти раҳбарини катта айбдор деб ҳисоблашган эди. Ўша кунларда худди шу раҳбарни гўё С.Кароматов романининг асоси — прототипи деган, даъво билан ёзувчини қаттиқ танқид остига олдилар. Ҳатто шундай ҳам бўлдики, уни барча вазифаю ижтимоий ишлардан четлаб қўйдилар. Булар ҳаммаси адолатсизлик ва бўҳтоннинг ўзи эди.

Ёзувчи асарига асос танлаганида, бу образнинг барча хислатларини, айбли, ва айбсиз ҳамма томонларини тўла акс эттиришни ўзига вазифа этиб белгиламайди. У прототипнинг асар яратишдаги энг эзгу ғояларига тўғри келадиган томонларини танлайди. Ҳатто унга хос бўлмаган, бироқ ёзувчи идеалини тасдиқлайдиган хислатларини қўшиб ҳам образ яратавериш мумкин. Шу боисдан ёзувчи яратган бадиий образ прототипдан маънавий бой бўлади. Бизнинг ишончимиз комилки, Саъдулла Кароматов худди шу йўл билан борган.

Масаланинг бошқа бир томони ҳам бор. Мансабдорлар келади ва кетади. Бадиий асар умрбоқий қолади. Шундай экан, йиллар ўтади, балки асрлар ҳам ўтади, прототипнинг ким бўлгани, унинг ҳаётда бирор айби борми-йўқми, бу билан китобхоннинг иши бўлмайди. Китоб эса ёзувчи идеалига муносиб ўз вазифасини бажараверади. Шундай экан, бутун бир романни, шунга мувофиқ жамиятда яхшигина обрўйи бўлган ижодкорни ёмон отлиқ қилиб бир чеккага суриб қўйишнинг ҳожати бормиди?! Бу хилдаги ўзбошимчалик фақат инсоннинг қадрсизланишини одат қилиб олган шўролар даврида бўлиши мумкин эди.

Яқин ўтмишдаги адабий ҳаёт ҳақида гап кетганда, бир масала ўзига эътиборни жалб этади. Бу «инқилобий» мавзуда ёзилган асарлар қисмати ва уларнинг қиммати ҳақидадир.

Муҳим бир савол туғилади. Бу оқимда яратилган асарларнинг қиммати қай даражада, умуман, қиммати борми уларнинг? Бунга шундай жавоб беришга тўғри келади. Бу йўналишда яратилган асарларнинг қиммати ҳар бир ёзувчининг истеъдод даражаси билан боғлиқдир. Масалан, шу мавзуда яратилган Ойбекнинг «Қутлуғ қон» романини адабиёт тарихи саҳифаларидан ўчириб юбориш мумкин эмас.

«Қутлуғ қон»да тасвирланган воқеалар инқилобий бурилиш билан якунланади. Бироқ романда акс эттирилган маъно шундангина иборат эмас. Ойбек моҳир ёзувчи сифатида бу романда ХХ аср бошларидаги иқтисодий тараққиёт масалаларига — завод-фабрикаларни ишга солиш, савдо-сотиқни ривожлантириш ва ҳоказо масалаларга назар ташлаб шундай маънодор манзаралар яратганки, ўша пайтлари бу масалаларнинг яратилишига «менман» деган иқтисодчилар ҳам ҳавас билан қараган бўлсалар керак. Бу жиҳатлари билан «Қутлуғ қон» бугун ҳам қадрлидир. Булардан ташқари, «Қутлуғ қон»да Ёрмат ва унинг қизи Гулнор қисмати, уларга боғлиқ бошқа бир қатор оддий меҳнаткаш вакилларининг образлари тасвирланган. Улар бугун ҳам ўз қимматини йўқотган эмас. Шунингдек, мамлакатда энди бўй чўза бошлаган Мирзакаримбойга ўхшаган тадбиркор шахс образининг яратилганлиги реалистик маъно касб этган.

Тарих — тарих! Бироқ адабиёт ва санъат аҳлидан, энг аввало, замонавий мавзуни ёритиш талаб қилинади. Бу жиҳатдан ҳам адабиётимиз майдонида озмунча асарлар яратилаётгани йўқ.

Бироқ шўролар даврида «инқилобий» адабиёт байроғи остида кўпгина асарлар яратилдики, уларнинг бирор қиммати борлиги хусусида фикр юритиш қийин. Бухорода инқилоб ғалабаси, Хоразмда инқилобий ҳаракат хусусида бир эмас, бир неча жилдлардан иборат сиёсий ва бадиий асарлар яратилди. Уларнинг адабиётда тутган ўрни ҳақида фикр юритиш бугун кулгили ҳодиса бўларди. Бу хилдаги асарлар «қизил империя ғалабаси» ҳақидаги «қизил дафтарчалар»дир, холос.

Бадиият қисмати ҳақида гап кетганда, бугунги кун адабиётидаги баъзи асарлар ҳақида ҳам фикр юритиш фойдадан холи эмас. Бундан бир неча йил муқаддам «Отамдан қолган далалар» деган роман эълон қилинди. Адабиётимизда пайдо бўлган янгилик сифатида бу асарга давлат мукофоти ҳам берилди. Тоғай Мурод ҳаётни жонли акс эттириш нуқтаи назаридан моҳир ёзувчи. У ўтмиш ҳаётининг сир-асрорини очиб берадиган ўзига хос деталлар, воқеалар топиб тасвирга киритадики, улар асар жозибасини таъмин қилиб туради. Тоғай Мурод услубининг қадрли томони шунда бўлса керак.

Ижтимоий, сиёсий ҳаётда рўй берган бурилиш бадиий адабиётимизда яна бир йўналишнинг пайдо бўлишига олиб келди. Биз бу ерда мураккаб услубда асар яратиш йўлини назарда тутаяпмиз. Масалан, Омон Мухтор шу йўналишда қатор романлар эълон қилди. Шундай қараганда, Омон Мухтор романларидаги воқеалар, аслида, ижтимоий ва сиёсий ҳаётдаги рўй берган янгиланишларнинг акс-садосидир.

Омон Мухторнинг романлари матбуот саҳифаларида таъкидланганидек, Ғарбда машҳур бўлган мураккаб услуб намуналари сифатида кўзга ташланади. Шўролар даврида бу услубда асар битиш қатъий маън қилинарди. Мустақиллик адабиёт ва санъатда шаклнинг барча кўринишларига йўл очиб берди. Омон Мухтор романлари ва унга эргашган баъзи бир ёшларнинг асарлари — қисса ва ҳикоялари мана шу имконият натижаси ўлароқ ўзбек адабиёти майдонида ҳам пайдо бўлди. Кейинги ўн йиллар давомида Омон Мухтор ўнга яқин ихчам, бироқ мазмундор романларни эълон қилди. Унинг романлари китоб дўконларининг жавонларида ётиб қолаётгани йўқ. Демак, уларнинг китобхонлари бор. Уларни ўқийдилар ва маънавий озуқа оладилар. Мазмун эътибори билан бу услубда яратилган асарларнинг ҳам асл моҳияти реализмга бориб тақалади. Улар асосан, шакл жиҳатидан жўн ва табиий тасвирлаш услубидан фарқ қилади. Бошқача қилиб айтганда, бу услубда яратилган асарлар икки жиҳатдан фарқланиб туради. Улардан бири — шартлилик, иккинчиси — хаёлот эркинлиги.

Шу ўринда ўзбек адабиётининг тараққиётида рўй берган яна бир хислатини ҳисобга олиш зарур кўринади. Бутун ХХ аср давомида адабиётимиз ўзбек халқининг бой тарихини реал кўрсатиш имкониятидан маҳрум бўлди. Онда-сонда пайдо бўлган баъзи бир тарихий мавзудаги асарларда халқимизнинг узоқ ва яқин ўтмиши худди эгри-бугри кўрсатадиган ойналардагидек бузиб талқин этилди. Халқимизнинг фахри бўладиган воқеалар, шахслар хиралаштирилди, рангсизлаштирилди. Шу боисдан мустақиллик даврида ёзувчи ва шоирларимиз тарихий мавзуни қайта ёритишга киришдилар. О.Ёқубов, П.Қодиров, Х. Султон, Муҳаммад Али, Х.Тўхтабоевларнинг бу жиҳатдан катта ҳиссалари бор. Бу йўналишдаги энг сўнгги етук намуналардан бири шу йили «Шарқ Юлдузи» журналида эълон қилинган Муҳаммад Алининг «Темур салтанати» романи бўлди.

Маълумки, дунё миқёсида бобомиз Амур Темур фаолияти ҳақида юзлаб асарлар яратилган. Буларнинг аксарияти Темурнинг жанговарлиги, жангларда кўрсатган жасорати, катта жангларни бошқариш санъати таърифига тегишли бўларди. Буларнинг барчаларидан «Темур салтанати»нинг фарқи шундаки, ёзувчи улуғ саркарданинг жанговарлик хислатларини назардан қочирмаган ҳолда уни оддий одам, катта бир оиланинг бошлиғи сифатида кўрсатди. Адиб Амир Темурнинг бу ролдаги ички кечинмаларини кўламли ва кенг тасвирлайди. Оилада рўй берган бирор нохушлик уни қаттиқ изтиробларга солади. Оддий бир оила бошлиғи қандай кечинмаларни бошидан ўтказса, улуғ саркарда ҳам худди шу хилдаги кечинмаларни бошидан ўтказади. У кимгадир кўтаринки руҳда хушмуомала қилиши мумкин. Ўз меҳрини ифода қилиб, яхши сўзлар айтиши мумкин. Кимнингдир келажагини ёхуд бахтини ўйлаб зарур тадбирларни бошлаб юбориши мумкин. Кимгадир танбеҳ бериб қатъиятлик билан тартибга чақириши мумкин. Хуллас, оддий бир одам, оддий бир оила бошига тушадиган барча ҳодисаларни, хуш ва нохушликларни у ҳам бошидан ўтказади. Амир Темурнинг бу жиҳатлари ҳали адабиётда кам акс эттирилган эди. Шу боисдан Муҳаммад Али тутган йўл бадииятнинг янги бир жилоси сифатида кўзга ташланади.

Тарих — тарих! Бироқ адабиёт ва санъат аҳлидан, энг аввало, замонавий мавзуни ёритиш талаб қилинади. Бу жиҳатдан ҳам адабиётимиз майдонида озмунча асарлар яратилаётгани йўқ. Айтиш керакки, бу ўринда кичик жанрлар, шеърият ва ҳикоянавислик олдинги сафда бораяпти. Йирик асарлар ҳақида гап борадиган бўлса, Ш.Холмирзаевнинг «Динозавр», Мурод Муҳаммад Дўстнинг «Лолазор», Хуршид Дўстмуҳаммаднинг «Бозор» романи, Шойим Бўтаевнинг роман ва қиссалари тилга олинади. Эндиликда бу сафга янги бир асар қўшилди. Бу Улуғбек Ҳамдамнинг «Мувозанат» романидир. («Жаҳон адабиёти» журнали, 5-6 сонлар).

Аслида «Мувозанат» илмий атамадир. Романни қўлга олган заҳоти бу илмий атама ёзувчига қай даражада зарур бўлди экан, деган хаёлга борасиз. Бироқ асарни ўқиб чиққанингиздан кейин бу атаманинг ёзувчи учун бугунги воқеаларни таҳлил қилишда қулай бир восита сифатида хизмат қилганини англаймиз.

Асар билан танишиб шундай хулосага келасизки, бутун олам мувозанат қонунияти асосида мустаҳкам турган бўлса, жамият ҳам, унинг асосини ташкил қилган инсонлар ҳам шу мувозанат туфайли барқарордир. Мувозанат бузилган заҳотиёқ жамият ҳаётида, демак унинг аъзолари орасида ҳар хил кутилмаган ўзгаришлар, ҳатто издан чиқишлар бошланади.

Роман сюжетини учта қаҳрамон саргузаштлари ташкил қилади. Моҳият эътибори билан бу учта саргузашт, учта қаҳрамон йўли бугунги ҳаётни яққол кўрсатишга воситадир. Улардан бири зиёли, ўзини илм-маърифатда бирор улуғ ишга чорлаган ёш олим — Юсуф; иккинчиси ҳамма нарсани пул билан ўлчайдиган, бойликдан бошқа бирор касб-корни тан олмайдиган, пул бандаси — Миразим; учинчиси — ўзини ёшликдан мансабга чоғлаган, бунга эришиш учун йўл излаб, муайян сабаблар туфайли ниятига етган, мансаб зинапояларида юқори томон кўтарилиб, ўзи истаган чўққига эришган — Саид. Булар учаласи ҳам замон қаҳрамонлари, бироқ бир-бирига зид, аммо ҳаётда мавжуд. Мувозанатнинг бузилгани шундан иборат бўлдики, савдо-сотиқ билан шуғулланган Миразим пул бандасига айланиб инсоний хусусиятларини пулга қурбон қилиб юборади. Саид эса мансаб туфайли одамийлик хислатларини оёқ ости қилади. Эзгу ниятлар билан архивларга кириб, эски-ю, янги китобларни титиб, илм излаган Юсуф тўсиқлардан тўсиқларга учрайди. Моддий ва маънавий жиҳатдан эзилади. Йўл излайди. Лекин йўл топилавермайди. Ёшликда бир-бирларига кўп ваъдалар бериб, аҳду паймонлар изҳор қилган Миразим катта пулдор бўлганида Юсуфга мурувват қўлини чўзишни эп кўрмайди. Юсуф ўз ёғига ўзи қоврилади. Романнинг охирига келиб фақат илм-маърифат сари уринишлар кўп натижа беравермаганидан ўзини бошқа соҳаларга уриб кўришга қарор қилади. Миразим қай даражада ўзини бахтли ҳисобламасин, бироқ бахт фақат пулда, бойликда эмаслигини китобхон яхши ҳис қилади. У оилада бахтсиз, софдил тенгдошлари орасида бахтсиз ва бир гуруҳ ҳаётга енгил-елпи қарайдиган лаганбардору-югурдаклар олдида бахтлидек кўринади. Китобхон эса бу ҳолнинг бахтдан кўра бахтсизлик эканини яхши англайди. Саид мансабда қанча юқори кўтарилса, шу даражада ўзини бахтли ҳисоблайди — пул бор, истаган ишини муҳайё қиладиган, унинг мансабига зор, олчоғу-олғирлар бисёр. Бироқ китобхон сезадики, бу «бор-борлар» барчаси вақтинча. Куни келганда бу «бор-борлар» йўққа айланиши ҳеч гап эмас. Саид образи тасвири ҳам шу хилдаги ечим билан якунланади.

Асарда замон нуқтаи назаридан ўта маънодор бир образ бор. Бу Юсуфнинг акаси Амир. У муккасидан динга берилган шахс. Амир учун бола-чақа, рўзғор тебратиш ортиқча иш, ҳатто кундалик ебичиш, кийим-кечак ҳақида ўйлаш ҳам ортиқча. Рўзғор қандай тебранаяпти, қозон нима билан қайнаяпти — булар билан унинг иши йўқ. Оч қолиб кетиш ҳам унинг учун ҳеч гап эмас. Кийим-кечакларини бошқаларга тарқатиб, ўзи йиртиқ-ямоқ кийимларга ўралган. Бошқача қилиб айтганда, бу дунё чиндан ҳам ёлғон дунё. У ўзини нариги дунёга тайёрлайди. Нариги дунё орзулари билан у тирик. Мана шу ҳолатларнинг ўзи ҳам ўта драматик йўсинда битилган. Унинг қисмати фожиавийдир. Ортиқча диний ақидалар унинг инсоний хислатларини емирган, онгини заҳарлаган. Юсуф уни даволаш йўлларини излайди. Романнинг охиридаги саҳифаларида Амирни биз инсоний қиёфани соxта диний ақидаларга қурбон қилган шахс сифатида кўрамиз.

Амир замон нуқтаи назаридан беҳад маънодор образдир. Ҳаётдаги мувозанат тебраниши натижасида диний ақидаларни тўғри англай олмаган, кимларнингдир таъсирида дин ниқобига кириб олиб, сохта ғоялар асосида ўзининг инсоний хислатларини йўқотган, ҳатто Ватанга қарши қўл кўтарган кимсалар ҳам бўлди-ку ҳаётда! Амир образининг бор моҳияти ёшлар учун сабоқдир.

Биз Улуғбек Ҳамдам романининг журнал нусхаси ҳақида фикр юритаяпмиз. Ҳали бу нусхада муаллиф ўйлаб кўрадиган баъзи бир нуқталар бор. Аввало, роман ўз мазмунига мувофиқ ечим билан якунланмайди. Кучли драматик воқеалар теран драматик ечимни талаб қилади. Шу тарздаги ечимсиз роман ўз қимматини тўла равишда намойиш қила олмайди. Баъзи ўринларда диалоглар чўзилган, айрим воқеалар тўла далилланмаган. Айрим образларнинг қисмати ора йўлда қолиб кетган. Ўйлаймизки, шиддат ва жасорат билан битилган роман муаллифи асарни китоб шаклида нашрга тайёрлаганда бу камчиликларни бартараф этади.

ХХ аср асар битиш ва уларни нашр қилиш жиҳатидан сермаҳсул асрдир. Бироқ сифат жиҳатидан ёзувчиларимизнинг асарлари доим ҳам бир хил қимматга эга бўлмади. Мустақилликка эришдик, ғалвир сувдан кўтарилди. Бадиий қимматга эга бўлган асарларгина ҳаёт синовидан ўтдилар. Биз бу ерда синовдан ўтган асарларнинг баъзи бир қирралари ҳақида фикр юритдик, холос.

Мустақиллик туфайли ҳаёт янги изга тушди. Алабий жараёнда изланишлар бошланди. Ҳаётни объектив акс эттира оладиган услубий янгиликлар кўзга ташланадиган бўлди. Бугун шу нарса маълум бўлаяптики, адабиётимиз XXI асрда янгиланаётган ҳаётнинг барча қирраларини яна ҳам тўлароқ акс эттиришга қодир.

RESPUBLIKA KO'CHMAS MULK BIRJASI

РЕСПУБЛИКА КЎЧМАС МУЛК БИРЖАСИ

ХОРИЖЛИК САРМОЯДОРЛАРНИ, БАРЧА ТАДБИРКОРЛАРНИ АУКЦИОН ВА БИРЖА САВДОЛАРИГА ТАКЛИФ ЭТАДИ!

Ҳурматли ишбилармон ва тадбиркор жаноблар! Савдоларга эркин муомаладаги валютага сотиладиган автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчалари қўйилади

2002 йил 20, 27 сентябрь кунлари соат 11.00да ўтказиладиган аукцион савдоларига:

1. Жиззах вилояти, Ғаллаорол туманида жойлашган 2-сонли контейнер туридаги автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 15 925 АҚШ доллари.
2. Жиззах шаҳри, Тўқимачилар кўчаси, 7-«А» манзилида жойлашган 3-сонли автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 22 588 АҚШ доллари.
3. Тошкент шаҳри, Мирзо Улуғбек тумани, «Гулсанам» ва «Белоножко» кўчалари кесишган жойида жойлашган 25-сонли автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 57 537 АҚШ доллари.
4. Тошкент шаҳри, Сирғали тумани, Иттифоқ кўчасида жойлашган 24-сонли контейнер туридаги автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 27 945 АҚШ доллари.

2002 йил 27 сентябрь, 4, 11, 18, 25 октябрь кунлари соат 11.00да ўтказиладиган аукцион савдоларига:

1. Жиззах вилояти, Фориш тумани, Омонгелди хўжалигида жойлашган 10-сонли автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 12 716 АҚШ доллари.
2. Сирдарё вилояти, Гулистон шаҳрида жойлашган 2-сонли автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 25 222 АҚШ доллари.

2002 йил 4, 11, 18, 25 октябрь кунлари соат 11.00да ўтказиладиган аукцион савдоларига:

1. Жиззах шаҳри, Навоий кўчаси, 326-уйда жойлашган 1-сонли автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 45 395 АҚШ доллари.
2. Жиззах вилояти, Зафаробод туманида жойлашган 4-сонли автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 13 190 АҚШ доллари.

2002 йил 11, 18, 25 октябрь кунлари соат 11.00да ўтказиладиган аукцион савдоларига:

1. Самарқанд вилояти, Самарқанд тумани, Оқмачит қўрғони, «Наврўз» хўжалиги, Б.Ваҳобов кўчасида жойлашган 35-сонли автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 21 565 АҚШ доллари.
2. Самарқанд вилояти, Жомбой тумани, Шайман қишлоғида жойлашган 2-сонли контейнер туридаги автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 29 012 АҚШ доллари.
3. Самарқанд вилояти, Қўшработ туманида жойлашган 11-сонли автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 29 566 АҚШ доллари.
4. Наманган шаҳри, К.Мамарасулов кўчасида жойлашган 39-сонли контейнер туридаги автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 51 112 АҚШ доллари.
5. Қашқадарё вилояти, Шаҳрисабз тумани, Кулобод қишлоғида жойлашган «Шаҳрисабз магистраль электр тармоғлари» корхонасига қарашли вино ишлаб чиқариш кичик заводи.
   Бошланғич баҳоси — 23936 АҚШ доллари.

2002 йил 18, 25, 31 октябрь, 7,14 ноябрь кунлари соат 11.00да ўтказиладиган аукцион савдоларига Самарқанд вилоятида жойлашган объектлар:

1. Пайариқ тумани, «Ўзбекистон» жамоа хўжалигида жойлашган 3-сонли автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 105 448,8 АҚШ доллари.
2. Самарқанд тумани, Гулистон ширкат хўжалигида жойлашган 4-сонли автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 38 318,9 АҚШ доллари.
3. Жомбой тумани, Деҳқонобод ширкат хўжалигида жойлашган 32-сонли автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 88 086,0 АҚШ доллари.
4. Нуробод тумани марказида жойлашган 8-сонли контейнер туридаги автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 29 027,5 АҚШ доллари.
5. Пахтачи тумани, Хумор қўрғонида жойлашган 24-сонли контейнер туридаги автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 41 679,9 АҚШ доллари.
6. Иштихон тумани марказида жойлашган 85-сонли автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 55 691,0 АҚШ доллари.
7. Пастдарғом тумани, Улуғбек жамоа хўжалигида жойлашган 38-сонли контейнер туридаги автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 49 724,7 АҚШ доллари.

2002 йил 25, 31 октябрь, 7,14 ноябрь кунлари соат 11.00да ўтказиладиган аукцион савдоларига Хоразм вилоятида жойлашган объектлар:

1. Хазорасп тумани, Питнак шаҳрида жойлашган 15-сонли контейнер туридаги автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 27 580 АҚШ доллари.
2. Хива тумани, Б. Нуралаев ширкат хўжалигида жойлашган 14-сонли контейнер туридаги автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 35 444 АҚШ доллари.
3. Янгиариқ туманида жойлашган 16-сонли контейнер туридаги автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси.
   Бошланғич баҳоси — 36 599 АҚШ доллари.

Ҳафтанинг душанба, чоршанба ва жума кунлари ўтказиладиган биржа савдоларига биринчи навбатда эркин муомаладаги валютага сотиладиган қуйидаги автомобилларни газ билан тўлдириш компрессор станциялари ва кўчмас мулк объектлари қўйилган:

1. Тошкент шаҳри, Юнусобод туманида жойлашган автомобилларни газ билан тўлдириш станцияси.
   Бошланғич баҳоси — 296666,6 АҚШ доллари.
2. Навоий шаҳри, «Навоийазот» химия комбинатининг саноат зонасида жойлашган автомобилларни газ билан тўлдириш компрессор станцияси.
   Бошланғич баҳоси — 335 666,3 АҚШ доллари.
3. Фарғона шаҳри, Қува шоссесида жойлашган, автомобилларни газ билан тўлдириш компрессор станцияси.
   Бошланғич баҳоси — 286 724,1 АҚШ доллари.
4. Қарши шаҳри, Бешкент шоссесида жойлашган, 1-сонли автомобилларни газ билан тўлдириш компрессор станцияси.
   Бошланғич баҳоси — 251 783,6 АҚШ доллари.
5. Сурхондарё вилояти, Шеробод шаҳри, Қодиров номидаги жамоа хўжалигида жойлашган автомобилларни газ билан тўлдириш компрессор станцияси.
   Бошланғич баҳоси — 306 267,6 АҚШ доллари.
6. Қорақалпоғистон Республикаси, Қўнғирот шаҳри, С. Ермагамбетова кўчасида жойлашган автомобилларни газ билан тўлдириш компрессор станцияси.
   Бошланғич баҳоси — 285 555,4 АҚШ доллари.
7. Андижон шаҳри, Шимолий саноат ҳудудида жойлашган автомобилларни газ билан тўлдириш станцияси.
   Бошланғич баҳоси — 245 118,4 АҚШ доллари.
8. Қарши шаҳри, Бешкент шоссесида жойлашган автомобилларни газ билан тўлдириш станцияси.
   Бошланғич баҳоси — 81 121,5 АҚШ доллари.
9. Қашқадарё вилояти, Косон тумани, Ўзбекистон жамоа хўжалигида жойлашган автомобилларни газ билан тўлдириш станцияси.
   Бошланғич баҳоси — 115 591,0 АҚШ доллари.
10. Бухоро шаҳри, Бухоро-Коган автомобиль йўлида жойлашган автомобилларни газ билан тўлдириш станцияси.
    Бошланғич баҳоси — 78 199,8 АҚШ доллари.
11. Қашқадарё вилояти, Ғузор шаҳри, Охунбобоев кўчасида жойлашган автомобилларни газ билан тўлдириш компрессор станцияси.
    Бошланғич баҳоси — 311 468,8 АҚШ доллари.
12. Самарқанд шаҳри, Гулбоғ қўрғонида жойлашган автомобилларни газ билан тўлдириш станцияси.
    Бошланғич баҳоси — 240 690,9 АҚШ доллари.
13. Термиз шаҳри, Намуна жамоа хўжалигида жойлашган автомобилларни газ билан тўлдириш компрессор станцияси.
    Бошланғич баҳоси — 203 265,6 АҚШ доллари.
14. Урганч шаҳри, Ғайбу қўрғонида жойлашган автомобилларни газ билан тўлдириш компрессор станцияси.
    Бошланғич баҳоси — 327 050,0 АҚШ доллари.
15. Тошкент вилояти, Бўстонлиқ туманида жойлашган «Хўжакент» пансионати.
    Бошланғич баҳоси — 1 042 500 АҚШ доллари
16. Тошкент шаҳри, Юнусобод тумани, ТашТЭСмикрорайонида жойлашган «Ўзбекэнерго» ДАК га қарашли Тошкент ГЭСига қарашли «Энергетик» маданият саройи.
    Бошланғич баҳоси— 203 224,0 АҚШ доллари.
17. Тошкент шаҳри, Бектемир тумани, «Водник» мавзесида жойлашган 124-сонли автомобилларга ёнилғи қуйиш шохобчаси (АЁҚШ).
    Бошланғич баҳоси — 257 899,0 АҚШ доллари.
18. Тошкент шаҳри, М.Ашрафий 2-тор кўчаси, 4-уйда жойлашган «Музқаймоқ» корхонасининг мулкий мажмуаси.
    Бошланғич баҳоси — 488730 АҚШ доллари.
19. Фарғона вилояти, Фарғона тумани, Шоҳимардон фуқаролар йиғини, Ёрдон қишлоғида жойлашган Фарғона "АЗОТ" кимёвий заводига қарашли «Горний» болалар дам олиш маскани (асосий воситалари билан).
    Бошланғич баҳоси — 44 709 АҚШ доллари.
20. Фарғона вилояти, Фарғона тумани, Шоҳимардон фуқаролар йиғини, Шоҳимардон қишлоғида жойлашган Фарғона "АЗОТ" кимёвий заводига қарашли «Шоҳимардон» дам олиш маскани.
    Бошланғич баҳоси — 39 125 АҚШ доллари.
21. Қирғизистон Республикаси, Иссиққўл вилояти, Тон тумани «Каджи сай» қўрғонида жойлашган «Юбилейний» пансионати.
    Бошланғич баҳоси — 623 068 АҚШ доллари.
22. Фарғона шаҳри, У.Юсупов кўчасида жойлашган, «Энергия» санатория профилакторийси.
    Бошланғич баҳоси — 234 748 АҚШ доллари.
23. Тошкент шаҳри, Х.Дўстлиги кўчаси, 100-уйда жойлашган «ЛОЛА» АЖга қарашли 12 қаватли, умумий майдони 7280 кв.м. бўлган бино.
    Бошланғич баҳоси — 1 386 382 АҚШ доллари.
24. Соғлиқни сақлаш вазирлигига қарашли, Тошкент шаҳри, Чилонзор кўчаси, 80-уйда жойлашган, 320 ўринли «Шифокор МК» меҳмонхонаси мажмуи.
    Бошланғич баҳоси — 2 004 000 АҚШ доллари.
25. «Ўзмашсаноат» уюшмасига қарашли, Наманган шаҳри, Оромгоҳ кўчасида жойлашган, «Мехмаш» ОАЖ мулкий мажмуаси.
    Бошланғич баҳоси — 734 390 АҚШ доллари.
26. «Шарқ» нашриёт – матбаа акциядорлик компаниясининг, Тошкент шаҳри, М. К.Отатурк кўчаси, 1-уйда жойлашган биноси.
    Бошланғич баҳоси — 3 665 500 АҚШ доллари.
27. Самарқанд шаҳрида жойлашган «Ўзозиқовқатсаноат» уюшмасига қарашли «Самарқанд чой қадоқлаш фабрикаси».
    Бошланғич баҳоси — 4 019 111 АҚШ доллари.

Шунингдек, биржа савдоларига биринчи навбатда эркин муомаладаги валютага сотиладиган қуйидаги автомобилларни газ билан тўлдириш компрессор станциялари устав жамғармасининг 75 фоизи қўйилган:

1. Олмалиқ шаҳри, Бўстон қўрғонида жойлашган, Олмалиқ-автомобилларни газ билан тўлдириш компрессор станцияси.
   Бошланғич баҳоси — 259 334,0 АҚШ доллари.
2. Питнак шаҳри, Урганч-Тошкент автомагистралида жойлашган, Питнак автомобилларни газ билан тўлдириш компрессор станцияси.
   Бошланғич баҳоси — 175 940,0 АҚШ доллари.
3. Муборак шаҳри, «Шарқ-Промзона» кўчасида жойлашган, Муборак автомобилларни газ билан тўлдириш компрессор станцияси.
   Бошланғич баҳоси — 98 112,0 АҚШ доллари.
4. Денов шаҳри, Р.Узоқова кўчасида жойлашган, Денов автомобилларни газ билан тўлдириш компрессор станцияси.
   Бошланғич баҳоси — 239 658,0 АҚШ доллари.
5. Қорақалпоғистон Республикаси, Нукус шаҳри, Нукус – Тўрткўл автомагистралида жойлашган автомобилларни газ билан тўлдириш компрессор станцияси.
   Бошланғич баҳоси — 117 258 АҚШ доллари.

Тошкент шаҳрида жойлашган, «Ўздонмаҳсулот» корпорациясига қарашли биринчи навбатда эркин муомаладаги валютага сотиладиган қуйидаги кичик корхоналар устав жамғармасининг 90 фоизи:

1. М.Уйғур кўчаси, 555 «А»-уйда жойлашган, «Бешқайрағочнон» кичик корхонаси.
   Бошланғич баҳоси — 264 963 АҚШ доллари.
2. М.Уйғур кўчаси, 143-уйда жойлашган, "Кўкча-нон" кичик корхонаси.
   Бошланғич баҳоси— 468 060 АҚШ доллари.
3. М. Улуғбек тумани, "Буюк ипак йўли" кўчаси, 69-уйда жойлашган "Ипак йўли" ("Шифобахш-нон") кичик корхонаси.
   Бошланғич баҳоси— 237 838 АҚШ доллари.
4. Чилонзор тумани, "Беш-ёғоч" бозорида жойлашган, "М-Бек" кичик корхонаси.
   Бошланғич баҳоси — 67 506 АҚШ доллари.

Аукцион савдоларига қўйилган, миллий валютага сотиладиган объектлар

2002 йил 20, 27 сентябрь кунлари соат 11.00 да ўтказиладиган аукцион савдоларига:

1. Самарқанд вилояти, Пастдарғом тумани, Чархин шаҳарчасида жойлашган «Биомед" масъулияти чекланган жамияти Низом жамғармасининг 65 фоизлик давлат улуши.
   Бошланғич баҳоси—11 093 200 сўм.
2. Тошкент вилояти, Паркент тумани "Ёшлик" қўрғонида жойлашган «Паркентсувқурилиш" трестига қарашли «5-сон кўчма механизациялашган колоннаси" масъулияти чекланган жамияти Низом жамғармасининг 90 фоизи.
   Бошланғич баҳоси— 63 712 530 сўм.

2002 йил 4, 11, 18, 25 октябрь кунлари соат 11.00 да ўтказиладиган аукцион савдоларига:

1. Тошкент шаҳри, Миробод тумани, Манжара кўчаси, 175-уйда жойлашган "Ўзбектрансстрой" уюшмаси, «733-сонли қурилиш монтаж поезди» ОТХЖ га қарашли қурилиши тугалланмаган ётоқхона биноси.
   Бошланғич баҳоси—181 877 000 сўм.
2. Фарғона вилояти, Бувайда туманида жойлашган «Бувайда тикув-трикотаж фабрикаси».
   Бошланғич баҳоси—287 138 000 сўм.
   — Фабрика ошхонаси ва унинг жиҳоз ҳамда анжомлари.
   Бошланғич баҳоси—30 142 380 сўм.

2002 йил 11, 18, 25 октябрь кунлари соат 11.00 да ўтказиладиган аукцион савдоларига:

1. Самарқанд шаҳри, Темирйўл тумани, Гагарин кўчаси, 70 уйда жойлашган қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги таркибидаги "Самарқандсувқурилиш" трести" МЧЖ Низом жамғармасининг 90 фоизи.
   Бошланғич баҳоси— 16 245 000 сўм.
2. Самарқанд вилояти, Самарқанд тумани, "Равонак" қўрғонида жойлашган Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги таркибидаги "Самарқандсувқурилиш" трестига қарашли 3-сон механизациялашган кўчма колоннаси МЧЖ Низом жамғармасининг 90 фоизи.
   Бошланғич баҳоси— 225 000 000 сўм.
3. Самарқанд шаҳри, Темирйўл тумани, Рудакий кўчаси, 181-уйда жойлашган Қишлоқ ва сув хўжалиги вазирлиги таркибидаги "Самарқандсувқурилиш" трестига қарашли 2-сон ихтисослаштирилган механизациялашган колоннаси МЧЖ Низом жамғармасининг 90 фоизи.
   Бошланғич баҳоси— 343 800 000 сўм (458 370 АҚШ доллари).

Ҳафтанинг душанба, чоршанба, жума кунлари ўтказиладиган Биржа савдоларига миллий валютага қўйилган кўчмас мулк объектлари:

1. Тошкент вилояти, Қибрай тумани, Тошкент ДИЭС қўрғонида жойлашган жами саҳни 13776 кв.м. бўлган, қурилиши тугалланмаган "Сув тайёрлаш мосламаси" иншоотлар мажмуи (фильтрлаш зали, ёрдамчи корпус, насос станцияси ва реагентлар омбори).
   Бошланғич баҳоси— 826 054 010 сўм.
2. Тошкент шаҳри, Мирзо Улуғбек тумани, Мирзаев кўчаси, 35-уйда жойлашган 36 сонли дорихона.
   Бошланғич баҳоси— 10 000 000 сўм.
3. Тошкент шаҳри, Миробод тумани, Толариқ кўчаси, 3-уйда жойлашган 147 сонли дорихона.
   Бошланғич баҳоси— 25 000 000 сўм.
4. Тошкент шаҳри, Бобур кўчаси, 6-уйда жойлашган 1-Тошкент пойабзал ишлаб чиқариш корхонаси ОАЖ балансидаги, давлат мулки — ошхона биноси.
   Бошланғич баҳоси— 56 071 472 сўм.
5. Тошкент шаҳри, Бобур кўчаси, 6 уйда жойлашган 1-Тошкент пойабзал ишлаб чиқариш корхонаси ОАЖ балансидаги, давлат мулки — чойхона биноси (павильон "Ветерок", мулклари билан биргаликда).
   Бошланғич баҳоси— 1 615 000 сўм.
6. Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, "Заргарлик" кўчаси, 26-уйда жойлашган "Тошкент-сут" ХЖнинг 1-ишлаб чиқариш майдонида жойлашган ошхона биноси.
   Бошланғич баҳоси— 4 574 838 сўм.
7. Тошкент шаҳри, С. Раҳимов тумани, Намуна кўчасида жойлашган "Нон-паста" ХЖ га қарашли 7 сонли ишлаб чиқариш цехи.
   Бошланғич баҳоси— 27 145 582 сўм.
8. Тошкент вилояти, Ангрен шаҳрида жойлашган "Кўмир" ОАЖ га қарашли "Горняк" санаторий-профилакторийси.
   Бошланғич баҳоси— 121 706 500 сўм.
9. Тошкент вилояти, Бўстонлиқ тумани, Абай ширкат хўжалигида жойлашган "Нон-паста" ХЖ га қарашли ёрдамчи хўжалик.
   Бошланғич баҳоси— 27 055 406 сўм.
10. Тошкент вилояти, Чиноз тумани, "Янги Чиноз" қишлоғида жойлашган Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли "Чиноз" пансионати.
    Бошланғич баҳоси— 44 029500 сўм.
11. Тошкент вилояти, Бекобод шаҳри, Аббосов кўчаси 1-уйда жойлашган "Бекободгўшт" АЖ қошидаги Гўшт маҳсулотларини тайёрлаш ва сотиш бўйича воситачилик жамиятининг мол-мулклари, асбоб-ускуналари ва иншоотлари.
    Бошланғич баҳоси— 80 000 000 сўм.
12. Тошкент шаҳри, Чилонзор тумани, Гагарин кўчасида жойлашган "Муборак юрт" мулкдорлар ширкатига қарашли 4 қаватли уйнинг 1 қаватида жойлашган, умумий майдони 380,1 кв.м. бўлган маъмурий хона.
    Бошланғич баҳоси — 50 000 000 сўм.
13. Тошкент шаҳри, Сирғали тумани, Файзли кўчасида жойлашган, "Сирғали мебель бирлашмаси" АЖга қарашли ошхона биноси.
    Бошланғич баҳоси— 55 000 000 сўм.
14. Тошкент шаҳри, Сирғали тумани, Файзли кўчасида жойлашган, "Сирғали мебель бирлашмаси" АЖга қарашли дўкон ва омбор бинолари.
    Бошланғич баҳоси— 8 580 000 сўм.

"Ўзкимёсаноат" давлат акциядорлик компанияси таркибидаги "Аммофос" ИЧБ га қарашли 3та объектлар:

15. Олмалиқ шаҳар, Амир Темур кўчасида жойлашган "Химик" маданият саройи.
    Бошланғич баҳоси—107 997 200 сўм.
16. Олмалиқ шаҳар, Амир Темур кўчасида жойлашган "Кимёгар" меҳмонхонаси.
    Бошланғич баҳоси— 100 000 000 сўм.
17. Олмалиқ шаҳар, Амир Темур кўчасида жойлашган профилакторий.
    Бошланғич баҳоси— 73 573 000 сўм.
18. Сирдарё вилояти, Сирдарё туманида жойлашган "Ўзгўштмахсустранс" уюшмасига қарашли "Саломат" дам олиш маскани.
    Бошланғич баҳоси— 16 173 000 сўм.
19. Қашқадарё вилояти, Қарши шаҳрида жойлашган "ЎзГИИТИ" ОАЖ га қарашли Қарши партиясининг Самарқанд филиали биноси.
    Бошланғич баҳоси— 10 000 000 сўм.
20. Бухоро шаҳри, О. Эшонов кўчаси, 15-уйда жойлашган "Ўзбекэнерго" ДАК "Бухоро электр тармоқлари" корхонасига қарашли "Нурчи" санаторий-профилакторияси.
    Бошланғич баҳоси — 61 494 878 сўм.

Шунингдек, биржа савдоларига "ЎзИталмотор" ҲЖ га қарашли 36 турдаги, Ўзбекистон қаттиқ қотишмалар ва ўтга чидамли металлар комбинати ОҲЖ га қарашли 50 турдаги ва "Ўзавтосозлаш" ОҲЖнинг тугатилаётган 8-тажриба таъмир заводига қарашли 70 турдаги асбоб-ускуналар ҳам қўйилган.

Ҳурматли ишбилармон ва тадбиркор жаноблар! Имкониятингизни бой берманг! Савдода қатнашиш учун харидорлар объект бошланғич баҳосининг 10 фоизи миқдорида гаров пули тўлаши шарт. Харидорлардан аризаларни қабул қилиш аукцион савдолари бўйича савдо бошланишидан 1 соат олдин тўхтатилади. Савдолар Республика Биржа маркази биносида ўтказилади. Ушбу объектларга қизиқиш бор хорижлик сармоядорлар, ишбилармон юртдошларимиздан республика Кўчмас мулк биржасига мурожаат қилишларини сўраймиз.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Бухоро кўчаси, 10-уй, Республика Биржалар маркази биноси, 3-қават, 44-хона, Республика Кўчмас мулк биржаси.
Маълумот учун телефонлар: 136-26-26, 136-28-75 Факс: 136-06-17.
www. uzrkmb. com

6344/2045

НА ЛЮБОЙ ВКУС 5 ЛУЧШИХ СОРТОВ ИЗ ВЕНГРИИ
РАСФАСОВКА В КОРОБКАХ ПО 1 КГ.

ГАЗОННАЯ ТРАВА

РАСХОД 35 - 40 КВ.М.
ПО ЦЕНЕ 7,5 ТЫС. СУМ. ЗА 1 КГ.
Т.: 137-13-43, 127-99-62, 180-35-05

«MAKSIMA» мебель салони

Италия, Испания, Польшадан келтирилган мебеллар, ёритгичлар, қандиллар, расмлар ва кўрпа-ёстиқ анжомларини таклиф этади.

«MAKSIMA» АРТ-дизайн студияси

хонадонингиз, ҳовлингиз, ландшафт дизайнини якка тартибда ишлаб беради.
Каталог бўйича буюртмангиз етказиб берилади.

Ўзбекистон бўйича етказиб ва йиғиб бериш — БЕПУЛ.

Тушликсиз ва дам олиш кунисиз ишлаймиз.

Манзилимиз: Кунаев кўчаси, 46-уй.
Телефонлар: 111-14-44, 152-75-94.
E-mail: maxima@online.ru

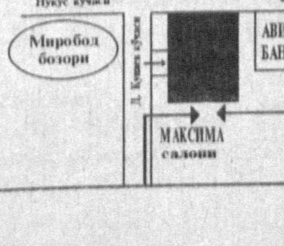

Ҳурматли фуқаролар!

Шуни маълум қиламизки, «Умид» пул-ютуқли лотереясининг ютуқлар тиражи шу йили 3 октябрда Тошкент шаҳрида ўтказилади.
Ҳозирги вақтда лотереянинг сотилиши давом этмоқда.
Олдин сотиб олинган ҳамма лотерея билетлари ҳақиқий бўлиб, 3 октябрда лотерея тиражининг ўйинида ўйналади.
Лотереямизни сотиб олишга шошилинг!
Шу йили 3 октябрда ўтказиладиган лотерея ўйинлари тиражида қатнашишга сизларни таклиф этамиз.
Пуллик ютуқларингиз ютуқ тиражининг «Расмий жадвали» «Халқ сўзи» ва «Народное слово» газеталарида чоп этилгандан сўнг 2002 йили 5 октябрдан 2003 йил 5 февралгача бўлган муддатда «Ўзуйжойжамғармабанк»нинг ҳамма бўлимларида тўланади.

Маълумотлар учун 133-73-64, 133-45-28 рақамли телефонларга мурожаат қилишингиз мумкин.

Халқаро «Наврўз» хайрия жамғармасининг Фарғона вилояти ва Тошкент шаҳар бўлимлари.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АҲОЛИСИ ДИҚҚАТИГА!

«Ўзбекистон почтаси» давлат-акциядорлик компанияси почта алоқаси хизматидан фойдаланувчиларга шуни маълум қиладики, Ўзбекистон алоқа ва ахборотлаштириш агентлигининг буйруғига асосан 2002 йил 1 ноябрдан муомалага янги стандартдаги почта конвертлари киритилади.

Янги стандартдаги почта конвертлари бўйича маълумотларни ҳар бир почта алоқаси бўлимида ёки қуйидаги телефонлар орқали олиш мумкин: 133-70-30, 133-57-47, 133-64-32.

Белгиланган стандартга тўғри келмайдиган почта конвертларига солинган хатлар 2002 йил 1 ноябрдан бошлаб жўнатиш учун қабул қилинмайди ва жўнатувчига қайтариб берилади.

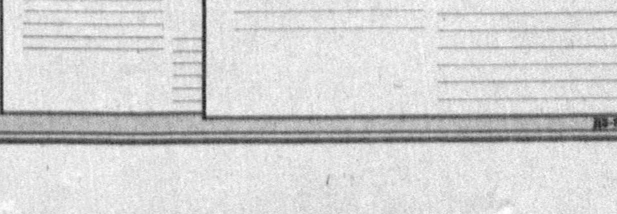

ЗАВОДНИНГ РАСМИЙ ДИСТРИБЬЮТЕРИ ТОШКЕНТДАГИ ОМБОРДАН

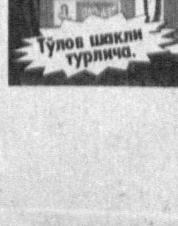

БЕНЗИН ҚУЙИШ КОЛОНКАЛАРИ (НАРА 4216, 2816)
ва **ЭҲТИЁТ ҚИСМЛАРНИ** таклиф этади.
НАРА ТМ
Завод мутахассислари томонидан ўрнатиб ва созлаб берилади.
Телефонлар: 144-28-44, 144-28-04, факс: 144-28-28

«ХАЛҚ СЎЗИ»га ЭЪЛОНЛАР қабул қилинади.
9.00 дан 18.00 гача
136-09-25
132-10-63
256-хона

Қарор ва ижро

Қонунбузарлик аниқланди ва...

Юртимизга чет элдан сирти ялтироқ, сифатсиз маҳсулотлар келтиришнинг олди олинди. Маълумки, бунда Вазирлар Маҳкамасининг «Жисмоний шахслар томонидан Ўзбекистон Республикаси ҳудудига товарлар олиб келинишини тартибга солиш тўғрисида»ги қарори муҳим роль ўйнади. Иқтисодиётимизда туб бурилиш ясаган қарордан сўнг пештахталарга бежирим, сифатли маҳсулотлар қўйилмоқда. Қарор талабига кўра товарлар мамлакатимиз ҳудудига олиб киритилганлигини ва божхона тўловлари тўланганлигини тасдиқловчи ҳужжатлар мавжуд бўлган тақдирдагина савдо амалга оширилади. Бу белгиланган тартибда рўйхатдан ўтказилган жисмоний — якка тартибдаги тадбиркорларга жуда қўл келаётганлигини таъкидлаш лозим. Аммо баъзи тадбиркорлар бунинг моҳиятини тушуниб етмаётганидан афсусланади киши.

«Гулнора-Анор» хусусий фирмасига тегишли дўконлар сиртдан қараганда кўнгилдагидек фаолият юритарди. Аммо текширув ўтказилгач, уларнинг қинғирликлари фош этилди. Қарангки, қонунга зидлигини билганлари ҳолда дўконда акциз маркасиз 23 хилдаги 202 шиша спиртли ичимлик билан савдо қилинаётган экан. Ҳисоблаб чиқилганда, унинг миқдори 281700 сўмни ташкил этди.

Туманимизда аҳолининг оғирини енгил қиладиган «Ширин» деҳқон бозори бор. У ерда ҳам солиқ идораси ходимлари билан ҳамкорликда текширувлар ўтказилди. Аниқланишича, бозорда турли кўринишдаги ғирромликлар мавжуд экан.

Хусусан, икки фуқаро ҳужжатсиз — бирови 38200 сўмлик, бошқаси 56100 сўмлик ёғ маҳсулотлари билан савдо қилаётган эди. Энг қизиғи, улар ўз фаолиятлари жиноят эканлигини билганлари ҳолда маҳсулотларини ташлаб қочиб қолишибди. Бундан ҳушёр тортган солиқчилар ва прокуратура ходимлари бозорни кўздан кечиришда давом этадилар. Натижада фуқаро А.Расулов ҳам ҳеч қандай ҳужжатсиз 72250 сўмлик ёғ маҳсулотини сотаётган маҳалда қўлга тушди. Сўраб-суриштирилганида, фуқаро айбини тан олди.

Инсоннинг кўриш, эшитиш органлари уни асосан ташқи муҳит билан боғлаб туришлигини ҳаммамиз яхши биламиз. Демак, унинг нечоғлик муҳимлигини таъкидлаб ўтириш шарт эмас. Бироқ, айрим фуқароларнинг бунга бефарқлиги, тўғрироғи, мўмай даромадни деб, беписанд қарашига йўл қўйиб бўлмайди. Яна айнан шу бозорчада Д.Холматов деган фуқаро кўзойнак сотаётган экан. Ундан маҳсулотнинг қаерда ишлаб чиқарилганлиги, таркиби, истеъмолга яроқлилигини тасдиқловчи ҳужжатлар сўралганда, жим қолади. 108400 сўмлик маҳсулотни савдога олиб чиққан одамнинг ер чизиб ўтиришига нима дейсиз. Холматов бу иши қонунга зидлигини билмаган дейишга асос борми?

Бундан ташқари баъзи дискоклубларда ҳам қонунбузарлик ҳолатлари содир этилаётгани фош этилди. Шундайлардан бири «Бонус» масъулияти чекланган жамиятга қарашли «Пятый элемент» дискоклубидир. Ғайриқонуний ҳолда моддий манфаатни устун билган дискоклуб раҳбари Д.Қурбонов бармен А.Вартанянц билан ўзаро тил бириктиради. Оқибатда клубда 262000 сўмлик акциз маркасиз спиртли ичимликларни сотаётгани ошкор бўлади. Ушбу жиноий ҳаракатнинг аниқланишида Тошкент шаҳар ДСБ ходимларининг ҳиссаси борлигини таъкидлаш лозим.

Яна бир далилни афсус билан таъкидламоқчиман. Туманимизда иқтисодий жиҳатдан ўзини анча тутиб олган «Нами Дўстлик» хусусий фирмаси бор. Бу фирманинг бошқаларга ўрнак бўларли томонлари етарли эди. Аммо «Нами Дўстлик»ка қарашли дўкон текширилганда, қонунбузарлик аниқланди. Негаки, дўконда Е.Мектиева ҳеч қандай ҳужжатсиз 6000000 сўмлик озиқ-овқат, ноозиқ-овқат маҳсулотлари билан савдо қилаётган экан...

Умуман олганда, Вазирлар Маҳкамасининг ушбу 154-қарори ижроси юзасидан ўтказилган текширувлар чоғида кўпгина қонунбузарликлар, жиноий ҳаракатлар фош этилди. Туманимизда бундан кейин ҳам солиқ идораси ходимлари, тегишли ташкилотлар мутахассислари билан ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасида ҳамкорлик давом эттирилаверади.

Бахтиёр ҲАҚНАЗАРОВ,
Мирзо Улуғбек тумани прокурори, адлия катта маслаҳатчиси.

Харидоргир, сифатли, қонуний йўл билан келтирилган маҳсулотлар бозорларимиз кўрки. Табиийки, бундан харидор ҳам, сотувчи ҳам барака топади...

Сиз кўриб турган суратда Андижон вилояти, Бўз тумани давлат солиқ инспекцияси ходимлари бозорларда сотилаётган маҳсулотларга оид ҳужжатларни кўздан кечираётган пайт акс этган.

Сўраган эдингиз?

Саволларга Адлия вазирлиги жавоб беради

З.КАМОЛОВА, тижорат олий ўқув юрти талабаси:

— Хорижий давлатлардаги тижорат олий ўқув юртларининг дипломларини нострификациялаш қандай тартибда амалга оширилади?

— Хорижий давлатларда берилган таълим олганлик тўғрисидаги ҳужжатларни нострификациялаш, яъни эквивалентлигини қайд этиш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Давлат тест маркази таркибидаги Кадрлар тайёрлаш сифатини назорат қилиш, педагог кадрлар ва таълим муассасалари аттестацияси бошқармаси томонидан амалга оширилади. Бунинг учун ариза ҳамда унга илова қилиб, маълумот тўғрисидаги ҳужжат ва унинг иловаси ҳамда уларнинг ўзбек тилига нотариал тасдиқланган таржимаси билан мурожаат қилиш лозим. Сиз, шунингдек, ўз тайёргарлигингиз тўғрисидаги бошқа ҳужжатларни (жумладан, таълим олишнинг кейинги даражалари, касбий фаолият билан шуғулланиш мумкинлиги, амалий тажриба ҳақида ҳужжатлар ва бошқаларни) ҳам тақдим этишингиз мумкин. Ушбу ариза бир ой давомида кўриб чиқилиши керак.

С.СУЛТОНОВ, Иккинчи жаҳон уруши қатнашчиси:

— Вояга етмаган болалар учун коммунал хизматларга ҳақ тўлаш бўйича имтиёзлар мавжудми?

— 2001 йил 17 апрелда Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Коммунал хизмат кўрсатиш соҳасида иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштиришнинг янги босқичи тўғрисида»ги ПФ-2832-сонли Фармони қабул қилинган. Мазкур Фармон билан тасдиқланган Уй-жой коммунал хизматларга ҳақ тўлаш бўйича имтиёзлар бериладиган шахслар тоифаларининг рўйхатида бевосита вояга етмаганлар учун коммунал хизматларга ҳақ тўлаш бўйича имтиёзлар берилмаган, кўриш бўйича I гуруҳ ногиронлари бундан мустасно.

Н.НОРМУҲАММЕДОВ, «Насаф» хусусий фирмасининг бошлиғи:

— Мен Фарғона вилоят хўжалик судининг жавобгардан 25 млн. сўм ундириш тўғрисидаги қарори ижро этилмаётгани хусусида сўрамоқчи эдим. Жавобгар топилмаяпти. Кимга мурожаат қилишим мумкин?

— Қонунчиликка мувофиқ, суд қарорларини мажбурий ижро қилиш суд ижрочилари томонидан амалга оширилади. Суд ижрочиси қарздорни ёки унинг мол-мулкини қидириш бўйича зарур чора-тадбирларни кўради. Қарздор жисмоний шахсни қидириш ички ишлар органлари томонидан амалга оширилади.

— Кези келганда иккинчи саволимни ҳам сўрасам. Қарзни фирма директорининг шахсий мулкидан ундириш ҳуқуқи қонунчиликда назарда тутилганми?

— Хўжалик-процессуал кодексига мувофиқ, агар хўжалик низосини кўриб чиқиш чоғида суд мансабдор шахс ҳаракатларида жиноят аломатларини аниқласа, у жиноят иши қўзғатиш ҳамда етказилган зарар ундирилишини таъминлаш учун унга тегишли мол-мулкни хатлаб қўйиш ҳуқуқига эга.

Саҳифага мактуб

Ёлғончилик ҳам эви билан-да

Тўрт фарзанднинг онасиман. Қийинчилик билан болаларни вояга етказдим. Икки ўғлим армия хизматини аъло даражада бажариб келди. Ёрдами тегар, камимизни тўлдирар, деган умидда ўғилларимни «АЗИР» фирмаси орқали Москвага ишга жўнатган эдим. Уларнинг айтишича, у ерда ойлиги яхши. Уч маҳал овқат, ётоқхона, прописка қилиниши, умуман, ҳаммаси жойида бўлади деб бизга тушунтиришганди. Мен ишонибман, денг. Болаларим ишлаб келса, уйлантирарман деган яхши ниятлар билан шу ишга қўл ургандим. Афсуски, шароб деб ўйлаганларимиз зардоб бўлиб чиқди. Қанча ваъдалар билан жўнатилган фарзандларим Москвада икки ой сарсон-саргардонликда юриб, озиб-тўзиб қайтиб келишди. Ваъда бўйича бир кундан сўнг ишга жойлашиб кетиши керак эди. Лекин... Улар кўрган кунни айтишга тилим бормайди. Фирмадагиларга, аҳволни тушунтирсак, «Қўяверинг, иссиққина меҳмонхонада ўтираверишсин, пулини барибир биз тўлагандан кейин» деган гапни эшитдим. Суриштириб билсак, Россия Федерацияси билан уларнинг ҳеч қандай шартномаси йўқ экан. Болаларни жўнатаётганда, агар иш ўхшамай қолса, «пулларни қайтарамиз» деган ваъдани беришганди. Мана олти ойдирки, пулни ололмай ҳалакмиз.

Ҳар бир болам учун 450 минг сўмдан пул бериб жўнатгандим. Бугун ўғилларим Ўткир, Дилшод, Дониёр Шомуродовлар тилини тишлаб ўтирибди.

Ўзгалар пули эвазига юлғичлик йўли билан бойиб келаётган бундай фирмачиларга чора кўрадиган ташкилот борми?

Фирмага бориб учрашганимизда муҳлат беришимизни илтимос қилишди. Биз шу йил 20 апрелда борган эдик. 20 майда ҳамма пулни қайтариб беришни ваъда қилишди. Сўнг 1 июнь дейишди. Мана шу пайтгача ваъда ваъдалигича қолмоқда. Бировни алдаш, фирибгарлик қилиш ҳам эви билан-да. Бу хатни бошқаларга сабоқ бўлиши ҳамда юртдошларини ўзга юртларда овора қилиб, эвазига пул ишлаб юрган фирмачиларни фош этиш учун ёздим.

Раъно ШОМУРОДОВА,
Тошкент шаҳри Чилонзор тумани 19 мавзе 66-уй.

ИИВ Матбуот маркази хабар қилади

Муштумзўр тутилди

Кўпгина ҳолатларда зўравонлар автомашиналарга йўловчи тариқасида ўтириб, йўлда ўзларининг ғаразли мақсадларини амалга оширишга уринадилар. Ҳозирги воқеа эса бунинг мутлақо акси. Пойтахтимиздаги такси паркларидан бирида ҳайдовчи бўлиб ишловчи М.Аҳмаджон ўзига бириктирилган «Тико» русумли автомашинасида йўловчи — оҳангаронлик М.Ҳайринисо билан Занги ота туманидан Қўйлиқ даҳасига кетаётган эди... Ҳайдовчи йўлда йўловчисига бир-икки сирли қараш қилиб қўйди. Алишер Навоий номидаги ширкат хўжалиги ҳудудига етганда эса авзойи бузилиб, нияти ўзгарди. Автомашинани тўхтатди-ю, бирдан йўловчисига ташланиб қолди. Эсанкираб қолган қиз нима қиларини билмай додлаганча қолаверди. Таксичи мижозни куч ишлатиш йўли билан сийлаб, машинадан тушириб юборади. Ва ичида 10 минг сўм пули бўлган сумкасини олиб кетади. Кўз ёшини тўккан қиз тақдирига ачиниб, ички ишлар бошқармасига мурожаат қилди. Зудлик билан «Тутиш» тадбири эълон қилинади. Кўп ўтмай милиция ходимлари зўравон таксичини етаклаганча, ИИББга кириб келадилар.

Номард улфат

Тошкент шаҳрининг Шайхонтоҳур тумани Халқлар Дўстлиги кўчасидаги кўп қаватли уйнинг хонадонларидан бирида яшовчи, ҳеч қаерда ишламайдиган В.Десяткин «улфати» Я.Қаюмов билан олдинига оз-оздан отишади. 50 граммдан кейин «ақли кирган» В.Десяткин у билан янада тортишиб қолади. Кайфи зўр Я.Қаюмов даставвал унга бўш келмайди. Бироқ, меҳмонлиги ёдига тушади, шекилли, бироз ўзини босади. Унинг бу ҳаракатлари уй эгасининг кўнглини юмшатмади. Меҳмоннинг жим ўтириши унинг ғашига тегди. Оқибатда В.Десяткин Я.Қаюмовга ташланиб, унинг қорнига пичоқ санчиб олади. Шундай қилиб, бу икки улфатнинг улфатчилиги фожеа билан тугайди. Номард улфатнинг ножўя ҳаракати Я.Қаюмовнинг ҳаётдан кўз юмишига сабаб бўлди.

Шунингдек, Тошкент вилоятининг Бўка туманидаги автобус бекати олдидан уй бекаси А.Моҳиранинг бўғиб ўлдирилган ҳолдаги жасади топилган эди. Олиб борилган тезкор тергов-қидирувлар натижасида ушбу жиноятга муқаддам ҳам содир этган ҳуқуқбузарликлари учун қонун олдида жавоб берган, бироқ ўзига тегишли хулоса чиқариб олмаган У.Йўлдош ўзаро жанжал оқибатида қўл урганлиги маълум бўлди. Ҳозирда мазкур ҳолатлар бўйича тергов ҳаракатлари олиб борилмоқда.

Гиёҳвандлик — иллат

Гиёҳвандлик моддалари олди-сотдиси билан бойишни ўйлаган марғилонлик Э.Бозорбой ва Н.Акбарлар 700 грамм героинни сотиш мақсадида мижоз излаб қўшни туманга йўл олишади. Қарангки, харидорнинг топилиши ҳам осон кечди. Ҳамиша ҳушёр ва сергак ички ишлар ходимлари эса меҳмонларнинг хатти-ҳаракатидан воқиф бўлдилар. Шундай қилиб, Фарғона шаҳрининг Қиргули тумани ИИБ ходимлари томонидан ўтказилган тезкор тадбирлар натижасида оғуфурушлар бисотларини 1200 АҚШ долларига пуллаётганида қўлга олинди.

Тошкент вилоятининг Олмалиқ шаҳрида яшовчи уй бекаси М.Гулмира кўпдан бери «тишининг ковагида» сақлаб келаётган героинни ҳамёнига яшириб, гиёҳвандлик моддалари билан шуғулланадиган киши олдига бораётганида милиция ходимлари томонидан текширилади. Унинг ёнидан 192 грамм героин топиб олинади.

Шунингдек, Тошкент шаҳрининг Яккасарой тумани ИИБ ходимлари томонидан ўтказилган тезкор тадбирлар натижасида Бобур номидаги истироҳат боғи олдида Фарғона вилоятининг Олтиариқ туманида яшовчи А.Боймат текширилганида, унинг ёнида 100 граммдан ортиқ героин гиёҳвандлик моддаси борлиги маълум бўлди.

Шерали АНВАРОВ,
ИИВ Матбуот маркази инспектори, милиция лейтенанти.

Товламачилар

— Бўрини оёғи боқади, дейдилар. Бўри бўлмасам-да, бўрига ўхшаб ўлжа излаганим излаган эди. Кечалари режа тузиб, кундузи овга чиқардим. Ўзиям хўп пешонаси очиқ аёл эканман. Қаерга чанг солмай, ўша ерни узиб олганман-да. Бахтимга лақмалару анқовларам кўп экан. Найрангу ёлғонларимни киприк қоқмай эшитишади, денг. Йиғиб-терганларини қўшқўллаб тутқазишгани етмагандай, ялиниб ёлворишардиям. Пул деганга энди кўзим тўйиб, долларга ўрганаётгандим-а... Бироқ, ён-веримга қарамаган эканман-да...

Бу узоқ муддатли қамоқ жазосига ҳукм этилган, ҳозирда тавбасига таяниб ўтирган Мухтасархон Ниёзохунованинг афсус-надоматлари. Унинг соч юлиб, кўзёши қилишларига асло ишонманг. Негаки, у илгари ҳам етти йилга қамалиб, насибасини сим тўр ортидан қидириб кўрган эди. Ўрганган кўнгил ўртанса қўймас экан. Ҳакалак отган балойи нафси уни яна шу йўлга бошлади...

Мухтасархон Андижон шаҳрида яшовчи Ҳ. Комилованинг уйини қидириб топди. Ўзини Андижон тумани судининг бош ижрочисиман, дея таништирди.

— Эрингизга нисбатан қўзғатилган жиноий иш бўйича 108 минг сўм камомади борлигини биласизми? Лаллайиб ўтирмасдан олдини олинг. Пул кетса кетсин, эрингиз бечора қамалмасин.

— Нима қилишим керак? — умидвор кўзлари жовдиради Ҳимоятхоннинг, — йўл кўрсатинг, жон опа!

— Камомадни қоплаш керак. Тезда 108 минг сўм топинг. Йўқса, кеч бўлади.

Пул қўлга тегди. Иш хамирдан қил суғурганчалик осон кечганини кўргач, Мухтасархон яна бир ёлғонни ямламай ютди: эрингизни қамоқхонага чиқармай ички ишлар бўлимининг ўзида ушлаб туриш керак. Жой ҳақи учун яна юз минг топинг.

Шўрлик содда аёл бу пулни ҳам топиб фирибгарнинг қўлига тутқазди. Мухтасархон эса пулни ҳамёнга уриб, Комил Яшин номидаги кўчада яшовчи К. Абдураҳмpraxованинг ҳузурига йўл олди. Уни ҳам авраб, етмиш минг сўмлик гиламини олиб чиқиб кетади.

Мухтасархон ўша пулларни ҳазм қилиб улгурмай Х. Акбаров деган фуқарога яна ўзини суднинг бош ижрочиси эканлигини тасдиқловчи қалбаки ҳужжат билан таништирди. Хоҳловчилар бўлса, Жанубий Кореяга ишга юборишга имкони борлигини уқтирди. Ака-ука Акбаровлар, Мўминов деган яна бир йигит «бормисиз, опа», дея атрофида гирдикапалак бўлдилар. Беш юз долларни тўплаб топширдилар. Йигитлар хориж сафарига тайёргарлик кўра туришсин. Энди бу ёғини эшитинг. Мухтасархон З. Мирзаев, Х. Мамажоновларни ҳам ўз тузоғига илинтирди. Уларни «ЎзДЭУавто» қўшма корхонасига ишга жойлаб қўяман, эвазига ҳар бирларинг уч юз доллардан берасизлар, дея ишонтирди. Йигитлар лаққа тушишди.

Ўргимчак тўрига илинган ўлжа унинг кўзга кўринмас ипларидан осонликча чиқиб кетолмайди. Унинг қурбонига айланади. Шундайлардан яна бири Мухтасархоннинг тўрига тушди. Бу гал у фуқаро А. Аҳмадалиевдан тижорат мақсадларида фойдаланиб туриш учун салкам икки юз минг сўмни қуртдай санаб олди. Омонатга хиёнат бўлмаслиги учун ўша йигитнинг ҳарбий билетини ҳам ўзи билан олиб кетди. Қарзни қайтариб бериш муддати келгач, кўз кўриб, қулоқ эшитмаган ҳолат содир бўлди.

— Уч юз минг сўм берсангиз эрингизнинг билетини қайтараман, — имонини ютди Мухтасар, — акс ҳолда диний экстремист деб қаматтириб юбораман, билдингизми? Қарзга берган пулингиздан умид қилманг.

Бечора аёл ёқа ушлади. Ўт балосидан, сув балосидан, Мухтасар туҳматчидан Ўзинг асра, дея уйига қайтиб кетди. Бу орада товламачи «қани, бир ўғирлик ҳам қилиб кўрайчи, мазаси қандоқ бўларкин», деган ғаразли ўй билан Андижон шаҳридаги «Юксалиш» кўчасининг 43«а» уйига кириб борди. Ҳеч ким йўқлигидан фойдаланиб уйнинг эшик-ромларини, пол ва том қисмлари учун ишлатишга мўлжалланган олти юз минг сўмлик мулкни ўмарди ва уни арзон баҳода — 25 минг сўмга сотиб юборди.

Олтинкўллик Илҳом Йўлдошев билан Аъзам Турғуновлар ҳам товламачиликда шайтонга, ҳатто Мухтасарга ҳам дарс берадиганлар хилидан чиқиб қолди. Уларнинг қилмишларини санаб чарчайсиз. Бирон жойда ёлчитиб ишламайдиган бу олғирлар ўзгаларнинг жуда катта миқдордаги пул, моддий бойликларини гумдон қилдилар. Улар ҳам Мухтасарга ўхшаб «фарзандингизни Кореяга ишга юбораман» (ёки қамоқдан чиқишига кўмаклашаман), деб ўнлаб, юзлаб соддадил кишиларнинг қўйинларини пуч ёнғоққа тўлдирдилар. Жабрланганлар орасида Андижон шаҳридаги Олмазор кўчасида яшовчи Гулчеҳра Сайдуллаева ҳам бор.

Нима бўлди-ю, онанинг бирин-кетин икки ўғли қамалиб қолди. Бундан хабар топган шоввозлар Зуҳра, Иқбол, Фарида исмли ўзларига ўхшаш қизларни «ов»га жўнатдилар.

— Илҳом акамиз миллий хавфсизлик хизматида ишлайди. Зўр. Ана ўша одам ўғилларингизни қамоқдан чиқариб беради, — онаизорни уч тарафдан ўраб олди уч қиз. — Пулидан қочмасангиз бас. Ўғилларингиз бағрингизда бўлади ҳадемай.

Бундай пайтда онанинг кўзига пул кўринадими. Гулчеҳра ая айтилган миқдордаги пулни топиб аввалдан келишилган жой — Феруза Исмоилованинг уйига борди. Уни бу ерда Илҳом билан Аъзам кутиб ўтирган эди.

— Менга ишонаверинг, — баланддан келди Илҳом, — ўғилларингизни, албатта, чиқариб бераман. Ваъдамни бажармасам ўғил бола эмасман. Мабодо иш битмай қолса, пулингизни қайтариб оласиз.

Ўша суҳбатдан кейин учтўрт кун ўтгач, Илҳом онани яна чақиртирди. Гўё Тошкентга бориб, онанинг қамалиб ётган ўғиллари билан учрашиб, масалага ойдинлик киритмоқчи бўлаётганини айтади. «Аванс» сифатида минг АҚШ доллари топиб беришини сўрайди. Уюшган жиноий гуруҳ аъзолари аяни ҳар тарафдан авраб, беш юз минг сўм пулини оладилар ва уни ўз эҳтиёжлари учун ишлатиб юборадилар.

Соддадил аёл ўғилларини кўзи тўрт бўлиб кутарди. Болалардан эса дарак йўқ. Гулчеҳра ая ўз ёғига ўзи қоврилиб ўтирган кунларнинг бирида уйга Феруза кириб келади.

— Тошкентга борадиган бўб қолдик. Тайёргарлигингизни кўринг. Сиз ҳам керак экансиз. Ёнингизда тўрт минг АҚШ доллари бўлиши шарт. Йўқса, иш битмайди.

Илҳом онани олиб Тошкентга боради. Гўё униси, буниси билан гаплашган бўлади, «келишилади». Муштипар она ўргимчак тўрига тушиб қолганини қайдан билсин. Улар шу тариқа пойтахтда уч-тўрт кун қолиб кетишади.

Товламачилар Гулчеҳра аянинг бор-будини талашади, сарсон-саргардон қилишади. Оқибатда онаизор фарёд урганча қолаверади. Фирибгарлар эса Андижон туманидаги Маҳжурий кўчасининг 144-уйига кириб келишди. Ўзларини миллий хавфсизлик хизмати ходимлари бўламиз, дея таништиришгач, Ойшахон Парпиевага қайноғаси Неъматжон Парпиевни қамоқдан чиқариб беришларини таклиф этишди.

— Хизмат ҳақларингга нима сўрайсизлар? — деди Ойшахон.

— 3500 доллар берсангиз кифоя, — тамшанди кутилмаган меҳмонлар. — Қолганига тилла тақинчоқларингиз ҳам бўлаверади.

Аёл ишонди. Болаларнинг ризқ-насибасидан қийиб, тийинлаб тўпланган пуллар фирибгарлар қўлига ўтди.

Ҳар қандай олғирликнинг ҳам чеки, чегараси бор. Охир-оқибат фирибгарлар жиноят устида қўлга олиндилар. Фирибгарнинг қўлларига кишан тушгач, унинг уйига жабрланганлар, алданганлар турна қатор кириб келдилар. Фирибгарнинг онасидан ўз ҳақларини талаб қила бошладилар. Ноқобил ўғилнинг қилмишлари онанинг қаддини букиб қўйди. Эл-юрт ўртасида бош кўтаролмай қолди. Зор-зор йиғлаб, улардан кечирим сўради. Ўзи ўтирган уйини гаровга қўйиб, бошқа бировдан 800 минг сўм пул олди. Бу пулни ўғлидан жабр кўрганларга тарқатиб чиқди.

Юқорида айтиб ўтилган товламачилик жиноятларига қонуний нуқта қўйилди. Товламачилар қилмишларига яраша жазоландилар. Одил суд уларни турли муддатларга озодликдан маҳрум этди.

Одилжон ШОДМОНАЛИЕВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

Дўстлик масофа билмас

(Давоми. Боши 1-бетда).

томат пастаси, ўғит, ёғлаш учун ишлатиладиган мойлар, пластмасса ва ундан ишлаб чиқарилган буюмларни экспорт қилса, у ердан механик ускуналар, сут ва фармацевтика маҳсулотларини импорт қилади.

Ҳозирда республикамиз бозорида қарийб 30га яқин Ўзбекистон — Литва қўшма корхонаси мавжуд. Улар халқ истеъмоли моллари, озиқ-овқат, текстил ва мебел маҳсулотларини ишлаб чиқариш, молиявий ва маслаҳат хизматларини кўрсатиш ва бошқа соҳаларда ўз фаолиятларини амалга оширмоқда.

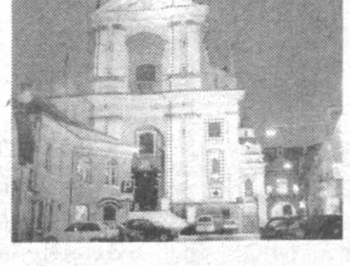

Дарҳақиқат, "Самарқандсут" ҳиссадорлик жамияти негизида ташкил этилган "Бравосут" Ўзбекистон — Литва қўшма корхонаси ўтган йилнинг ўзида республика бозорига умумий маблағи 335,4 млн. сўмга тенг юқори сифатли сут маҳсулотларини етказиб берди.

Ўзбекистон —Литва ўртасидаги муносабатларнинг жадал ривожланишида маданий алоқалар ҳам муҳим ўрин тутади.

Литваликларнинг айтишича, уларнинг табиатида Шарқ халқларига хос хислатлар мавжуд — кучли оилавий алоқалар, меҳмоннавозлик, катталарга ҳурмат ва эҳтиром билан муомала қилиш. Буларнинг ҳаммаси ўзбек халқининг азалий анъана ва одатлари, маданий ва маънавий мероси билан ҳамоҳангдир.

Шу боис бўлса керак Ўзбекистон ҳудудидаги тарихий ва меъморий обидаларни қайта тиклаш, уларни асраш ва муҳофаза этиш ва шу йўналишда тажриба алмашиш ҳозирги давр икки мамлакат ўртасидаги маданий алоқаларда муҳим ўринлардан бирини эгаллайди.

Тошкентда 1993 йилдан буён фаолият кўрсатаётган ва маданий меросни сақлаш ва ривожлантиришга, Литва халқи тили ва фольклорини ўрганишга кўмаклашувчи Литва маданияти жамияти бу алоқалар мустаҳкамланишида муҳим роль ўйнайди.

Ушбу Болтиқ бўйи давлати тўғрисида муфассал равишда сўз юритсак, у табиати гўзал ва рангбаранг юртдир. Унинг чиройли манзаралари ҳар ўн километрда ўзгариб туради: текисликлар кетидан адирлар, ўрмонлар кетидан далалар, яйловлар кетидан ботқоқликлар пайдо бўлади. Литванинг жануби, дунёда донғи кетган Неринга ва Паланга курортлари атрофлари экологик жиҳатдан энг мусаффо жойлардан ҳисобланади. Уч мингдан зиёд кўллари эса ўзининг шаффоф сатҳида мамлакатнинг мовий самосини акс эттиради.

Шак-шубҳасиз, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг Литвага бўлажак расмий ташрифи дўстлик ва ўзаро тушунишга асосланган Ўзбекистон ва Литва ўртасидаги ўзаро манфаатли алоқаларнинг кундан-кунга мустаҳкамланаётганини акс эттирибгина қолмасдан, балки уларнинг янги учинчи минг йиллик воқелигида янада ривожланишига хизмат қилади.

Аслам АКБАРОВ, "Жаҳон"АА шарҳловчиси.

Ўз меъёрида қолади

Нефтни экспорт қилувчи мамлакатлар ташкилотига (ОПЕК)га аъзо давлатлар вакиллари ушбу маҳсулотни қазиб олишни ҳозирги миқдорда қолдиришга қарор қилишди.

Маълум бўлишича, нефть қазиб олувчи давлатлар хомашё ишлаб чиқаришни фақатгина унинг нархи жуда кўтарилиб кетсагина кўпайтиришади.

"Рейтер" агентлигининг маълумотига қараганда, айни пайтда ҳар куни 21,7 миллион баррель нефть қазиб олинмоқда.

Делегация ўққа тутилди

Исроил ҳарбийлари Ғазо секторида жойлашган Рафоҳдаги қочоқлар лагерига келган БМТ делегациясини ўққа тутган.

"ИТАР-ТАСС" агентлигининг хабар қилишича, делегация аъзоларидан ҳеч ким жабрланмаган, аммо улар хавфсиз жойларга яширинишга мажбур бўлишган.

БМТнинг фаластинлик қочоқларга кўмак бериш ва ушбу ишларни ташкиллаштириш бўйича Яқин Шарқ агентлиги (БАПОР) Рафоҳга 97 та йиғиладиган уй олиб келганди. Делегацияга БАПОР Бош котиби Петер Хансен раҳбарлик қилмоқда.

Чегара тозаланади

Кеча КХДР армияси ва Жанубий Корея ҳарбийлари икки давлат ўртасидаги хавфсизлик зонасини миналардан тозалашни бошлади.

"Рейтер" агентлигининг маълумотига кўра, Жанубий Корея томонидан 100 нафарга яқин сапёр ва махсус техника миналаштирилган участкага етиб келди, Шимолий Корея ҳарбийлари ҳам ўз томонидан иш бошлади.

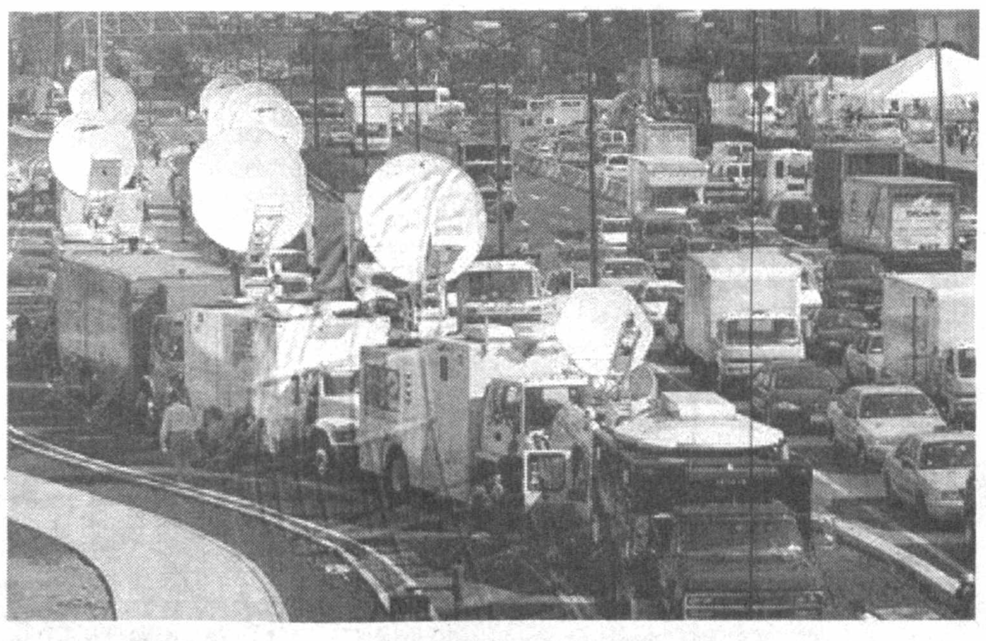

XXI аср — ОАВни электронлаштириш асри.

Дастлабки натижалар

Таиландда Шри-Ланка ҳукумати ва "Тамил Илом озодлиги йўлбарслари" сепаратчи ташкилоти ўртасида тинчлик музокараларининг биринчи босқичи якунланди.

Журналистлар билан мулоқотда Тамил гуруҳи вакили музокараларда муайян натижаларга эришилганлигини қайд этди. Унинг айтишича, томонлар бундан буён ҳам ўт очмаслик режимига риоя қилишади. Вакил музокараларда Тамил гуруҳи Шри-Ланка таркибида мухтор давлат тузиш шарти қўйганини таъкидлади. Шунингдек, улар Шри-Ланка ҳукумати органларининг таркибида ўз вакилларига эга бўлиш мақсади борлигини ҳам айтган.

"Рейтер" агентлигининг маълумотига қараганда, Тамил гуруҳи якуний шартнома имзолангунча ўз отрядларини қуролсизлантиришдан бош тортган.

Сепаратчилар раҳбарлари асирга олинди

Францияда "ЕТА" баск сепаратчиларининг раҳбарлари деб ҳисобланаётган икки киши асирга олинган.

35 ёшли Хуан Антонио Оларра Гуриди ва 32 ёшли Айҳоа Мугина Франция ва Испания махсус хизмати вакиллари ҳамкорликда Бордо яқинида ўтказган операция натижасида асирга олинган.

"CNN com" маълумотига кўра, Испания ички ишлар вазири улар "ЕТА"нинг асосий раҳбарлари" эканлигини маълум қилган.

"Айнан улар террорчилар тайёрлаган ва уларни амалга ошириш бўйича буйруқлар берган. Энг муҳими, қўпорувчиликлар амалга ошириладиган жойларни танлаган. Улар кўп йиллардан буён энг хавфли террорчилардан ҳисобланарди" — деди ички ишлар вазири.

Музокаралар бошлаш зарур

Украина президенти Леонид Кучма мамлакатда вужудга келган вазиятни бартараф этиш учун ҳукумат ва мухолифат вакиллари музокаралар бошлаши зарур деган фикрни билдирган.

"Палаткалар билан муаммони ечиб бўлмайди. Келинг, муаммоларни қандай бартараф этишни биргаликда ўйлаб кўрайлик". Кучма Одессага Руминия президентини кутиб олиш учун келганида маҳаллий аҳоли билан бўлган мулоқотда ана шундай деди.

Шунингдек, Украина президенти Киевда 16 сентябрь куни ўтказилган намойишлар жаҳон ҳамжамиятининг, хусусан, инвесторларнинг мамлакатга нисбатан муносабатини салбийлаштириши мумкинлигини қайд этган.

"Агар биз доимо 16 сентябрдагидек иш тутсак, биз дунёни чўчитиб қўямиз" — деди президент.

"ИТАР-ТАСС" агентлигининг маълумотига кўра. 16 сентябрь куни намойишчилар Кучманинг истеъфога чиқиши ва янги президент сайловлари ўтказиш ҳақида резолюция қабул қилган эдилар.

20 йилдан сўнг...

Афғонистоннинг "Ariana Afqhan Air Lines" авиакомпанияси 20 йиллик танаффусдан сўнг Европага ўз самолётларини учира бошлади. "Airbus-300" самолёти Қобулдан Франкфурт— Майн шаҳрига учиб келди. Парвоз давомида самолёт Дамашқ ва Истамбулда қўниб ўтди.

"Ассошейтед Пресс" ахборот агентлигининг хабарига кўра, Афғонистонга совет қўшинлари киритилганидан сўнг кўпчилик Европа давлатлари ушбу авиакомпания самолётларининг ўз аэропортларига қўнишини маън қилган эди.

Саҳро кичраймоқда

Британия, Дания ва Швеция олимлари гуруҳининг ўтказган тадқиқотларининг таҳлили Саҳрои Кабирнинг жанубий қисмидаги чўлларнинг қисқариб бораётганлигини исботламоқда.

Сунъий йўлдошлардан олинган суратлар чўлнинг ўрнини ўсимликлар эгаллаётганини кўрсатмоқда. Шундай жараён, айниқса, Саҳрои Кабирнинг жануби-ғарбий қисмидаги Буркино — Фасо ва жанубидаги Мавританиядан Эритреягача яққол кўзга ташланади.

Олимларнинг таъкидлашича, бу жараён вақтинча эмас, балки доимийдир. Уларнинг фикрича, бунга сўнгги 15 йил мобайнида ушбу ҳудудларда ёғингарчилик кўпайиши ижобий таъсир кўрсатди.

"New Seiertist" маълумотига кўра, бунга ерни қайта ишлашда янги услублар қўлланилаётгани ҳам сабаб бўлиши мумкин.

Африкада террорчиларга қарши амалиётлар

АҚШ Африка мамлакатларида "Ал-қоида" экстремистик ташкилотига қарши амалиётлар бошлади.

Айни пайтда французларнинг Жибутидаги ҳарбий базасига 800 нафарга яқин ҳарбий келган. Улар орасида МРБнинг махсус бўлинмалари ва "Дельта" махсус хизмат аскарлари бор. Африканинг жанубий қирғоқбўйи ҳудудида АҚШ Ҳарбий денгиз кучларининг "Белль-Вуд" кемаси турибди.

"РИА-Новости" агентлигининг маълум қилишича, айни пайтда МРБ вакиллари Яманда махсус операциялар ўтказиш бўйича ушбу давлат ҳукумати билан музокаралар олиб бормоқда.

АЗАЛИЙ ВА АМАЛИЙ ҲАМКОРЛИК

Мамлакатимиз мустақилликка эришгач Саудия Арабистони ҳам Ўзбекистон билан ўзаро савдо-иқтисодий, маданий-маърифий алоқаларни ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратди. Халқларимизнинг турмуш тарзи, урф-одатлари, маданияти бир-бирига яқин.

Мамлакатимиз Мустақиллик байрамининг шукуҳи билан яшаётган шу кунларда Саудия Арабистони халқи ҳам миллий байрамини нишонлашга ҳозирлик кўрмоқда. Шу сана арафасида ЎзА мухбири бу мамлакатнинг Ўзбекистондаги Муваққат ишлар вакили Зоҳир Муъташ Жамъан ал-Аназий билан суҳбатлашди.

— Бу йил Саудия Арабистони халқи мамлакат бирлашганининг 70 йиллигини нишонлайди. Ўтган асрнинг 30-йилларида мамлакатимизнинг ўша пайтда тарқоқ бўлган ҳудудлари Абулазиз бин Абдурраҳмон ас-Сауд томонидан бирлаштирилган. Шундан буён 23 сентябр Саудия Арабистонида миллий байрам — мамлакат бирдамлиги куни сифатида нишонланади.

— Билишимизча, сиз мамлакатимиздаги фаолиятингиз давомида Ўзбекистон-Саудия Арабистони муносабатларини чуқур ўрганган ва шу мавзуда илмий иш ҳам ёқлаган экансиз?

— Ҳа, яқинда Тошкент Давлат Шарқшунослик институтида Ўзбекистоннинг араб мамлакатлари билан муносабатларига бағишланган номзодлик диссертациямни ёқлашга муваффақ бўлдим. Унда Ўзбекистон билан Саудия Арабистони ўртасидаги муносабатлар таҳлил қилинган. Хорижий мамлакатда фаолият юритаётган ҳар бир дипломат учун ўша давлатда рўй бераётган воқеа-ҳодисаларни, уларнинг асл моҳиятини теран идрок этиш жуда катта аҳамият касб этади. Шунинг учун ҳам бир қанча вақт давомида Президент Ислом Каримовнинг араб тилида нашр этилган асарларини, араб матбуотида Ўзбекистонда бўлаётган катта ўзгаришлар ҳақидаги мақола-хабарларни кузатиб бордим. Шундан сўнг мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларни таҳлил қилишга жазм этдим. Ўзбекистондаги жараёнлар, мамлакатингиз раҳбарияти юритаётган сиёсатни бевосита кузатиш имкониятига эга бўлганим эса изланишларим янада самарали кечишига ёрдам берди.

Ўзбекистон ва Саудия Арабистони ўртасидаги алоқаларни таҳлил қилар эканман, мамлакатларимиз ва халқларимиз бир-бирига кўп жиҳатдан яқин эканига яна бир бор амин бўлдим. Бизда бутун ислом дунёси учун азиз бўлган Макка ва Мадина шаҳарлари бўлса, сизларда довруғи бутун дунёга машҳур бўлган Самарқанду Бухоро бор. Бундан ташқари, бизда ҳам, сизларда ҳам ҳали ўрганилмаган, аксарият қирралари очилмаган жуда катта маънавий бойликлар мужассам. Хусусан, мамлакатингиздаги қадимий қўлёзмаларни ўрганиш имкониятига эга бўлишнинг ўзи ҳам катта бахт.

— Мамлакатларимизнинг ҳозирги кундаги ҳамкорлиги хусусидаги фикрингизни билмоқчи эдик.

— Мамлакатларимиз ўртасидаги иқтисодий-сиёсий, маданий алоқалар изчил ривожланиб бораётир. Ишбилармонларимиз қатор жабҳаларда самарали ҳамкорлик қилиб келмоқда ва бундан Ўзбекистон ҳам, Саудия Арабистони ҳам манфаатдор, албатта. Бироқ мамлакатларимизнинг бу борадаги салоҳияти ҳали тўлиқ ишга солинмаган. Менимча, биз сайёҳлик, нефть қазиб чиқариш, қурилиш борасидаги ҳамкорлигимиз кўламини кенгайтиришга янада кўпроқ эътибор қаратсак, фойдадан холи бўлмайди.

ЎзА мухбири Бобур СОБИРОВ суҳбатлашди.

ЎЗБЕКИСТОН ДАВЛАТ ЖАҲОН ТИЛЛАРИ УНИВЕРСИТЕТИ

ишдан ажралган ва ажралмаган ҳолда 2002 йилга қуйидаги мутахассисликлар бўйича аспирантурага ва докторантурага ҚАБУЛ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ.

Докторантура:

ҳозирги миллий адабиёт.

Аспирантура:

ҳозирги миллий адабиёт, миллий адабиёт тарихи, адабиёт назарияси, фольклоршунослик, журналистика, қиёсий типология, герман тиллари (немис ва инглиз тиллари), роман тиллари (француз ва испан тиллари), умумий тилшунослик, миллий тиллар (рус ва ўзбек тиллари), педагогика назарияси ва тарихи, ўқитиш назарияси ва услубиёти.

Аспирантурага кирувчилар олий ўқув юртлари дастури ҳажмида қуйидаги танлов кириш имтиҳонларини топширадилар:

- *мутахассислик бўйича;*
- *фалсафа;*
- *чет тили;*
- *Ўзбекистон тарихи.*

Кириш имтиҳонлари 2002 йил 15 ноябрдан бошланади. Қабул қилинган тартиб асосида расмийлаштирилган шахсий ҳужжат ва мутахассислик бўйича рефератни 2002 йил 1 октябрдан 2002 йил 1 ноябргача тақдим этиш лозим.

Манзилимиз: 700138, Тошкент шаҳри, Акмал Икромов тумани, Собир Юсупов кўчаси, Г-9а мавзеси, 21 «А»-уй, аспирантура бўлими.

Телефонлар: (998712) 75-93-11, 75-95-97.

6339/2019

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ МАЪЛУМ ҚИЛАДИ

(Вазирликлар, давлат қўмиталари ва идораларнинг умумий мажбурий тусдаги меъёрий ҳужжатларини давлат рўйхатидан ўтказиш ҳолати тўғрисида 2002 йил 16 августдан 31 августгача бўлган маълумот):

I. Давлат рўйхатидан ўтказилди:

1. «Ўзбекистон темир йўллари» Давлат акциядорлик компанияси корхоналарининг ҳисоб рақамларидан тўловларни амалга ошириш тўғрисидаги низомга ўзгартириш киритиш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Давлат солиқ қўмитасининг 2002 йил 19 августдаги 98,2002-68-сон қарори.*

2002 йил 22 августда 1088-1-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2002 йил 1 сентябрдан кучга киради).

2. «Меҳнат бўлимларида рўйхатга олинган ишсиз фуқароларни ўзгалар парваришига муҳтож ёлғиз кексалар, пенсионерлар ва ногиронларнинг уйига бориб ижтимоий хизмат кўрсатиш учун ҳақ тўланадиган жамоат ишларига жалб қилиш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида» *Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирлиги, Молия вазирлигининг 2002 йил 12 августдаги 31, 96-сон қарори.*

2002 йил 26 августда 1166-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2002 йил 5 сентябрдан кучга киради).

3. «Махсус юклар таснифини тасдиқлаш тўғрисида» *Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги, Давлат божхона қўмитасининг 2002 йил 19 августдаги ЭГ-01/10-3409, 02/20-31-сон қарори.*

2002 йил 26 августда 1167-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2002 йил 5 сентябрдан кучга киради).

4. «Интеграл микросхемалар топологияларини рўйхатдан ўтказиш учун талабномаларни тузиш ва топшириш қоидалари ва давлат экспертизасини ўтказиш тартибини тасдиқлаш тўғрисида» *Ўзбекистон Республикаси Давлат патент идораси директорининг 2002 йил 19 августдаги 42-сон буйруғи.*

2002 йил 27 августда 1168-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2002 йил 6 сентябрдан кучга киради).

5. «Таълим муассасаларида стипендия тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги йўриқномага ўзгартиришлар киритиш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги, Молия вазирлигининг 2002 йил 20 августдаги 4-п, 100-сон қарори.*

2002 йил 29 августда 1104-1-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2002 йил 8 сентябрдан кучга киради).

6. «Ўзбекистон Республикаси банкларида пул муомаласига доир ишларни ташкил этиш тўғрисидаги йўриқномага ўзгартириш ва қўшимчалар киритиш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Марказий банки бошқарувининг 2002 йил 24 августдаги 21/4-сон қарори.*

2002 йил 30 августда 1156-1-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2002 йил 9 сентябрдан кучга киради).

7. «Юридик ва жисмоний шахслар томонидан истеъмол товарларини олиб келиш ва сотиш тартиби тўғрисида низомни тасдиқлаш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси, Давлат божхона қўмитасининг 2002 йил 31 августдаги 2002-71, 02/20-35-сон қарори.*

2002 йил 31 августда 1169-сон билан рўйхатдан ўтказилди (2002 йил 10 сентябрдан кучга киради).

II. Давлат рўйхатидан ўтказилиши лозим эмас:

1. «Шина таъмирлаш корхоналари ходимлари учун меҳнат муҳофазаси қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида» *Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирининг буйруғи.*

2. «Асбестцемент маҳсулотлари ишлаб чиқариш ходимлари учун меҳнат муҳофазаси қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида» *Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирининг буйруғи.*

3. «Дарё портлари ходимлари учун меҳнат муҳофазаси қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида» *Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирининг буйруғи.*

4. «Цемент ишлаб чиқариш ходимлари учун меҳнат муҳофазаси қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида» *Ўзбекистон Республикаси Меҳнат ва аҳолини ижтимоий муҳофаза қилиш вазирининг буйруғи.*

Адлия вазирлиги билан келишилган ҳолда ушбу ҳужжатлар техник ҳужжатлар деб топилди.

5. «Ёшлар ўртасида ташкилий-тарбиявий, оммавий спорт ишларини ташкил этувчи педагог-тарбиячилар фаолияти тўғрисида низом». *Ўзбекистон Республикаси Халқ таълими вазирлиги томонидан тақдим қилинган.*

Ушбу ҳужжат умумий мажбурий тусга эга эмас.

Мазкур ҳужжатлар белгиланган тартибда тегишли вазирлик ва идоралар томонидан тасдиқланиб, кучга киритилиши мумкин. Адлия вазирлигида давлат рўйхатидан ўтказилиши лозим бўлмаган меъёрий ҳужжатларда амалдаги қонун ҳужжатларига зид қоидалар бўлмаслиги лозим.

III. Давлат рўйхатидан ўтказиш рад этилди:

1. «Уй-жой коммунал хўжалиги тизимида ўзаро шартномавий муносабатлар тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида» *«Ўзкоммунхизмат» агентлигининг буйруғи.*

2. «Нефть ва нефтгаз конларини ишлаш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида» қарор. *«Ўзбекнефтгаз» миллий холдинг компанияси томонидан тақдим қилинган.*

3. «Магистрал нефтузатгичларни техник эксплуатация қилиш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида» қарор. *«Ўзбекнефтгаз» миллий холдинг компанияси томонидан тақдим қилинган.*

4. «Ўзбекистон Республикаси ҳудудида чакана савдода сотиладиган алкогол маҳсулотларни назорат тартибида сотиб олиш тартиби». *Ўздавстандарт томонидан тақдим қилинган.*

5. «Почта алоқаси хизматлари кўрсатиш қоидаларини тасдиқлаш тўғрисида» *Ўзбекистон Алоқа ва ахборотлаштириш агентлигининг буйруғи.*

6. «Қурилиш объектлари учун Ўзбекистон Республикаси Давлат архитектура ва қурилиш қўмитаси томонидан қурилиш, қайта таъмирлаш, техник жиҳозлаш, лойиҳалаш, материаллар, конструкциялар ва ускуналарни сотиб олишга тендер ҳужжатларини экспертизадан ўтказиш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида» *Ўздавархитектқурилиш қўмитасининг қарори.*

Тақдим этилган ҳужжатларда амалдаги қонунчиликка зид қоидалар мавжуд ва улар меъёрий ҳужжатларга қўйилган талабларга жавоб бермайди. Давлат рўйхатидан ўтказиш рад этилган меъёрий ҳужжатлар Адлия вазирлигининг хулосалари ҳисобга олинган ҳолда қайта ишланган тақдирда давлат рўйхатидан ўтказиш учун такроран тақдим этилиши мумкин.

IV. Ҳуқуқий экспертизадан ўтказилмоқда:

1. Ўзбекистон Республикаси ички ишлар идоралари Вояга етмаганлар орасида ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш бўлинмалари фаолиятини ташкил этиш бўйича йўриқнома. *ЎзР ИИВ томонидан тасдиқланган.*

2. «Алоҳида турдаги тадбиркорлик фаолияти билан шуғулланаётган юридик ва жисмоний шахслар учун қатъий белгиланган солиқларни ҳисоблаб чиқариш ва тўлаш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ва Давлат солиқ қўмитасининг қарори* (янги таҳрирда)

3. «Ўзбекистон Республикаси шаҳарлари ва аҳоли пунктларида уй-жой фондини сақлаш ва қайта таъмирлаш, шунингдек коммунал хизматлар билан боғлиқ харажатларни тўлаш тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида» *«Ўзкоммунхизмат» агентлигининг буйруғи.*

4. «Божхона ҳақидаги қонун ҳужжатларини бузиш ҳолатлари бўйича ҳуқуқбузарлик ашёларини мусодара қилиш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитасининг қарори.*

5. «ТИФ ТН бўйича Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2002 йил 30 майдаги ПФ-3080-сон Фармони татбиқ этиладиган товарларнинг хос рақамларини тасдиқлаш тўғрисида» *Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлиги, Молия вазирлиги ва Давлат божхона қўмитасининг қарори.*

6. «Ўзбекистон Республикаси ҳудудида божхона имтиёзларидан фойдаланувчи ташкилотлар ва шахсларга тегишли товарларнинг божхона назорати тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитасининг қарори.*

7. «Йўловчиларнинг автомобиль транспортида олиб ўтиладиган багаж, қўл юки, валюта ва валюта қимматликларини соддалаштирилган тарзда расмийлаштириш тартиби тўғрисидаги йўриқномани тасдиқлаш ҳақида» *Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитасининг қарори.*

8. Стандартлаштириш, метрология ва сертификациялаш бўйича Ўздавстандарт томонидан рўйхатга олинадиган норматив ҳужжатларнинг рўйхати. *Ўздавстандарт томонидан тақдим қилинган.*

Кучини йўқотган, деб эътироф этилди ва ижродан чақириб олинди:

1. Корхоналар, ташкилотлар ва жисмоний шахслар томонидан «Автомобиль транспорти соҳасида лицензион фаолият тўғрисида низом» талабларига риоя қилинишини назорат қилиш тартиби ҳақида йўриқнома. Ўзбекистон автомобиль ва дарё транспорти агентлиги томонидан тасдиқланган ва Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси томонидан келишилган.

Ушбу ҳужжат Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги тақдимномаси асосида давлат рўйхатидан ўтказилмаган ҳужжат сифатида кучини йўқотган деб эътироф этилди ва ижродан чақириб олинди.

Маълумотлар Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигининг Идоравий меъёрий ҳужжатларни давлат рўйхатидан ўтказиш бошқармаси томонидан тайёрланди.

Саволлар ва таклифлар учун телефонлар: 133-38-67, 132-00-28

«Озодликни қўллаб-қувватлаш бўйича долзарб муаммолар» Дастури

«Озодликни қўллаб-қувватлаш бўйича долзарб муаммолар» Дастури ECA(Таълим ва маданият ишлари бўйича Бюроси) томонидан молиявий таъминланиб, IREX (Халқаро тадқиқот ва олимлар айирбошлаш Кенгаши) томонидан бошқарилади.«Озодликни қўллаб-қувватлаш бўйича долзарб муаммолар» Дастури 4 ой муддат давомида Евроосиё давлатларида етакчи ўринларда турган касб эгалари ва мутахассисларга АҚШда малака ошириш ва илмий тадқиқотлар ўтказиш учун қулай шароит ва ажойиб имкониятдир. Мазкур стипендия Арманистон, Озарбойжон, Белорусь, Грузия, Қозоғистон, Қирғизистон, Молдова, Россия, Тожикистон, Туркманистон, Украина ва Ўзбекистон фуқароларига тақдим этилади. Дастур қатнашчиси ўз талабномасида кўрсатаётган таклифи сиёсий йўналишда бўлиб, Евроосиё мамлакатларига фойда келтириш мақсадида тузилиши керак.

Бу дастурда қатнашиши мумкин бўлган касб эгалари:

- Иқтисодчилар
- Давлат хизматчилари
- Ҳуқуқшунослар, сиёсий маслаҳатчилар
- Аҳоли соғлиғини сақлаш мутахассислари
- Нодавлат ташкилотлари етакчилари
- Журналистлар
- Сиёсат соҳасидаги барча мутахассислар

Тадқиқот йўналиши:

Бизнес бошқаруви
Фуқаролар таълими
Таълим сиёсати
Иқтисодиёт
Атроф-муҳит сиёсати
Инсон ҳуқуқлари
Халқаро муносабатлар
Журналистика ва оммавий ахборот воситалари
Қонуннинг қўлланилиши
Ҳарбий ва хавфсизлик муаммолари
Сиёсий масалалар
Жамият ва давлат бошқаруви
Аҳоли саломатлиги сиёсати
Ҳуқуқнинг ўрни
Ижтимоий таъминланганлик сиёсати

Дастур қуйидаги харажатларни таъминлайди:

- Икки томонлама йўл харажатлари;
- Яшаш жойи ва стипендия;
- Тадқиқот ишлари билан боғлиқ бўлган харажатлар;
- Соғлиқ билан боғлиқ бўлган фавқулодда ҳолатлардан суғурта.

Дастур бўйича талабнома топшириш муддати: 2002 йил, 22 ноябрь,17.00

Қўшимча маълумотлар

Тошкент ш., Бобур кўчаси, 4-уй. Телефонлар: (998-71) 139-1058, 55-8358, 55-7025 Email: irextash@irex.org.uz

IREX

6354-2/2051

Ўзбекларим

Бу дунёда турли Ватан, миллатлар бор,
Буюкмиз деб жар солгувчи миннатлар бор,
Белбоғида палак ёзган ҳимматлар бор.
Ўзгалардан ўзгачадир ўзбекларим,
Ўзига хон, кўланкаси майдонларим.

Елкасидан тушмас қуёш кетмонлари,
Болаларга кўрпа бўлар чакмонлари,
Қўша-қўша сандиқ тўла тахмонлари,
Ўзгалардан ўзгачадир ўзбекларим,
Ўзига хон, кўланкаси майдонларим.

Ўтган ўтди, келар кун бор, шукр қилар,
Ўн гапирсанг бир гапингни зуҳур қилар,
Бор-йўғига тўйлар қилса ҳузур қилар,
Ўзгалардан ўзгачадир ўзбекларим
Ўзига хон, кўланкаси майдонларим.

Айланайин юзга тенг ўн бир ёшингдан,
Кўзларимга доим иссиқ кўз-қошингдан,
Байрамларинг кўп сочилсин бу бошингдан,
Ўзгалардан ўзгачадир ўзбекларим
Ўзига хон, кўланкаси майдонларим.

Ҳамид НОРҚУЛ.

Хотира

Бутун умрини, куч ва қобилиятини миллат равнақи, унинг нурли истиқболи йўлида бахшида этган инсонлардан бири халқ маорифи жонкуяри, қатағон йиллари қурбони Абдулваҳҳоб Ибодийдир. Ўзбекистонда халқ маорифини ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшган, кўплаб таниқли зиёлиларни тарбиялаб вояга етказган бу инсон 1877 йили Қўқонда косиб оиласида таваллуд топган. Дастлабки маълумотни онаси Робия отин қўлида, кейинчалик маҳалла мактабида олган. Катта ўғли Абдулҳайнинг хотирлашича, Абдулваҳҳоб домла Алишер Навоий, Беруний, Ибн Сино, Улуғбек сингари улуғ мутафаккир ва олимларнинг, Муқимий ва Фурқатнинг асарларини севиб мутолаа қилган. Тилшуносликка оид турли илмий асарларни ўқиб ўрганган.

Маориф жонкуяри эди

Абдулваҳҳоб Ибодиев Мулла Шоазим мактабини тамомлаб, 14 ёшида мадрасада ўқиди ва ўзи ҳам Қаландархона маҳалласидаги Сўфи Бадал эшон ҳовлисида, кейин Орифхон эшон хонақоҳида янги усул мактабини очди. Бу мактабга ҳар йили Қўқон аҳлининг 100 нафардан ортиқ фарзандларини жалб қилди ва уларга таълим-тарбия бериб, хат-саводини чиқарди. Бу янги усулдаги мактабда мусулмончиликка доир илмлардан ташқари, фаройиз (ҳисоб), ҳандаса — (геометрия), жуғрофия (хариталарни кўрсатиш) каби фанлар ўқитилар эди. Ҳар ўқув йилининг охирида ўқувчилар билан имтиҳон ўтказилар, унга Қўқоннинг мударрису уламолари, ота-оналар таклиф қилинар эди.

Абдулваҳҳоб домла мактабда болаларни ўқитиш билан бирга, уларнинг маънавий-ижтимоий тарбиясига ҳам эътибор берган. 1914 йилда қўқонлик Солижонбой бир қатор маърифатпарвар ёшларни муборак Ҳаж сафарига жўнатади. Булар ичида Абдулваҳҳоб домла ҳам бор эди. У йўл-йўлакай Шарқ мамлакатларидаги маориф тизими билан яқиндан танишади. Олган тажрибалари асосида 1-сонли «Намуна» мактабини ташкил этади. Бу янги усул мактабини «Урфон» номи билан атай бошлайдилар. 1919 йилда округ халқ маорифи шўъбасининг қарорига биноан у 1-намуна мактаб-интернатига айлантирилади ва Абдулваҳҳоб домла унга мудир қилиб тайинланади. Бу ерда Ибодиев мактаб болаларини ўқитиш билан кифояланмай, улар учун зарур дарсликлар ёзиш, уларни чоп эттириш, вақтли матбуотда мактаб-маориф ишларида эришилган самарали натижалар, мамлакатдаги ижтимоий-сиёсий аҳволни баён этувчи мақолалар билан ҳам фаол қатанашади. У яратган «Мифтоҳ ул-алифбо» ва «Таҳсил ул-алифбо» номли икки дарслик, «Эътиқодоти Исломия» номли дидактик қўлланма Тошкентда чоп этилган.

Архив маълумотларига кўра, Фарғона водийсидаги усули савтия мактабларида Абдулваҳҳоб Ибодий домла томонидан тузилган дарсликлардан фойдаланилган. Бу дарслик ва қўлланмалар ҳозир Ўзбекистон Давлат архивида, Қўқон ўлкани ўрганиш музейи, Адабиёт музейи ва Ҳамза уй-музейлари архивларида сақланмоқда.

Устоз фақат мактаб-маориф ишлари билан чекланиб қолмасдан, оммавий ташвиқот ва тарғибот ишларини йўлга қўйишга ҳам эътибор берди. 1914-15 йилларда чоп этилган «Садои Фарғона» газетасида домланинг бир неча мақолалари босилиб чиққан ва айни пайтда бу зукко зиёли мазкур нашрнинг ташкилотчиларидан бири бўлган. Газетанинг 1914 йил 20 апрель сонидаги «Туркистон аҳли нима учун инқирозга юз тутдилар?» номли мақоласида муаллиф асосий эътиборни мактаб ва мадрасалар ислоҳотига қаратиш зарурлигини таъкидлайди. Шу билан бирга, ривожланган халқларнинг илм-фан соҳасидаги ютуқларидан фойдаланиб, маърифат масканларимизда таълим-тарбия ишларини олиб бориш кераклигини уқтиради. Илм-фан, техника ютуқлари ва тажрибаларини ҳаётга татбиқ этиш фикрига қарши чиққанларга жавобан, бу илмлар дастлаб ислом дунёсида шаклланганлигини тушунтиради. Чор мустамлакаси даврида бу фикрнинг халқ вакили томонидан очиқ айтилиши катта жасорат эди.

1937 йилнинг суронли кунлари Абдулваҳҳоб Ибодиевнинг жўшқин фаолиятига нуқта қўйди. У «халқ душмани» тамғаси остида ўша йилнинг 16 сентябрида ҳибсга олинади.

...Йиллар ўтди. Домланинг ўртанча фарзанди Набижон Ваҳобовнинг саъй-ҳаракатлари натижасида 1957 йили Абдулваҳҳоб Ибодиевнинг номи оқланди. Қўқондаги собиқ 2-болалар уйи ҳамда шаҳардаги Косонсой кўчасига Абдулваҳҳоб Ибодиев номи берилди.

Азизахон ИБОДИЕВА.

Нур – Шарқдандур

Ахлоқ

Инсонларни янгиликға чақиргувчи, ёмонликдан қайтаргувчи бир илмдур. Яхши хулқларнинг яхшилигини, ёмон хулқларнинг ёмонлигини далил ва мисоллар ила баён қиладурган китобни ахлоқ дейилур.

Ахлоқ илмини ўқуб, билуб амал қилган кишилар ўзининг ким эканин, жанобы ҳақ на учун халқ қилганин, ер юзида нима иш қилмак учун юрганин билур. Бир киши ўзидан хабардор бўлмаса, илмни, уламони, яхши кишиларни, яхши нарсаларни, яхши ишларнинг қадрини, қимматини билмас. Ўз айбини билуб, иқрор қилуб, тузатмакға саъй ва қўшиш қилган киши чин баҳодир ва паҳлавон кишидур.

Сўйласанг сўйла
яхши сўзлардан,
Йўқса жим турмоқинг
эрур яхши.
Ўйласанг яхши
фикрлар, ўйла.
Йўқса гунг бўлмоқинг
эрур яхши.
Ишласанг ишла
яхши ишларни,
Йўқса бекорлиғинг
эрур яхши.

Хулқ

Инсон икки нарсадан мураккабдур. Бири жасад, иккинчиси нафсдур. Жасад кўз ила бор нарсаларни кўрур. Аммо нафс идрок ила яхшини ёмондан, оқни қорадан айирур. Жасаднинг ҳам, нафснинг ҳам бирор сурати бордурки, ё яхши ва ё ёмон бўладур. Жасаднинг сурати ҳаммага маълум бир нарсадурки, ҳар вақт кўзга кўриниб турадур. Аммо нафснинг сурати кўзга кўрунмайдурган. Агар бир киши ёшлигида нафси бузулуб тарбиясиз, ахлоқсиз бўлиб ўсдими, бундай кишилардан яхшилик кутмак ердан туруб юлдузларга қўл узатмак кабидур.

Хулқи ёмонинг
кетурар кўп зарар,
Хулқинг ўзи бошингга
калтак урар.
Хулқи фано бўлса
дегил алҳазар,
Хору залилликда
қолур дарбадар.

Абдулла АВЛОНИЙнинг «Туркий гулистон ёхуд ахлоқ» китобидан
Г.ҲУСАНОВА тайёрлади.

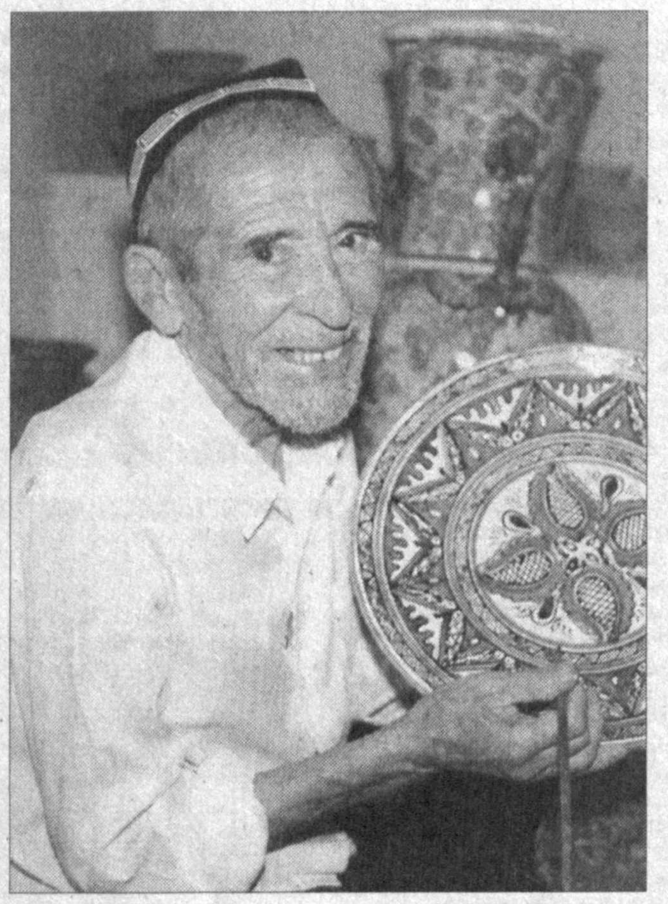

Риштон туманининг «Чиннигарон» маҳалласида истиқомат қилувчи Иброҳим Комиловни кўпчилик ҳунарманд уста сифатида яхши билади. У киши 76 ёшда бўлишларига қарамасдан 50 нафар шогирдига кулолчилик сир-асрорларини ўргатмоқда.
Устанинг хонадонида шахсий кўргазма зали ташкил қилинган. Иброҳим ака айни дамда, Наманган вилоятининг «Махдуми Аъзам» ёдгорлигида кошинчилик ишларини ҳам олиб бормоқда.

Муқимжон ҚОДИРОВ (ЎзА) олган сурат.

САВОЛ БИЗДАН...

Ҳимолай тоғи қайси давлатлар ҳудудида жойлашган?

136-35-60

Ўтган сонда берилган саволнинг жавоби:
Палау давлатининг пойтахти — Корор шаҳри.

Оҳанглар оғушида

Мусиқа янграяпти... Дардли, нолали... Оҳангида дарё тўлқинлари мавжланади, мовий осмон булутланиб, бирданига ёмғир ёға бошлайди... ва сизни энг ёруғ ва бокира ҳислар қамраб олади. Хотиралар уйғонади. Марина Султонова ижро этаётган куй оҳангида дунё кезасиз, унинг майин саси сизнинг вужудингизга сингиб бораверади ва бутунлай ром этади.

Сиз унинг пианино чалганини эшитганмисиз. Куй оҳангидан сел бўлган зал тўла мухлислари уни гуллар билан олқишлашларини-чи? У мусиқа чалганда Бах, Моцарт, Бетховен, Шопеннинг ўлмас куйлари, Чайковскийнинг дардли нолалари янада жозибалироқ, сероҳангроқ янграйди гўё.

Дарҳақиқат, Марина таниқли санъаткор. Унинг ижроси юқори маданият, профессионализм, техник маҳорати билан ажралиб туради. Ижро услуби яна шуниси билан қизиқарлики, у бир томондан, асарнинг ҳис-туйғуларини ифодаласа, иккинчи томондан эса бадиий образларни мантиқ асосида талқин этади. Марина ижро этилаётган асар, композитор, у яшаган давр услубини теран ҳис этади. Унинг репертуари жуда бой, турли даврларда яшаб ижод этган муаллифларнинг асарлари билан тўла.

Пойтахтимизда ўтказилган «Шопенга гулдаста» фестивалида Шопеннинг Тўртинчи балладасини моҳирона ижро этган Маринага хориж саҳналари ҳам кенг ўрин берди. У АҚШ, Югославия, МДҲ давлатларида гастроль сафарларида бўлиб, ўз санъати билан хорижлик мусиқа ихлосмандларини ҳам лол қолдирди.

Айни пайтда Ўзбекистон давлат консерваториясида ёшларга санъат сирларини қунт билан ўргатаётган муаллима доимо изланишда. Янги-янги асарлар яратиш билан банд.

— Мусиқа — менинг ҳаётим, — дейди М.Султонова. — У турмушни, инсонлар ўртасидаги муносабатни гўзаллаштиради. Уларга ширин орзўлар ва яратувчанлик, бунёдкорлик кайфиятини бахш этади.

Гулруҳ ШОКИРОВА, Ўзбекистон давлат консерваториясининг IV босқич талабаси.

Театр

Телевизор қаршисида мук тушиб мултфильм томоша қилаётган ёш боланинг аҳволини кузатганмисиз? У бутун вужуди билан экранга тикилади, қўғирчоқлар ҳаракатидан гоҳ ҳайратга тушади, гоҳ шодон кулади, бор дунёнинг сир-асрорини англаётгандек, ҳамма нарсани унутади. Ўша чоғда телевизорни ўчиришга ёки бошқа каналга олишга ҳаракат қилишга уриниб кўрингчи, нақд балога қоласиз. Болангизни қўғирчоқ театри томошаларига олиб келсангиз эса, у янада яшнаб кетади. Таассуротларини ғурурланиб гапириб юради, яна театрга олиб боринг, дея хархаша қилади.

Севимли маскан

Болакайлар бор экан, қўғирчоқ театрлари ҳеч қачон томошабинга муҳтож бўлиб қолмайди. Кичкинтойлар қўғирчоқларнинг сеҳрли ва рангин олами орқали Яхшилик ва Ёмонлик, Мардлик ва Қўрқоқлик, Адолат ва Ноҳақлик, Камтарлик ва Манманлик ўртасидаги курашларни ҳис этадилар.

1978 йилдан буён фаолият кўрсатиб келаётган Самарқанд давлат Қўғирчоқ театри жамоаси ҳар йили болалар руҳига мос қанчадан-қанча спектаклларни саҳналаштиради. Театр репертуарининг хилма-хиллигида бош мусаввир Николай Султоновнинг ҳиссаси катта. Бугун репертуардан мустаҳкам ўрин эгаллаган М. Ашурованинг «Оби ҳаёт», Н.Жумановaнинг «Сандиқсоз», Х.Андерсеннинг «Дюмовочка», З.Диёрованинг «Ўрмондаги воқеа», С.Азимовнинг «Ҳийлагарнинг жазоси», япон эртаги асосида ишланган «Санто сурнайи», В.Борисовнинг «Бўғирсоқ» каби асарлари айнан шу ижодкор иштирокида саҳнага тайёрланган.

Ўтган йили ўзининг ярим асрлик тўйини нишонлаган Николай Султонов кўплаб вилоят, республика ва халқаро санъат кўргазмаларида иштирок этди. Уларнинг бир нечтасида ғолиб бўлди. Юбилейи муносабати билан Германия, Буюк Британия, Испания, Швейцария каби мамлакатларнинг таниқли маданият ва санъат намояндалари дил изҳорлари битилган қутловларнинг келиши эса Николай ака санъатининг қай даражада шуҳрат топаётганидан далолат беради.

— Театрда истеъдодлар кўп, — дейди бир неча йиллардан буён жамоага раҳбарлик қилиб келаётган Баҳром Муҳаммадиев. — Эришаётган ютуқларимизнинг барчаси уларнинг хизмати. 2002 йилги футбол бўйича жаҳон чемпионати муносабати билан Жанубий Кореяда бўлиб қайтганимиз, кўрсатган томошаларимиздан корейликларнинг завқ олганликларини санъаткорларимиз асло ёддан чиқаришмайди. Эндиликда эса Япония санъат усталари билан ҳамкорликни йўлга қўймоқчимиз. Эртаиндин япон дўстларимиз театримизга ташриф буюришмоқчи. Биз эса уларга совға — Самарқанд давлат чет тиллар институти ўқитувчилари ёрдамида япон халқи эртаги асосида янги спектакль саҳналаштирдик.

Театр аҳли ҳамиша изланишда. Бош режиссёр Шаҳодат Усмонова, иқтидорли ижодкор — Юлдуз Злоянова, Ирина Григорьева, Асия Агисова, Абдурасул Бобоалиев, Жамила Мардонова, Светлана Галкина, Саид Азимов, Муслима Саломова, Бахтиёр Умрзоқов, Наима Меликова сингари актёрлар ранг-баранг спектакллари билан доимий равишда ёш томошабинларни хушнуд қилиб келишаяпти.

Абдурасул САТТОРОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

Форишликлар «Чаёнгул»ни кўришди

Фориш — Жиззахнинг энг чекка ва олис туманларидан. Шунинг учун бу ерга шоир ё ёзувчининг, умуман ижод аҳлининг ташрифи чинакам байрамга айланиб кетади. Куни кеча туман марказидаги «Шарқ» кинотеатри кун бўйи кино мухлислари билан гавжум бўлди. Ўзбек кино ижодкорлари томонидан яратилган «Чаёнгул» бадиий фильми уч қайта экранда намойиш этилди. Янаям қизиғи, ҳар томошадан сўнг саҳнага фильм ижодкорлари — сценарий муаллифи Хуршид Дўстмуҳаммад, бош режиссёр Собир Назармуҳамедов, бош ролларни ижро этган истеъдодли актрисалар Илмира Раҳимжонова, Нигора Раҳимова таклиф этилиб, суҳбат ва савол-жавоблар қизиб кетди.

— Бундай маърифий учрашувлар қанча кўп бўлса, шунча яхши, — деди туман ҳокимининг ўринбосари Шоди Шавқиев мезбонлар номидан сўзга чиқиб. — Фориш ва форишликлар ижодкорларимизни ҳамиша орзиқиб кутишади.

Ҳасан НАЗАРОВ.

Қизиқчилар ҳаётидан

Гулматнинг саман оти

Гулмат хон саройида хизмат қиларди. У сал оқсаб юргани учун хон уни чўлоқ деб масхаралайди. Гулмат бунга парво қилмайди, менинг оёғим чўлоқ, сизнинг тахтингиз, ҳазратим, деб кулиб қўяди.

Бир куни хон маҳрамлари билан шикорга отланди. Қорақумнинг қоқ белига келиб тушдилар. Хон бир ҳафта ов қилди. Кетар чоғи Гулматни чақиртирди. У қизиқчи билан бир пас чақчақлашиб кўнгил ёзмоқчи эди. Гулмат ипак чодирга кириб мук тушди. Хон пар болишда ёнбошлаб ётарди.

— Кел, чўлоқ, — деди хон арча чўпи билан тиш кавлаб, — олло насиб этса, биз саройга қайтмоқчимиз. Не дейсан?

— Йўлингиз ойдин бўлсин, хоним, — деди қизиқчи, — яхши боринг.

Қизиқчининг "яхши боринг", дегани хонга ёқмади. Гулмат гўё, "кетсанг — кетавер, сен билан нима ишим бор", деяётгандек эди.

— Сен нетасан, биз билан кетасанми, қоласанми?

— Мен бир чаққон қулингизман, — деди Гулмат таъзим қилиб, — қол, десангиз қоламан, юр десангиз, олдингизга тушаман.

— Яхши, — бўксасини кўтарди хон, — сени шу саҳрога ташлаб кетаман, беш-ўн кун калтакесаклар билан гурунг қилиб, ўйнаб борарсан.

Хон отга минганда Гулмат унга рўпара бўлиб сўради:

— Хоним, мабодо қалъага сиздан бурун етиб борсам, не берасиз?

Пиёда кишига Хева камида бир ҳафталик йўл эди. Хон кулди:

— Агар қалъага мендан олдин кирсанг, битта йўрға от миндираман.

Аркони давлатини эргаштириб ҳукмдор жўнади. Гулмат осмонга ўрлаётган оқимтир тўзонга қараб хаёл суриб қолди. Кейин битта саксовул тагига ўтирди. Белбоғидан нон олиб ушатди, сопол кўзадан сув ичди. У қаёққа боришини, нима қилишини билмасди.

Ниҳоят, ўрнидан турдию таваккал деб кун ботишга қараб юрди. Олисда қора тепалик кўринди. Яқинлаб борса, ўтов экан. "Ҳайрият, ўлмайдиган бўлдим", деди қизиқчи ва салом бериб ичкари кирди. Ўтов йил ўн икки ой Қорақумда қўй боқадиган бир чўпонники эди. Гулмат ўзини табиб деб таништирди.

— Дори-дармон бўладиган гиёҳларни теришга чиққандим, — деди қизиқчи, — эшагимни чаён чақиб ўлдирди. Сизни қора тортиб келдим.

Чўпон уни сут-қатиқ, това нон, яхна гўшт билан меҳмон қилди.

— Хафа бўлманг, ёшулли, — деди кейин, — беш-ўн кун дам олинг. Яқинда бу ердан карвон ўтади. Шунга қўшилиб кетарсиз.

Гулмат уҳ тортиб бош чайқади:

— Ҳеч иложи йўқ, чироғим. Тезроқ шаҳарга бормасам, бўлмайди. Мени шерикларим кутиб ўтиришибди. Мана, бир ҳовуч заҳарли ўт териб қўйдим. Хонни ўлдиришимиз керак. Бу лаънати хонни йўқотмасак, қонимизни ича бошлади.

Чўпоннинг ранги қув оқарди. Довдираб у ёқ-бу ёққа қарадию, ирғиб туриб ташқарига отилди. Қайтиб кириб қамчисини олди.

— Мен... ҳозир келаман... сиз бемалол... ўтириб туринг... — деди ва елиб чиқиб кетди. Салдан кейин ўтов сиртида отнинг дупури эшитилди. Чўпон бечоранинг юраги ёрилаёзган, хоннинг кушандаси фалончининг уйида меҳмон бўлибди, деган гапни ўйлаб от чоптириб борарди. Гулмат эса, зоғора нонни қатиққа булаб тушираркан, "Худо хоҳласа, бугун йўлга чиқамиз", дея мийиғида кулиб ўтирарди.

Тушга яқин чўпон алпомишдай икки йигитни бошлаб келди. Улар ҳаш-паш дегунча Гулматнинг оёқ-қўлини боғлаб отга ўнгардилар. Қизиқчи "Мени қўйиб юборинглар! Мен хонни ўлдиришим керак. Золимнинг дастидан дод!" деб ёлғондан бақириб турди.

Тўхтамай йўл босиб, эртаси куниёқ Гулматни хон саройига етказиб келдилар. Хон ҳали қайтмаган, у йўл-йўлакай дам олиб, ов қилиб юрарди.

Ясовулбоши Гулматни тутиб келтирган саҳройи йигитларни арзимаган совға билан алдаб жўнатди. Гулматни эса, зиндонга ташлаттирди.

Ниҳоят, карнай-сурнай билан хон қалъага қайтди. Унга пешвоз чиққанлар орасида қўлларини қовуштириб Гулмат ҳам илжайиб турарди.

— Ассалому алайкум, хоним, хуш келибдилар, — деди Гулмат, — пиёда югурабериб товонларим тешилиб кетди. Буюринг, хоним, бизнинг йўрғани келтирсинлар...

Хон Гулматнинг қандай қилиб шаҳарга етиб олганини суриштирди. Унинг шум қилиғини эшитиб, роҳат қилиб кулди. Кейин қизиқчига эгар- жабдуқли саман от инъом қилди.

Саъдулла СИЁЕВ.

Ўзбекистон Республикаси Президенти девони жамоаси девоннинг масъул ходими Мунтоз Юнусовга волидаи муҳтарамаси **Шарифа ая ЮНУСОВАнинг** вафоти муносабати билан чуқур таъзия ва ҳамдардлик изҳор этади.	Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси «Фан» нашриёти маъмурияти нашриёт ходими Мамлакат Имомовага волидаи муҳтарамаси **Ойнисахон РЎЗИЕВАнинг** ва турмуш ўртоғи **Тошпўлат ИМОМОВнинг** вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этади.
Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси жамоаси Жиззах вилояти давлат солиқ бошқармаси бошлиғи Ботирали Саматовга падари бузруквори **НИЗОМ ҳожи отанинг** ҳамда Жиззах вилояти давлат солиқ бошқармаси бошлиғининг биринчи ўринбосари Бўривой Қаландаровга волидаи муҳтарамаси **ҲИКОЯТ аянинг** вафот этганликлари муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.	Республика Кўчмас мулк биржаси бошқаруви ва жамоаси биржанинг Навоий вилояти филиали директори Фазлиддин Мирзаевга акаси **Фахриддин МИРЗАЕВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.
«Ўзбектуризм» миллий компанияси жамоаси компания ходими Маҳсуд Абдуллаевга отаси **Мухтор АБДУЛЛАЕВнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.	«Ўзбурғунефтгаз» акциядорлик компанияси меҳнат жамоалари компаниянинг иқтисод, молия ва режалаштириш бўлими бошлиғи Тоҳир Олимовга опаси **Фарида ОЛИМОВАнинг** вафот этганлиги муносабати билан чуқур ҳамдардлик изҳор этадилар.
	А.Қодирий номидаги халқ мероси нашриёти жамоаси нашриёт ходими Мейлижон Садировга падари бузруквори **ЁДГОР отанинг** вафоти муносабати билан чуқур ҳамдардлик билдиради.

«Халқ сўзи»
«Народное слово»

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Аббосхон УСМОНОВ

Таҳрир ҳайъати:
Э. БОЛИЕВ (масъул котиб — «Халқ сўзи»),
М. ЕГОРОВ
Ш. ЖАББОРОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Халқ сўзи»),
С. ЗИНИН,
М. МИРАЛИМОВ,
С. МУҲИДДИНОВ,
Ш. РИЗАЕВ,
М. САФАРОВ,
Р. ФАРҲОДИЙ,
И. ХУДОЁРОВ,
И. ШОҒУЛОМОВ,
О. ҚАИПБЕРГЕНОВ (бош муҳаррир ўринбосари — «Народное слово»),
Ў. ҲОШИМОВ.

БЎЛИМЛАР:
Ижтимоий-сиёсий ҳаёт — 133-57-34; 133-78-92
Иқтисодиёт — 136-36-65; 132-10-65
Маънавият ва маърифат — 136-35-60;
Газетхонлар билан алоқа ва минтақалар — 136-29-89, 133-07-48;
Фан, соғлиқни сақлаш, таълим ва туризм — 132-12-08;
Янгиликлар ва халқаро ҳаёт — 132-11-15;
Котибият — 133-10-28;
Эълонлар — 136-09-25.

Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитасида 00001-рақам билан рўйхатга олинган.
Буюртма Г — 777, 27606 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ.
Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2.

Газета таҳририят компьютер базасида терилди ҳамда операторлар Ж. ТОҒАЕВ ва З. БОЛТАЕВ томонидан саҳифаланди.

Навбатчи котиб — Ю. ҲАМИДОВ.
Навбатчи муҳаррир — Ф. САНАЕВ.
Навбатчи — Ҳ. КАРИМОВ.
Мусаҳҳиҳ — Ш. МАШРАББОЕВ.

• МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Таҳририятда ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.
t — тижорат материали.

«Шарқ» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00.
Топширилди — 21.00.
1 2 3 4 5 6